

Integraal Huisvestingsplan Zaanstad PO

2020-2035

Opdrachtgever
Gemeente Zaanstad

Datum
14 februari 2022

Project
IHP PO Zaanstad

Referentie
1549103-0044.2.0

Auteur(s)
de heer M.S. Drenth MSc - HEVO B.V.
mevrouw J.M. Scherer MSc - HEVO B.V.

The logo for ZNSTD is displayed in a large, light blue rectangular frame. The letters 'Z', 'S', 'T', and 'D' are in a grey, sans-serif font, while the letter 'N' is in a bright blue, sans-serif font. The letters are spaced out and centered within the frame.

Voorwoord

Met gepaste trots presenteer ik u het gloednieuw Integraal Huisvestings Plan 2020-2035 voor het primair en voortgezet speciaal onderwijs. Dit IHP, zoals we dat kortweg noemen, is het resultaat van een mooi traject van schoolbesturen, kinderopvangorganisaties en gemeente samen. Voor een periode van liefst 15 jaar hebben we in kaart gebracht welke onderwijsgebouwen aan vervanging toe zijn en waar uitbreiding noodzakelijk is. Dit doen we om onze onderwijsgebouwen toekomstbestendig te krijgen zodat ze de beste bijdrage kunnen leveren aan de ontwikkeling en het leren van de Zaanse kinderen. Veel scholen zijn al goed, maar een flink aantal gebouwen is echt aan verbetering toe. Een fijne, aantrekkelijke en frisse school op een goede plek met ruimte om te spelen, dat willen we voor alle kinderen in Zaanstad. En goed en fijn kunnen leren, in alle wijken in de stad, is de basis van gelijke kansen voor de toekomst.

Deze kansenaanpak is vernieuwend en ambitieus. We hebben gekeken op welke plekken in de stad betere kansen ontstaan door een buurt- en wijkgerichte benadering van de scholen. Soms zijn combinaties mogelijk die de kansengelijkheid verbeteren. In een stad zoals Zaanstad, die de komende jaren volop groeit en ontwikkelt, doen zich interessante mogelijkheden voor. Die willen we benutten. Zeker in de wijken waar grotere kans is op onderwijsachterstanden en waar extra inzet van gemeente, school en opvang noodzakelijk is. Daar komt bij: een mooi schoolgebouw is óók een aantrekkelijke werkplek! Met het lerarentekort, dat we ook in Zaanstad zien, is dat een factor van betekenis.

Schoolgebouwen worden op die manier kloppend hart van de buurt, waar niet alleen onderwijs plaatsvindt maar bewoners elkaar ook ontmoeten, binnen én buiten het gebouw. De scholen in Zaanstad zijn daardoor onderdeel van het aanbod aan maatschappelijke voorzieningen.

Naast kansengelijkheid is duurzaamheid de tweede rode draad in ons onderwijshuisvestingsprogramma. Klimaatneutraal tussen 2040 en 2050, klimaatadaptief bouwen, een circulaire stad en een gezonde leefomgeving: belangrijke uitgangspunten waaraan de onderwijsgebouwen een forse bijdrage aan kunnen leveren. De doelstellingen in dit IHP zijn daarom herkenbaar duurzaam. Bijvoorbeeld

groen schoolpleinen, frisse en gezonde gebouwen, energieneutrale nieuwbouw. Duurzaam betekent ook: zorgen dat je er lang mee kunt doen. Daarom zorgen we ervoor dat de scholen toekomstbestendig te gebruiken zijn en dat ze aan te passen zijn aan veranderingen.

Het IHP is, alles bij elkaar genomen, een ambitieus en aantrekkelijk pakket van projecten waaraan we de komende jaren gezamenlijk gaan werken.

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	4			
1.1.	Aanleiding en Urgentie	4			
1.2.	Doelstelling	5			
1.3.	Aanpak	6			
1.4.	Leeswijzer	6			
2.	PO in de gemeente Zaanstad	6			
2.1.	Primair Onderwijs	6			
3.	Visie & Beleidsambities	7			
3.1.	Visie op onderwijshuisvesting	7			
3.3.	Bouwsteen 1: Samenwerking: Gemeente, Schoolbesturen en Partners	9			
3.4.	Bouwsteen 2: Vraag & Aanbod	12			
3.5.	Bouwsteen 3: Regie	14			
3.6.	Bouwsteen 4: Kwaliteit & Duurzaamheid	17			
3.7.	Bouwsteen 5: Renovatie & Vervangende nieuwbouw	20			
3.8.	Reflectie Kinderopvang op Bouwstenen	21			
4.	Methoden	23			
4.1.	Capaciteitsanalyse	23			
4.2.	Quickscans	23			
4.3.	Afwegingscriteria	24			
4.4.	CO2 Analyse	24			
5.	Analyse en Opgaven	25			
5.1.	Leerlingenprognose	25			
5.2.	Quickscanscores	25			
5.3.	Analyse en Opgaven Onderwijshuisvesting	26			
6.	Financiële vertaling en CO₂-reductie	27			
6.1.	Financiële vertaling	27			
6.2.	Financiële vertaling	30			
6.3.	Impact op CO2 reductie	30			
6.4.	Vervolg: uitvoering IHP	31			
	Bijlage I – Juridische- en Beleidskaders	33			
	Juridische kaders	33			
	Beleidskaders	37			
	Bijlage II – Energieprestatie & Kwaliteitsniveau	41			
	Energieprestatie	41			
	Kwaliteitsniveau	41			
	Bijlage III – Analyse en Opgaven Onderwijshuisvesting	43			
	Bijlage IV – Financiële vertaling	65			
	Bijlage V – Impact op CO₂-reductie	69			

1. Inleiding

1.1. Aanleiding en Urgentie

‘Elk kind heeft recht op goed en passend onderwijs, los van zijn of haar sociaal-economische achtergrond, zodat ieder kind vanuit een gelijkwaardige positie op de arbeidsmarkt dezelfde kansen krijgt. We zien in goed onderwijs in het algemeen een belangrijke motor om de kansenongelijkheid tegen te gaan en de talentontwikkeling van kinderen te stimuleren’.

Dit citaat is afkomstig uit het Coalitieakkoord 2020-2022 met de titel ‘De molen op de wind zetten’. Voor het Zaanstad van morgen is goede onderwijshuisvesting een randvoorwaarde: om de schoolbesturen eigentijds onderwijs te laten verzorgen van hoog niveau, om invulling te geven aan de verduurzaming van de gemeente, om nieuwbouwwijken te voorzien van passende maatschappelijke voorzieningen en om kansen te creëren voor passend onderwijs, met aansluiting op jeugdzorg en preventie. Het Integraal Huisvestingsplan Primair Onderwijs (IHP-PO) beoogt, evenals het recentelijk vastgestelde Integraal Huisvestingsplan Voortgezet Onderwijs, om als beleidskader deze randvoorwaarde in te vullen, waarbij **‘samenwerking als basis’** centraal staat: op het gebied van onderwijshuisvesting wordt nu en in de toekomst door gemeente, schoolbesturen en kinderopvang intensief samengewerkt.

Deze samenwerking is hard nodig. De noodzaak tot samenwerking komt primair voort uit de gedeelde verantwoordelijkheid voor onderwijshuisvesting: de gemeente heeft een zorgplicht voor onderwijshuisvesting voor o.a. nieuwbouw en uitbreiding en schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor onderhoud en exploitatie.

Het afstemmen van deze verantwoordelijkheden in het tegemoet treden van de opgave wordt steeds urgenter. Op landelijk niveau krijgt onderwijshuisvesting meer en meer aandacht. In het rapport van de Rijksbouwmeester in 2009¹ werd reeds geconstateerd dat de gebouwvoorraad in het funderend onderwijs sterk verouderd is, vaak een

slecht binnenklimaat heeft en niet duurzaam is. In 2011 concludeerde ook het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) dat het binnenmilieu in de scholen vaak onder de maat is: uit verschillende onderzoeken kwam naar voren dat de CO₂-concentraties in Nederlandse scholen vaak te hoog zijn. In 2016 concludeerde de Algemene Rekenkamer² daarnaast dat het huidige tempo waarin schoolgebouwen worden vervangen te laag is: schoolgebouwen staan gemiddeld 69 jaar voor ze vervangen worden. In het onderzoek van de Algemene Rekenkamer is ook de tevredenheid van leraren over hun schoolgebouwen onderzocht. Leraren bleken ontevreden te zijn over een aantal aspecten van de huisvesting: zij vonden vooral de temperatuur en de luchtkwaliteit onvoldoende. Ook gaf een meerderheid van de ondervraagde leraren aan dat het schoolgebouw geverfd, opgeknapt of gerepareerd moest worden.

Ook in het recente onderzoek door McKinsey³ naar de algemene staat van het onderwijs in Nederland wordt nadrukkelijk aandacht besteedt aan de onderwijshuisvesting; gemeenten geven ondanks hogere eisen en gestegen bouwkosten nog een vergelijkbaar bedrag uit aan onderwijshuisvesting als in 2009. Tegelijkertijd stellen de sectorale routekaarten voor het klimaatakkoord hoge eisen aan de duurzaamheid en het tempo van de uitvoering van de vervangingsopgave⁴: de uitgaven moeten verdubbelen van ca. € 21 miljard bij ongewijzigd beleid naar ca. €42 miljard.

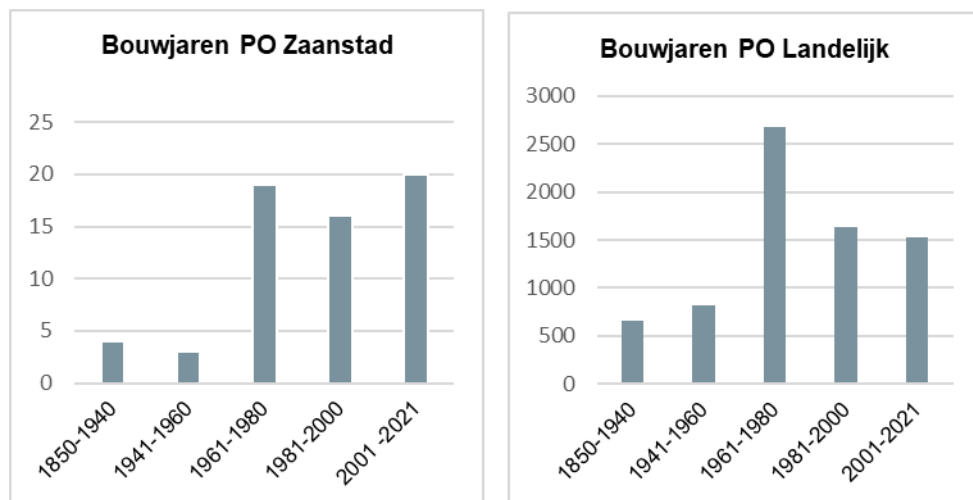
De vernieuwingsopgave van de onderwijshuisvesting geldt ook voor Zaanstad. Alhoewel uit de bouwjaren is af te lezen dat Zaanstad ten opzichte van het landelijke beeld een relatief jonger gebouwenbestand heeft, zijn er nog ca. 25 locaties welke ouder zijn dan 40 jaar (er is in het overzicht rekening gehouden met de nieuwe bouwjaren van een aantal projecten welke reeds zijn opgeleverd). Deze verouderde schoolgebouwen zijn in Zaanstad vaak gesitueerd in de wijken waar kinderen grotere kans hebben op onderwijsachterstanden en die dus juist extra aandacht verdienen. Daarnaast geldt voor de gemeente Zaanstad, in tegenstelling tot veel andere gemeenten, dat er een forse leerlingengroei plaatsvindt (ca. 20%). Dit laatste hangt samen met de groeiopgave en de woningbouwplannen vanuit MAAK.Zaanstad.

¹ Rapport ‘Gezond en goed. Scholenbouw in topconditie’, Rijksbouwmeester, Den Haag, 2009

² Schoolgebouwen primair en voortgezet onderwijs: de praktijk gecheckt, Algemene Rekenkamer(2016)

³ Een verstevigd fundament voor iedereen, McKinsey(2020)

⁴ Sectorale routekaart voor verduurzaming van schoolgebouwen in het primair en voortgezet onderwijs, PO-Raad, VO-Raad en VNG.

Recentelijk heeft er op landelijk niveau ook nog een Interdepartementaal Beleidsonderzoek⁵ plaatsgevonden waarin, los van de opgave, er ook forse kritiek is geuit op het functioneren van het stelsel: er zijn geen eenduidige eisen voor onderwijshuisvesting, er is een gebrek aan koppeling tussen bouwkosten en budgetten en er is onvoldoende expertise bij schoolbesturen en gemeenten en het ontbreekt aan een gesloten beleidscyclus door met name een gebrek aan toezicht, monitoring en evaluatie.

De kwaliteit van de schoolgebouwen heeft steeds meer aandacht gekregen vanwege duurzaamheid en de problematiek rondom de financierbaarheid van deze opgave. Daarnaast heeft het binnenklimaat het laatste jaar ook veel aandacht gegenereerd. De coronapandemie heeft duidelijk gemaakt dat een gebrek aan voldoende luchtverversing (ventilatie) binnen een gebouw bijdraagt aan de verspreiding van infectieziekten. De noodzaak tot 'Frisse scholen' en voldoende ventileren heeft dan ook topprioriteit binnen de schoolgebouwen.

⁵ IBO Onderwijshuisvesting funderend onderwijs, Een vak apart - Een toekomstbestendig onderwijshuisvestingsstelsel(2021)

De context waarin dit IHP is opgesteld laat grote uitdagingen zien voor de onderwijshuisvesting van het PO in Zaanstad. De belangrijkste uitdagingen daarbij zijn:

- Vervanging of renovatie van oude schoolgebouwen die niet meer voldoen aan de eisen van eigentijds onderwijs.
- Samenwerking met kinderopvang en basisschool in hetzelfde gebouw, zoveel mogelijk in de vorm van IKC's.
- Voorzieningen voor bewegingsonderwijs (gymzalen): optimale benutting van de capaciteit, zie Bijlage III.
- Bevorderen van kansengelijkheid door prioriteit te geven aan goede onderwijshuisvesting in wijken waar kinderen grotere kans hebben op onderwijsachterstanden.
- Invulling geven aan de verduurzamingsopgave.
- Voorbereid zijn op de verwachte leerlingengroei.
- De wens tot 'Frisse scholen' met een gezond binnenklimaat.

Alleen met vereende krachten en optimale samenwerking tussen gemeente en schoolbesturen kunnen we in de komende jaren deze uitdagingen tegemoet treden en de beste keuzes maken met de beschikbare middelen. Daarbij staan bij het opstellen van dit IHP steeds de Zaanse kinderen centraal, zij hebben recht op goed onderwijs in goede schoolgebouwen!

1.2. Doelstelling

Het IHP bepaalt op basis van visie, gerichte analyse, opgave-ontwikkeling en financiële vertaling de kaders waarbinnen de gemeente Zaanstad, samen met de schoolbesturen, investeert in de onderwijshuisvesting.

In aanvulling op de werkwijze (uitsluitend) op basis van de verordening, voegt het IHP proactief onderwijshuisvestingsbeleid toe. In formele zin laat de gemeente hiermee zien op welke wijze zij haar zorgplicht, op grond van de taak die zij heeft in het voorzien van huisvesting voor het funderend onderwijs, wenst in te vullen (zie bijlage I voor extra informatie over de beleidskaders op het gebied van onderwijshuisvesting).

Het IHP:

- Stelt de gemeente en schoolbesturen in staat om op korte en lange termijn strategische keuzes te maken en proactief beleid te voeren.
- Biedt een meerjarenperspectief waarop het eigen (investerings-)beleid van de schoolbesturen kan worden afgestemd.
- Vormt het beleidskader voor het onderwijshuisvestingsbeleid voor de periode 2020-2035. Het IHP wordt elke 4 jaar herijkt, zodat het beleidskader blijft aansluiten bij de vragen en behoeften van dat moment.

Dit IHP is opgesteld onder de wet- en regelgeving zoals deze geldt op het moment van het opstellen daarvan. Echter, wet- en regelgeving is onderhevig aan voortschrijdend inzicht; zo ook de wetgeving met betrekking tot het huisvestingsstelsel voor het funderend onderwijs in Nederland. Bij (substantiële) wijzigingen van bijvoorbeeld het genoemde stelsel, de Algemene Uitkeringen van het Gemeentefonds, de wijze van bepalen van normbedragen, wijzigingen ten aanzien van Bouwbesluit, energie-akkoorden of enig andere substantiële ontwikkeling, kan het nodig zijn om dit IHP (op onderdelen) aan te passen aan de dan geldende realiteit en mogelijkheden.

1.3. Aanpak

Het IHP is samen met gemeente en schoolbesturen ontwikkeld. Daarbij zijn gezamenlijk de volgende stappen doorlopen:

- Stap 1: om te komen tot een gezamenlijke visie zijn in diverse bijeenkomsten met de partijen ambities gedefinieerd en wensen geïnventariseerd.
- Stap 2: het gebouwenbestand van de onderwijshuisvesting in de gemeente Zaanstad is door middel van Quickscans in beeld gebracht. Er is een capaciteits- en kwaliteitsanalyse uitgevoerd. Deze zijn met de partijen gedeeld en vastgesteld.
- Stap 3: op basis van de Quickscans en aanvullende afwegingscriteria op basis van de visie zijn opgaven geformuleerd.
- Stap 4: op basis van de opgaven is een financiële vertaling gemaakt. Vervolgens is de fasering én financiering van de realisatie van de visie en de opgave bepaald.
- Stap 5: de vier deelproducten zijn samengebracht tot een Integraal Huisvestingsplan 2020-2035.

1.4. Leeswijzer

Na dit eerste inleidende hoofdstuk beschrijft hoofdstuk 2 het onderwijs van de gemeente Zaanstad. Hoofdstuk 3 gaat in op de beleidskaders en beleidsambities. Hoofdstuk 4 introduceert de gehanteerde methoden voor de analyse en opgave-ontwikkeling die in hoofdstuk 5 wordt gepresenteerd. Hoofdstuk 6 voorziet de opgave uit hoofdstuk 5 van financiële uitgangspunten en een financiële vertaling.

2. PO in de gemeente Zaanstad

Dit hoofdstuk beschrijft het aanbod van Primair Onderwijs en Speciaal Onderwijs in de gemeente Zaanstad. Voor het Voortgezet Onderwijs is een eigen Integraal Huisvestingsplan opgesteld.

2.1. Primair Onderwijs

Het scholenlandschap van Zaanstad voor het Primair Onderwijs (PO) is divers. Het PO bestaat uit Basisonderwijs (BO), Speciaal Basisonderwijs (SBO) en (Voortgezet) Speciaal Onderwijs ((V)SO). Scholen verschillen onderling in denominatie, onderwijsconcept en omvang.

Er zijn vijf schoolbesturen actief in het basisonderwijs te Zaanstad. Gezamenlijk verzorgen de schoolbesturen onderwijs voor 12.785 leerlingen verdeeld over 45 scholen.

Er zijn vier besturen actief in het SBO en (V)SO.

Zaan Primair verzorgt onderwijs voor SO en SBO, Agora voor SBO. SBO-scholen hebben dezelfde kerndoelen als gewone basisscholen, maar de leerlingen krijgen meer tijd om die te halen. SBO is speciaal basisonderwijs voor kinderen die in het reguliere basisonderwijs onvoldoende geholpen kunnen worden.

Kentalis verzorgt SO, speciaal onderwijs voor kinderen met gehoorproblemen en voor kinderen met ernstige spraak-/taalproblemen.

Zaan Primair en Altra verzorgen voortgezet speciaal onderwijs (VSO). Zaan Primair heeft de verschillende scholen voor speciaal onderwijs (SBO, SO en VSO) samengevoegd onder Dynamica XL. Altra verzorgt onderwijs voor vmbo-leerlingen met

ondersteuningsbehoeften op het gebied van gedrag en sociaal emotionele ontwikkeling (ZMOK).

Bewegingsonderwijs is een belangrijk onderdeel van het PO.

Op dit moment heeft de gemeente nog de zorgplicht om 1,5 uur bewegingsonderwijs per week in de vorm van een gymzaal te faciliteren, op basis van deze 1,5 uur ontvangt de gemeente bekostiging via de rijksbekostiging.

De meeste schoolbesturen werken intensief samen met een kinderopvangpartner. Samen met deze partner geven scholen vorm aan het IKC waarbij de nadruk ligt op doorgaande (leer)lijnen voor kinderen van 0 of 2 tot 12 jaar. Deze samenwerking is zeer belangrijk voor een optimale ontwikkeling van kinderen en werkt het best als kinderopvang en basisschool samen in één gebouw gehuisvest zijn.

Schoolbestuur	Denominatie	Aantal scholen	Type Onderwijs	Aantal leerlingen 1-10-2020	%
Agora	Bijzonder	21	BO	5.931	44%
		1	SBO	107	1%
Zaan Primair	Openbaar	21	BO	6.027	45%
		1	SO/SBO	324	2%
		1	VSO	77	1%
IOZ	Islamitisch	1	BO	337	3%
De Werf	Algemeen bijzonder	1	BO	283	2%
Ithaka	Antroposofisch	1	BO	207	2%
Altra	Algemeen bijzonder	1	VSO	95	1%
Kentalis	Openbaar	1	SO	65	0%
Totaal		50		13.453	100%

3. Visie & Beleidsambities

Dit hoofdstuk behandelt de visie en de beleidsambities van dit IHP. De wettelijke taken en relevante ontwikkelingen zijn uitgebreid omschreven in bijlage I. Er wordt eerst ingegaan op de visie. Daarna worden de beleidsambities van de gemeente en de schoolbesturen benoemd.

3.1. Visie op onderwijshuisvesting

De gemeente Zaanstad, de schoolbesturen en de kinderopvangorganisaties streven gezamenlijk naar een toekomstbestendig onderwijslandschap. Het doel is om kinderen in Zaanstad de best mogelijke kansen te bieden in hun ontwikkeling en voor te bereiden op hun toekomst: kansengelijkheid. Daarbij is het van belang dat het onderwijsaanbod toegankelijk, divers en goed gespreid is en zo aansluit op de vraag van de maatschappij. De gemeente Zaanstad en de schoolbesturen geven hier actief invulling aan door samen te werken met een IHP. In 2011 is het eerste IHP voor Primair Onderwijs in de gemeente Zaanstad opgesteld en vastgesteld. In 2013 en 2014 volgden voortgangsrapportages. Vanaf 2015 wordt twee keer per jaar een actualisatie van het IHP uitgewerkt.

Toekomstbestendige onderwijshuisvesting is een randvoorwaarde voor bovengenoemd streven. Hierbij gaat onderwijs en onderwijshuisvesting niet alleen over scholen, maar ook over andere plaatsen waar kinderen leren en zich ontwikkelen: bijvoorbeeld kinderopvang, peuteropvang en buitenschoolse opvang. In 2014 is in de actualisatie van het IHP reeds verwezen naar het streven naar Integrale Kindcentra. In de visie op het Zaanse IKC zijn de uitgangspunten ten aanzien van huisvesting en inrichting van de leer – en leefomgeving nader uitgewerkt (zie bijlage I).

De onderwijshuisvesting staat daarbij niet op zichzelf, maar in verbinding met de maatschappij. Onderwijsfuncties zijn maatschappelijke voorzieningen en dragen bij aan de sociale cohesie in Zaanstad. Er worden kansen gezien om in onderwijshuisvesting samen te werken met andere maatschappelijke partners. Denk bijvoorbeeld aan jeugdhulp, sportorganisaties en culturele voorzieningen (zie bijlage I).

Deze visie op onderwijshuisvesting van de gemeente en de schoolbesturen stelt ook eisen aan de huisvesting. Veranderingen in onderwijsvisies, concepten en

samenwerking maakt dat er steeds meer flexibiliteit wordt gevraagd van een gebouw. Bovendien leidt de maatschappelijke noodzaak tot verduurzaming tot hogere prestatie-eisen. Daarbij gaat duurzaamheid niet alleen over energie, maar ook over gezondheid en functionaliteit (o.a. thematiek Frisse Scholen). Er ligt een financiële uitdaging in de realisatie van toekomstbestendige en exploitatievriendelijke onderwijshuisvesting.

Ook is er een organisatorische uitdaging bij de realisatie van de plannen uit het IHP, het traject om te komen van initiatieffase tot realisatie van onderwijshuisvesting is complex en vraagt veel van de organisaties van de gemeente en de schoolbesturen.

Deze thema's zijn verder uitgewerkt in de "bouwstenen voor beleid" die zijn geformuleerd in deze notitie. Het zijn beleidsuitgangspunten op verschillende thema's. De visie vormt samen met de bouwstenen een belangrijke basis voor het IHP. Het IHP is erop gericht om, binnen de randvoorwaarden van de gemeente (financieel, ruimtelijk) en schoolbesturen (financieel, organisatorisch), deze uitgangspunten zo veel als mogelijk te realiseren. De bouwstenen geven richting aan het IHP en daarmee aan een toekomstbestendig onderwijslandschap.

3.3. Bouwsteen 1: Samenwerking: Gemeente, Schoolbesturen en Partners

Deze bouwsteen bespreekt samenwerkingsmogelijkheden tussen het onderwijs onderling en overige partners die raakvlakken hebben met het onderwijs. Kort samengevat worden de volgende beleidsambities geformuleerd:

- Voor het IHP kan samenwerking betekenen dat scholen gebouwen delen met partners
- Goede spreiding van onderwijslocaties o.b.v. identiteit en onderwijsconcept is belangrijker dan clustering.
- Het vormen van IKC's is de basis – met name voor nieuwbouw, hiervan kan afgeweken worden. De leerlingenpopulatie in verbinding met de wijkpopulatie moet hierin leidend zijn.
- Voor de doorlopende leerlijn is het belangrijk dat kinderen van 0-13 of 2-13 jaar opgevangen worden. Gezamenlijke huisvesting van kinderopvang en BSO zijn hiervoor belangrijk.
- Inhoudelijke samenwerking tussen PO en VO kan ook los van gezamenlijke huisvesting in één gebouw plaatsvinden.
- Schoolbesturen en gemeente streven naar samenwerking tussen PO en overige maatschappelijke partners (Jeugdteams, sociale wijkteams, buurtorganisaties, sport- en cultuuraanbieders enzovoort.)
- In het ontwikkelen van MAAK-gebieden wordt vroegtijdig gestuurd op het behouden en/of realiseren van goed onderwijs op de juiste plek in de wijk.
- Het uitgangspunt is dat indien ruimten in kindcentra in gebruik worden gegeven aan partijen anders dan het onderwijs (kinderopvang en/of andere maatschappelijke partijen) 'verhuur' ofwel 'medegebruik' wordt toegepast. Ruimte voor kinderopvang en buitenschoolse opvang (BSO) wordt gezien als commerciële activiteiten.

1. Voor het IHP kan samenwerking betekenen dat scholen gebouwen delen met partners (bijvoorbeeld kinderopvang, jeugdzorg, buurtvoorzieningen). Samenwerking kan zowel inhoudelijk als gebouwelijk worden vormgegeven, waarbij gebouwelijke samenwerking bij voorkeur volgt op de inhoudelijke samenwerking. Inhoudelijke samenwerking biedt voordelen op het gebied van kennisuitwisseling. Gebouwelijke samenwerking kan de inhoudelijke samenwerking faciliteren en biedt exploitatievoordelen (delen van ruimten). Belangrijk hierin is dat goede afspraken gemaakt worden over gezamenlijk gebruik. Verschillende vormen van samenwerking zijn besproken en worden hier toegelicht.
2. Schoolbesturen streven naar samenwerking tussen het PO onderling. Daarbij zijn enkele randvoorwaarden en uitgangspunten geformuleerd:
 - a. Samenwonen/cluseren van scholen in een gebouw kan flexibiliteit bieden in tijden van groei en krimp. Samenwonen/cluseren van scholen wordt alleen waar nodig toegepast en is geen uitgangspunt. Bij samenwonen/cluseren wordt rekening gehouden met identiteit en onderwijsconcept (voldoende onderscheidend ten opzichte van elkaar). Goede spreiding is belangrijker dan het streven naar clustering.
 - b. Samenwerking dient georganiseerd te worden vanuit de behoefte in de wijk. Daarbij gaat samenwerking verder dan samenwerking binnen het onderwijs. Verbinding en samenwerking kunnen ook op het gebied van IKC of andere maatschappelijke functies georganiseerd worden.
 - c. Heldere afspraken over beheer, eigendom en verhuur zijn noodzakelijk. Zeker wanneer er ook andere organisaties in het gebouw worden gehuisvest (zie ook punt 3).
3. Schoolbesturen, gemeente en kinderopvang zetten in op het behouden en uitbreiden van samenwerking tussen het PO en kinderopvang, peuteropvang en BSO. Dit worden ook wel partners voor Integrale Kindcentra (IKC) genoemd. Het vormen van IKC's is een wens, maar geen must. De leerlingenpopulatie in verbinding met de wijkpopulatie moet hierin leidend zijn.

- a. De samenwerking richt zich op de afstemming van de pedagogiek en didactiek van beide partijen.
 - b. De samenwerking tussen PO en IKC-partners kan verschillende vormen aannemen. Er zijn verschillende manieren van integratie tussen onderwijs en kinderopvang. Het IHP (evenals het gemeentelijk Peuteropvang en VVE-beleid) formuleert uitgangspunten, maar biedt ruimte om per project maatwerk te leveren, passend bij de lokale situatie. Gezamenlijke huisvesting is in sommige situaties een pré maar geen noodzakelijke voorwaarde.
 - c. Een belangrijk onderscheid is het realiseren van een leerlijn van 0-13 (opvang van 0-4-jarigen) of het realiseren van een leerlijn van 2-13 (opvang van 2-4-jarigen). Voor de doorlopende leerlijn is het belangrijk dat kinderen van 2-13 jaar opgevangen worden. Aanvullend bestaat de wens om ook de groep van 0-2 jaar een plek te geven in het IKC. Het realiseren van kinderopvang voor 0-2-jarigen is afhankelijk van de behoefte van een wijk en de sociaal-maatschappelijke factoren.
4. Schoolbesturen zien de mogelijkheden in samenwerking tussen PO en VO onderling. Daarbij zijn enkele randvoorwaarden en uitgangspunten geformuleerd:
- a. Inhoudelijke samenwerking tussen PO en VO kan ook los van gezamenlijke huisvesting in één gebouw plaatsvinden.
 - b. Meer inhoudelijke samenwerking tussen PO en VO kan bijdragen aan een betere overgang tussen basisonderwijs en voortgezet onderwijs. Met name voor achterstandswijken wordt dit potentieel gezien. In Zaanstad zijn geen scholen met brede brugklas waarbij havo/ vwo en vmbo bij elkaar zitten. Hierdoor is het basisschool-advies leidend voor de rest voor het opleidingstraject van een leerling na de basisschool.
Opmerking: er is op dit vlak echter geen onderwijsbeleid geformuleerd, waarin deze mogelijkheid verder is uitgewerkt. Het is wenselijk deze ambitie in de uitvoering van het IHP PO en VO verder te verkennen.
5. Schoolbesturen en gemeente streven naar samenwerking tussen PO en overige maatschappelijke partners (Jeugdteams, sociale wijkteams, buurtorganisaties, sport- en cultuuraanbieders enzovoort.)
- a. Samenwerking biedt ruimte voor verbreding van het onderwijs(aanbod).
 - b. Er kan nieuwe/ andere onderwijsruimte gecreëerd worden.
 - c. Er wordt tegemoet gekomen aan de sociaal-maatschappelijke rol van een school voor de wijk of kern. Deze functie kan per wijk en per school anders worden ingevuld. Het IHP formuleert uitgangspunten, maar biedt ruimte om per project maatwerk te leveren, passend bij de lokale situatie.
 - d. Scholen en IKC's kunnen bijdragen aan de wijkontwikkeling via het onderwijs aan kinderen en de verbinding met ouders. De wijkontwikkeling is nadrukkelijk geen opdracht van het onderwijs. De visie op IKC en visie op huisvesting is leidend en de beschikbare ruimte is een kans.
6. Schoolbesturen en gemeente streven naar samenwerking in het ontwikkelen van MAAK-gebieden. De ervaring leert dat het belangrijk is het onderwijs vroegtijdig te betrekken bij de ontwikkeling van MAAK-gebieden zodat het onderwijs daadwerkelijke een verbindende en bevorderende functie in het gebied kan vervullen. Bij het realiseren van deze gebieden dient onderwijs een centrale positie in het gebied aan te nemen. Dit vraagt het vroegtijdig betrekken van de schoolbesturen.
7. Het uitgangspunt is dat indien ruimten in kindcentra in gebruik worden gegeven aan partijen anders dan het onderwijs (kinderopvang en/of andere maatschappelijke partijen) ofwel 'verhuur' ofwel 'medegebruik' wordt toegepast.
- Voorwaarde voor medegebruik is dat het bij medegebruik gaat om het gebruik door uit de openbare kas bekostigd onderwijs of voor andere culturele, maatschappelijke of recreatieve doeleinden. Het is aan het college te bepalen welke activiteiten behoren tot de culturele, maatschappelijke en recreatieve doeleinden en of partijen vallen onder 'verhuur' of 'medegebruik'.

- a. De gemeente voorziet in vroeg- en voorschoolse educatie (VVE) en peuterspelen (PSZ).
- b. Ruimte voor kinderopvang (KO) en buitenschoolse opvang (BSO) wordt gezien als commerciële activiteiten.
- c. De intentie is dat de gemeente voorziet in betaalbare voorziening gebaseerd op kostprijsdekkende en/of marktconforme bedragen.
- d. De intentie is dat de voorziening VVE en KO beschikbaar blijft, ook bij groei leerlingenaantal.
- e. In de beleidsregels wordt (in de tariefstelling) onderscheid gemaakt tussen nieuwbouw en bestaande bouw
- f. In de gezamenlijke realisatie van nieuwbouw of bij investeringen in renovatie kunnen de genoemde commerciële organisaties de ruimten betrekken door langdurige huurcontracten te sluiten. Dit vraagt wel een voorfinanciering vanuit de gemeente.

Binnen gemeente Zaanstad zijn de volgende uitgangspunten op basis van het huurbeleid van toepassing. Het huurbeleid dient nog te worden uitgewerkt in beleidsregels en formeel vastgesteld te worden binnen de gemeente.

NB. Gelet op de wens segregatie tegen te gaan stimuleert de gemeente gemengde groepen kinderopvang, peuterspelen en VVE. In de beleidsregels huurbeleid moet worden uitgewerkt hoe met deze vorm van dubbelgebruik mee om te gaan.

Dagopvang (KDV) en Buitenschoolse Opvang (BSO) exclusief gebruik

KDV en BSO exclusief gebruik wordt beschouwd als ondernemersactiviteit. Op basis hiervan wordt een marktconforme huur gevraagd indien de gemeente deze activiteiten faciliteert in de te bouwen school. De kinderopvangorganisatie tekent een intentieovereenkomst voor het aantal m² te realiseren voor KDV en/of BSO exclusief. De kinderopvangorganisatie tekent een 10-jarig huurcontract.

BSO (dubbel gebruik in onderwijsruimten)

BSO dubbel gebruik (bestaande onderwijsruimte wordt voor en na schooltijd gebruikt) is een vorm van medegebruik. Het schoolbestuur bepaalt de medegebruiksvergoeding.

3.4. Bouwsteen 2: Vraag & Aanbod

Deze bouwsteen geeft aan welk aanbod de gemeente en schoolbesturen nastreven. Het gewenste aanbod van onderwijs is bepalend voor de huisvestingsoplossingen. Ook wordt aangegeven hoe de scholen omgaan met groei en krimp van leerlingenaantallen. Kort samengevat worden de volgende beleidsambities geformuleerd:

- Het streven is goede spreiding van de onderwijsconcepten en denominaties over de gemeente Zaanstad.
- Er wordt uitgegaan van een wijkgerichte aanpak.
- De lokale opheffingsnorm van 171 leerlingen vormt in beginsel de ondergrens voor de minimale schoolgrootte van een PO-school. Als ideale schoolgrootte wordt een BO-school van 300 tot 500 leerlingen, met een absolute bovengrens van 600 leerlingen ervaren.
- De gemeente en schoolbesturen streven naar het zo optimaal mogelijk faciliteren van het onderwijs waarbij zowel leegstand als ook ruimtetekort voorkomen moet worden.
- Gezien de voorziene bevolkingsgroei in de gemeente Zaanstad en alle ontwikkelingen rondom de MAAK-gebieden bestaat nog steeds behoefte aan extra onderwijsfaciliteiten.
- Het behouden en uitbreiden van het huidige, zeer gevarieerde onderwijsaanbod wordt nagestreefd.
- Er is aandacht voor de relatie van onderwijs met sport en bewegen.

1. Het streven is goede spreiding van de onderwijsconcepten en denominaties over de gemeente. Hierbij wordt rekening gehouden met openbaar onderwijs i.v.m. de wettelijke bepalingen. In artikel 23 van de grondwet is vastgelegd dat het onderwijs voorwerp van overheidszorg is, en dat het geven van onderwijs vrij is, behoudens het bij de wet te regelen toezicht van de overheid. Het derde en vierde lid bevatten de grondwettelijke waarborgen met betrekking tot het openbaar onderwijs. Het derde lid bepaalt dat het openbaar onderwijs bij de

wet wordt geregeld, met eerbiediging van ieders godsdienst of levensovertuiging. In het vierde lid zijn de voorschriften met betrekking tot de aanwezigheid van openbaar algemeen vormend lager onderwijs omschreven. Binnen Zaanstad is de ervaring dat ouders de keuze voor een school vaak overwegend baseren op de onderwijskwaliteit en afstand tot de woonlocatie en in mindere mate op denominatie. Een goede spreiding van onderwijssoorten is daarom belangrijk. Er is wel een doelgroep welke bewust kiest voor een bepaald type bijzonder of openbaar onderwijs, bijvoorbeeld Interregionaal onderwijs of het Vrije School concept.

2. De analyse- en opgaven ontwikkeling in het IHP richt zich voor het PO op het wijkniveau en voor het SBO / SO op wijkoverstijgend niveau. Daarbij speelt niet alleen de aanwezigheid van onderwijs een rol, maar ook de spreiding van onderwijsconcepten. Het Speciaal Onderwijs (SO) is niet alleen in SBO-scholen vertegenwoordigd, maar maakt ook integraal onderdeel uit van een aantal BO-scholen in de vorm van SBO-groepen. Uitgangspunt is dat ieder kind binnen de Zaanstreek een passende en goed bereikbare onderwijsplek moet krijgen.
3. Scholen zijn belangrijk voor de leefbaarheid. Daarom dienen opgaven vanuit de leerlingenpopulatie van een wijk ontwikkeld te worden. De ontwikkeling van IKC-gebouwen kan een belangrijke bijdrage leveren aan de kansgelijkheid tussen wijken onderling. Niet alleen kindgerichte faciliteiten zijn hierbij belangrijk, maar ook aanvullende faciliteiten voor families en overige bewoners van de wijk. Daarbij is een goede afweging te maken tussen de behoeften uit een wijk en de behoeften voor het onderwijs.
4. De lokale opheffingsnorm vormt in beginsel de ondergrens voor de minimale schoolgrootte van een PO-school. Op basis van de regeling stichtings- en opheffingsnormen PO 2018 bedraagt de opheffingsnorm in de gemeente Zaanstad 171 leerlingen. Als ideale schoolgrootte wordt een BO-school van 300 tot 500 leerlingen, met een bovengrens van 600 leerlingen ervaren. Een school van deze grootte biedt voldoende kleinschaligheid voor de leerlingen en voldoende omvang voor de exploitatie en onderwijskwaliteit. In ieder geval

dient bij nieuwe keuzemomenten afgewogen te worden of een kleinere school nog wel in stand moet blijven.

5. De gemeente en schoolbesturen streven naar het zo optimaal mogelijk faciliteren van het onderwijs waarbij zowel leegstand als ook ruimtetekort voorkomen moet worden.
 - a. De inkomsten van schoolbesturen voor onderhoud en exploitatie zijn afhankelijk van het aantal kinderen. Bij leegstand moet een schoolbestuur met minder inkomsten, hetzelfde aantal vierkante meters onderhouden. Verhuur van ruimte aan aanvullende functies vormt een mogelijke oplossing voor leegstand.
 - b. Voor het oplossen van leegstand zijn het verwijzen (gebruik van ruimteoverschotten door andere scholen met een ruimtetekort) naar en/of het in medegebruik geven of verhuren van ruimten reële mogelijkheden. Afstoten van leegstand is een optie, als de verwachting is dat de ruimte voor lagere tijd (10 jaar) niet voor het onderwijs nodig is.
 - c. In het geval van ruimtetekort bestaat een wettelijke verplichting voor de gemeente het tekort op te lossen. Gemeente en schoolbesturen streven in het kader van dit IHP er naar inhoudelijk goede afspraken te maken om voorzienbare ruimtetekorten te voorkomen door bijvoorbeeld vroegtijdig op de ontwikkelen van een MAAK gebied in te spelen. Hierbij is een goede verdeling van schoolgebouwen en type onderwijs over Zaanstad van belang.
6. De meest in het oog springende ontwikkeling in de metropoolregio Amsterdam, en dus ook Zaanstad, is de trek naar de ruimere omgeving met betaalbare grotere woningen. Mensen zoeken een plek in de metropoolregio en laten hun blik ook op Zaanstad vallen. De druk op de Zaanse woningmarkt neemt toe. De verwachting is dat er tussen nu en 2040 in de metropoolregio Amsterdam tussen de 200.000 en de 300.000 woningen moeten worden gebouwd om iedereen die hier wil blijven of komen wonen van een woning te

voorzien⁶. In Zaanstad zullen er dan tussen de 15.000 en 20.000 woningen bij moeten komen.

7. Gezien de voorziene bevolkingsgroei in de gemeente Zaanstad bestaat nog steeds behoefte aan extra onderwijsfaciliteiten. De zogenoemde MAAK gebieden zijn met name gebieden waar binnenstedelijke verdichting plaatsvindt. Hier bestaat de uitdaging een passend onderwijsaanbod voor stijgende leerlingaantallen te creëren. Bij scholen in groeigebieden bestaat een extra uitdaging erin dat aan de voorkant van de ontwikkeling van de gemeente een volume-inschatting gevraagd wordt die los van een leerlingenprognose aangegeven dient te worden en gedurende het lopende project moeilijk bij te sturen is. Ook de kwestie rondom beschikbaar grondgebied speelt een rol en maakt deze ontwikkelingen vaak complex. Om de stijgende leerlingaantallen op te vangen wordt ingezet op doorontwikkeling van bestaande scholen en/ of het stichten van nieuwe scholen. Het behouden en uitbreiden van het huidige, zeer gevarieerde onderwijsaanbod wordt nagestreefd.
8. Er is tevens aandacht voor de relatie met sport en bewegen: Dit gaat enerzijds om de afstand, en bereikbaarheid van gymzalen, maar anderzijds ook over hoe de inrichting van een gebouw, het schoolplein en directe omgeving, bewegen kunnen stimuleren. De buitenruimte van een school en het inrichten van Sport en/ of Natuur, Cultuur BSO kan beweging voor kinderen verder faciliteren. In dit IHP is het uitgangspunt dat optimale benutting van de gymcapaciteit plaatsvindt, zie ook Bijlage III.

6
https://maak.zaanstad.nl/system/attachments/files/000/001/505/original/Einddocument_Vaststelling_MAAK.Zaanstad.pdf

3.5. Bouwsteen 3: Regie

Deze bouwsteen geeft aan hoe gemeente en schoolbesturen met elkaar samenwerken op het gebied van onderwijshuisvesting. Gemeente en schoolbesturen hebben daartoe bouwstenen geformuleerd voor de toekomstige organisatie en financiering van de onderwijshuisvesting. Kort samengevat worden de volgende beleidsambities geformuleerd:

- De gemeente en de schoolbesturen voeren samen de regie op schoolgebouwen.
- De gemeente is onder andere verantwoordelijk voor de financiering van nieuwbouw, renovatie en uitbreidingen en toetst de planontwikkeling.
- De schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor de realisatie van de gebouwen als bouwheer, het onderhoud, aanpassing, en de exploitatie van schoolgebouwen. Ze zijn ook verantwoordelijk voor het onderwijsaanbod en de diversiteit daarvan.
- In het Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO) vindt de afstemming van deze verantwoordelijkheden plaats. Deze samenwerking overstijgt de samenwerking op basis van de verordening onderwijshuisvesting.
- Het IHP vormt een strategisch kader voor de langere termijn (minimaal 16 jaar), waarin de benodigde investeringen zijn geraamd aan de hand van normbedragen, prijspeil 1 januari 2021. Deze normbedragen worden na vaststelling van het IHP als kaders opgenomen in de jaarschijven van het Meerjaren Investeringsplan (MIP) van de gemeente. De aangegeven prioritering en planning bieden houvast voor schoolbesturen en gemeente.
- Per project wordt een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd om het exacte opgave te bestemmen en de kaders van het project vast te leggen.
- Actualisatie van het IHP vindt twee keer per jaar plaats. Daarbij wordt ook een vertaling naar de uitvoeringsplanning gedaan.
- Het IHP is gebaseerd op een benadering op basis van de gedachte van Total Cost of Ownership (TCO).
- De leerlingenprognose van PVG uit 2020 vormt het uitgangspunt voor het IHP.
- Er zijn procesafspraken vastgelegd voor de realisatie van de projecten.

1. De gemeente en de schoolbesturen voeren samen de regie op schoolgebouwen.
 - a. De gemeente is onder andere verantwoordelijk voor de financiering van nieuwbouw en uitbreidingen en toetst de planontwikkeling.
 - b. De schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor de realisatie van de gebouwen als bouwheer, het onderhoud, aanpassing, en de exploitatie van schoolgebouwen. Het beheer van gebouwen is bij wet geregeld. In het geval de school bouwheer is, draagt de school zorg voor een financiële verantwoording bij afronding van het project.
 - c. In de onderwijsverordening is geregeld dat het bouwheerschap bij de schoolbesturen ligt. De wet biedt de mogelijkheid dat het bevoegd gezag en het college overeenkomen dat het College van B&W de voorziening tot stand brengt. Voor de start van het project moet duidelijk vaststaan of het schoolbestuur gebruik maakt van de mogelijkheid dat de gemeente Zaanstad bouwheer is.
 - d. De schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor het onderwijsaanbod en de diversiteit daarvan.
 - e. In het Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO) vindt de afstemming van deze verantwoordelijkheden plaats. Deze samenwerking overstijgt de samenwerking op basis van de verordening onderwijshuisvesting. Voor het onderwijshuisvestingsbeleid wordt daarom in eerste instantie voor alle betrokken partijen het IHP leidend, voordat er wordt teruggevallen op de verordening. Binnen de gemeente wordt twee keer per jaar een actualisatie van de projecten van het IHP uitgewerkt. De actualisaties versie 1.1 kunnen gezien worden als een actualisatie van het uitvoeringsprogramma van het IHP. Deze worden doorvertaald in de begroting van de gemeente Zaanstad.
 - f. Deze wijze van samenwerking dient, in afwachting van de wettelijke regeling, juridisch vastgelegd te worden.
2. Het IHP is in lijn met het voorstel van de PO-raad, VO-raad en VNG. De in de wet beschreven jaarcyclus voor aanvragen onderwijshuisvesting wordt vervangen door een langere periode, waarin gemeenten na overleg met

betrokken schoolbesturen het huisvestingsbeleid en het investeringsprogramma voor de lange termijn vastleggen (zie par. 6.1)

3. Het IHP geeft voor de komende 16 jaar een indicatie van benodigde investeringen en tevens de prioritering van de projecten. Er is een doorkijk tot 2050. Het IHP komt tot stand in een apart project met de schoolbesturen waarbij ook de kinderopvang wordt betrokken. Het OOGO, het College en de Raad stellen het IHP vast voor de eerste vier jaar. Het IHP wordt om de vier jaar geactualiseerd.

De afbakening en de indicatie van de investeringen wordt geduid in de financiële paragrafen. Investerings worden geraamd op basis van kengetallen. Het IHP fungeert als investeringskader en geeft een indicatie van de te treffen reserveringen in de begroting.

Na vaststelling van het IHP wordt een uitvoeringsprogramma opgesteld. In het uitvoeringsprogramma worden volgens jaarprogramma's en haalbaarheidsstudies projecten nader geconcretiseerd en wordt beslag gelegd op de reserveringen in de begroting. Daarbij zijn er twee besluitvormingsmomenten. Voor 1 maart worden jaarlijks de kredietaanvragen gedaan bij de Raad en voor 1 oktober wordt de Raad op programmaniveau geïnformeerd over de voortgang (zie cyclus in de tabel).

4. Het IHP prevaleert voor het aanvragen van voorzieningen boven de verordening en vervangt de aanvraagprocedure voor nieuwbouw en overige voor blijvend of voor tijdelijk gebruik bestemde voorzieningen (artikel 2.a lid 1 t/m lid 8 van de verordening). Aanvragen voortkomend uit het IHP worden impliciet geacht een aanvraag te zijn op grond van de verordening.

Er zijn echter uitzonderingen, de zogeheten spoedaanvragen, bijvoorbeeld nieuwbouw voor een nieuw te stichten school, kosten voor eerste inrichting onderwijsleerpakket en meubilair (artikel 2.a lid 1, lid 6 en lid 7 van de verordening) of aanvragen door andere onvoorziene omstandigheden.

Datum (t/m)	Jaarprogramma	Overleg
31-jan	Aanvraag vanuit IHP en eventuele spoedaanvragen	OOGO 1 (in deze periode): bespreken stand van zaken haalbaarheidsstudie(s) en eventuele spoedaanvragen
1-mrt	Deadline leveren input voor begroting	OOGO 2 (voor deze datum) - vaststelling haalbaarheidsstudie(s) en eventuele spoedaanvragen. Kredietaanvragen aan Raad (bij voorkeur op basis van haalbaarheidsstudie, anders op basis van IHP krediet)
1-okt	Geen actie	OOGO 3 (voor deze datum) - vaststelling jaarprogramma + voortgangsnotitie raad + vooruitkijken en opstarten projecten volgend jaar (haalbaarheidsstudies) en eventuele spoedaanvragen
31-dec	Vaststellen jaarprogramma	Besluitvorming jaarprogramma College

*apart voor het PO en VO, één van de OOGO's w el gezamenlijk over onderwerpen met raakvlakken bijvoorbeeld eerlingenprognoses.

Beoogd wordt om zowel de IHP aanvragen en de spoedaanvragen op te vangen binnen de reguliere cyclus van het jaarprogramma zoals omschreven in de tabel. Indien er geen overeenstemming is tussen gemeente en schoolbesturen over een IHP aanvraag of spoedaanvraag wordt teruggevallen op de reguliere procedure van de verordening. Deze fungeert hierdoor als vangnet.

5. Bij de uitvoering van de projecten, na vaststelling van de haalbaarheidsstudies, treedt het schoolbestuur in principe op als bouwheer. Daarbij werken gemeente en schoolbesturen conform de werkinstructie. De werkinstructie is een handleiding voor gemeente en schoolbesturen voor de te nemen acties per fase bij de uitvoering van projecten. De werkinstructie is gericht op een balans tussen regie en toezicht voor de gemeente (als belangrijkste financier) en autonomie voor het schoolbestuur (als bouwheer). Per project is het mogelijk om af te wijken van de werkinstructie. De werkinstructie is bovenstaand schematisch weergegeven.

6. Schoolbesturen en gemeente verkennen tijdens het IHP-traject de principes van Total Cost of Ownership (TCO). Bij TCO dragen schoolbesturen bij aan een deel van de stichtingskosten van een nieuwbouw- of vernieuwbouw/renovatieopgave. Deze investering komt de duurzaamheid van het gebouw op het gebied van onderhoud en exploitatie ten goede. Schoolbesturen maken daarvoor gebruik van de vergoeding voor materiële instandhouding die zij ontvangen van het Rijk. Met de schoolbesturen moet worden verkend of en op welke manier TCO een plek kan krijgen in het IHP. In het IHP wordt rekening gehouden met het op dit moment nog geldende investeringsverbod voor het PO en de tekorten die zij (net als de gemeente) ervaren in de bekostiging.
7. De prognose van PVG uit 2020 vormt het uitgangspunt voor het IHP. Deze prognose wordt als uitgangspunt voor dit IHP gebruikt. In het IHP is op basis van ervaring en verwachting van schoolbesturen ruimte voor nuance, gezien de onzekerheid van de prognose. Bij de daadwerkelijke uitvoering van een project, op het laatst bij het vaststellen van het voorlopig ontwerp zal de leerlingenprognose worden herijkt.
8. Vanwege veranderende omstandigheden in het onderwijsveld (vooral op het gebied van leerlingaantallen) worden bij het opstarten van een in het IHP gedefinieerd project, de uitgangspunten uit het IHP getoetst aan de dan bekende randvoorwaarden. Hierbij wordt rekening gehouden met een toekomstgerichte aanpak. Dat betekent dat ook toekomstige krimp of groei, veranderde onderwijsconcepten en nieuwe vormen van leren en werken meegenomen worden in de overwegingen.

3.6. Bouwsteen 4: Kwaliteit & Duurzaamheid

Deze bouwsteen geeft aan welke duurzaamheids- en kwaliteitsambitie de gemeente en schoolbesturen nastreven op het gebied van onderwijshuisvesting.

Kort samengevat worden de volgende beleidsambities geformuleerd:

- De gemeente en schoolbesturen zien het realiseren van gezonde, kwalitatief goede en klimaat-neutrale huisvesting als maatschappelijke en gezamenlijke verantwoordelijkheid.
- Er bestaan verschillende mogelijkheden voor openbaarheid van schoolplein, terrein en groen. De keuze voor openbaarheid van het schoolterrein is afhankelijk van de lokale behoefte voor speelruimte in de buurt.
- Het IHP streeft, bij nieuwbouw, naar het realiseren van energieneutrale gebouwen. Bij renovatie wordt beoogd om zoveel mogelijk klimaatneutrale gebouwen te realiseren.
- De aspecten 'Circulaire stad' en 'Gezonde leefomgeving' staan centraal in de verdere uitwerking van de opgaven, evenals circulair en klimaat adaptief bouwen.
- Gemeente en schoolbesturen willen duurzaamheid breder definiëren dan alleen energiebesparing en CO2-reductie: duurzaamheid gaat ook over goed onderwijs, gezondheid, een gezonde financiële exploitatie en toekomstbestendigheid door flexibiliteit.
- Naast bouwkundige kwaliteit van schoolgebouwen is er in het IHP expliciet aandacht voor andere (strategische) kaders voor vastgoedbeleid (in volgorde): onderwijskundige functionaliteit, veiligheid, binnenmilieu, exploitatie en uitstraling.
- De uitwerking van de duurzaamheidsdoelstelling wordt projectspecifiek benaderd.

1. De gemeente en schoolbesturen zien het realiseren van gezonde, kwalitatief goede en klimaat-neutrale huisvesting als een maatschappelijke verantwoordelijkheid. De genoemde volgorde geeft de prioritering van de drie aspecten aan. Een gezond gebouw staat daarbij voorop. Een kwalitatief goed

en klimaatneutraal gebouw heeft een positief effect op het onderwijs én op het leefklimaat voor de toekomstige generaties. De gemeente en schoolbesturen streven ernaar deze ambities te realiseren. Total Cost of Ownership en alternatieve financieringsvormen worden verkend om deze ambitie waar te maken.

2. Visie op schoolpleinen, groen, openbaar terrein
Het streven is om alle afspraken rondom eigendom, gebruik en onderhoud van schoolpleinen zo eenduidig als mogelijk te maken. Er worden nu verschillende systemen gehanteerd:
 - a. schoolplein in eigendom van schoolbestuur, maar wordt wel opengesteld voor de buurt
 - b. schoolplein wordt gezamenlijk gerealiseerd door schoolbestuur en gemeente; er is een voorwaarde dat het schoolplein openbaar toegankelijk is
 1. gemeente zorgt voor beheer van toestellen
 2. onderhoud schoolbestuur zorgt voor beheer van bestrating
 - c. meest vergaande vorm: schoolplein wordt volledig als openbaar terrein gerealiseerd en wordt beheerd door de gemeente. Er dient nog afstemming plaats te vinden voor het financieren van het beheer. Met deze vorm wordt nu ervaring opgedaan bij de ontwikkeling van de Overtuinen waarbij openbare ruimte en schoolplein volledig in elkaar geïntegreerd zijn.
 - d. Buitenruimte voor kinderopvang en peuterspeelzaal worden niet opengesteld voor openbaar gebruik.

De keuze voor openbaarheid van het schoolterrein is afhankelijk van de lokale behoefte voor speelruimte in de buurt. De gemaakte afspraken dienen eenduidig vastgelegd te worden.

3. Het IHP streeft, bij nieuwbouw, naar het realiseren van energieneutrale gebouwen. In 2030-2040 wil Zaanstad uiterlijk klimaatneutraal zijn als gemeente. Bij renovatie wordt beoogd om dit zoveel mogelijk te realiseren. Onderstaand een toelichting op de volgende definities (BENG – ENG – NOM – klimaatneutraal).

- a. BENG (Bijna EnergieNeutraal Gebouw)
Bij een BENG-gebouw worden gebouwgebonden energieverbruik en energieopwekking met elkaar vergeleken. Een BENG-gebouw kent een hoger energieverbruik in verhouding tot de energieopwekking. Door de toepassing van de norm NTA8800 wordt getoetst of het gebouw voldoet aan wetgeving voor BENG, die vanaf 1 januari 2021 wettelijk verplicht zal zijn.
 - b. ENG (EnergieNeutraal Gebouw)
Het gebouw heeft een EPC volgens NEN 7120 van nul. Alleen het gebouwgebonden energieverbruik op jaarbasis telt mee en is nul.⁷
 - c. NOM (Nul op de Meter)
Om een NOM-gebouw te realiseren moet er naast de benodigde energie die benodigd is voor de gebouw gebonden installaties, ook gekeken worden naar het algemeen energieverbruik door de gebruikers. Bij een NOM-gebouw zijn totale energieverbruik en energieopwekking in balans. Door verschillen in de kosten voor inkoop van energie en vergoeding voor terug-levering aan het net kent een NOM-gebouw alsnog kosten voor energie.
 - d. Klimaatneutraal
Klimaatneutraal wil zeggen dat bepaalde activiteiten (al dan niet binnen een bepaald gebied of op een bepaalde plek) geen positief of negatief effect hebben op het klimaat. Het begrip 'klimaatneutraal' wordt vooral gebruikt om aan te geven dat bepaalde activiteiten geen negatief effect hebben op het klimaat, waarmee men wil zeggen: geen emissie van CO2 en andere broeikasgassen.⁸
4. De doelstelling van gemeente Zaanstad is om in 2030-2040 een klimaatneutrale stad zijn. Daarnaast staan de aspecten 'Circulaire stad' en 'Gezonde leefomgeving' centraal in het beleid. De gemeente noemt de eigen duurzaamheidsambitie het "Nieuw Zaanse Klimaat", dat als volgt omschreven wordt:
- a. Een stad met schone lucht, schoon water en schone energie.
 - b. Een stad die slim omgaat met grondstoffen en lokaal duurzame energie opwekt.
 - c. Een stad met een gezonde leefomgeving, die een stootje kan hebben bij een veranderend klimaat en waar biodiversiteit zich herstelt.
5. De gemeente streeft naar circulaire huisvesting
- a. Onderwijshuisvesting kent vanuit zijn oorsprong de keuze voor modulair bouwen. Op het moment dat er voor een kortere periode, minder dan 15 jaar, op een specifieke locatie een ruimtebehoefte is worden er modulaire tijdelijke units neergezet. Op het moment dat duidelijk is dat het gebouw het gehele levensduur noodzakelijk is wordt een gebouw op maat gerealiseerd, waarbij zoveel mogelijk rekening wordt gehouden met de toekomstwaarde van materialen.
 - b. In uitbreiding en nieuwbouw wordt in toenemende mate gebruik gemaakt van hergebruikte materialen en/of biobased materialen (o.a. houtbouw).
 - c. Indien mogelijk wordt onderhuisvesting circulair gesloopt (de mogelijkheden worden op dit moment nader onderzocht).
 - d. Voor een circulaire onderwijshuisvesting wordt de toolbox van Het Nieuwe Normaal van BZK en Cirkelstad als leidraad gevolgd.
6. De gemeente streeft ook naar klimaat adaptief bouwen
- a. Het klimaat verandert, ook in de Zaanstreek wordt het steeds warmer en natter. De gevolgen van klimaatverandering zijn merkbaar. Tegels houden op warme dagen warmte vast. De afgelopen zomers is gebleken dat het langere periodes erg warm kan zijn. In totaal zijn al 18 schoolpleinen vergroend in de afgelopen jaren.
 - b. Daarnaast kunnen daken een gecombineerde functie hebben. Haalbaarheidsvragen leiden tot de afweging of een dak in gecombineerd gebruik ruimtewinst, een functie in duurzaamheid of maatschappelijke functie kan opleveren.

⁷ <https://www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen/gebouwen/wetten-en-regels/algemene-begrippen>

⁸ <https://www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen/gebouwen/wetten-en-regels/algemene-begrippen>

7. Gemeente en schoolbesturen willen duurzaamheid breder definiëren dan alleen energiebesparing en CO₂-reductie: duurzaamheid gaat ook over goed onderwijs, gezondheid, een gezonde financiële exploitatie en toekomstbestendigheid door flexibiliteit. Deze thema's hebben een hogere prioriteit dan alleen energiebesparing.
- a. Ten aanzien van goed onderwijs gaat het om het goed faciliteren van het onderwijsconcept van de scholen. Daarnaast dienen ook andere functies in samenhang met onderwijs goed gefaciliteerd te worden. Denk aan kinderopvang of jeugdzorg, maar ook de verbinding met de wijk.
 - b. Een duurzaam gebouw is een gebouw dat zo veel als mogelijk gebruikt wordt. Denk na over mogelijkheden van medegebruik door de wijk.
 - c. Ten aanzien van gezondheid wordt ingezet op de Frisse Scholen thema's. Daarbij zijn met name lucht en temperatuur erg belangrijk, gevolgd door licht, geluid en energie. Voor IKC-functies, met betrekking tot kinderopvang gelden strengere normen en eisen vanuit de GGD, afhankelijk van de leeftijd van de kinderen waaraan opvang wordt geboden. Het kwaliteitsniveau wordt in het IHP nader bepaald.
 - d. Ten aanzien van toekomstbestendigheid wordt ingezet op flexibiliteit. Het faciliteren van verandering in onderwijsconcepten maar ook in de samenwerking met andere partijen (IKC-gedachte) is in de huidige praktijk vaak lastig vanwege het statische karakter van de schoolgebouwen. Om te zorgen dat de schoolgebouwen in de toekomst toch de nieuwe behoeftes kunnen faciliteren zetten de gemeente en schoolbesturen in op flexibiliteit van het gebouw. Hierbij gaat het om interne flexibiliteit, maar ook om transformatiemogelijkheden (uitbreiding/ krimp) van het vastgoed. De ruimte voor aanvullende functies (kinderopvang, therapie, jeugdzorg) moet ook behouden kunnen blijven als de school groeit.
 - e. Duurzame gebouwen dragen bij aan het duurzaamheidsbewustzijn van de kinderen door duurzaamheidsmaatregelen zichtbaar te maken. Duurzame en kwalitatief hoofwaardige materialisering is daarbij belangrijk. Het gebouw wordt als deel van de educatieve opdracht ingezet.
 - f. Restwaarde van het gebouw of onderdelen van een gebouw is een belangrijk sturingsmiddel in de afweging tussen renovatie en nieuwbouw.
- Het definitieve kwaliteitsniveau en de verdeling van de kosten wordt geconcretiseerd gedurende het IHP-traject.
8. Naast bouwkundige kwaliteit van schoolgebouwen is er in het IHP expliciet aandacht voor andere (strategische) kaders voor vastgoedbeleid (in volgorde): onderwijskundige functionaliteit, veiligheid, binnenmilieu, exploitatie en uitstraling.
 9. Duurzaamheidsprincipes worden toegepast bij nieuwbouw/renovatie van schoolgebouwen. Daarbij bieden de principes van Trias Energetica in combinatie met de randvoorwaarden vanuit de Frisse Scholen houvast om hierin een realistische afweging te maken tussen ambitie en budget:
 - a. Voorkomen van onnodig energieverbruik (bv. isolatie).
 - b. Gebruik van duurzame energiebronnen (bv. zonnepanelen).
 - c. Indien nodig, efficiënt gebruik van fossiele brandstoffen. Nieuwbouw in Zaanstad wordt gasloos gerealiseerd.
 De scholen en schoolgebouwen hebben een voorbeeldfunctie naar kinderen, hun familie en de wijk.
 10. Het is van belang dat de duurzaamheid op projectniveau intensief wordt afgestemd op de mogelijkheden in de wijk en omgeving. Daarbij is te denken aan geothermie, restgebruik van warmte, aansluiten op warmtenet of het toevoegen van extra zonnepanelen voor het leveren van energie aan omliggende woningen.
 11. Het IHP geeft de schoolbesturen inzicht in de vervangingstermijn van hun gebouwen. Schoolbesturen zijn door het IHP in staat om onderhoud en duurzaamheidsmaatregelen af te stemmen op het moment van nieuwbouw of renovatie en te koppelen aan terugverdiëntijden.

3.7. Bouwsteen 5: Renovatie & Vervangende nieuwbouw

Deze bouwsteen geeft aan hoe gemeente, schoolbesturen en kinderdagopvang omgaan met renovatie en vervangende nieuwbouw. Kort samengevat worden de volgende beleidsambities geformuleerd:

- Gemeenten zijn verantwoordelijk voor nieuwbouw, schoolbesturen zijn in alle situaties verantwoordelijk voor het goed onderhouden en exploiteren van gebouwen.
 - Renovatie wordt opgenomen als voorziening waarvoor de gemeente zich verantwoordelijk tekent. Aanpassingen die leiden tot een levensduurverlenging van ten minste 25 jaar komen voor rekening komen van de gemeente, waarbij op basis van Total Cost of Ownership en inzetten van de onderhoudsreservering een investeringsbijdrage van het schoolbestuur aan de dekking van de renovatie en het gelijktijdig verduurzamen kan worden toegevoegd.
 - Per situatie wordt een afweging gemaakt of nieuwbouw of renovatie de beste oplossing is voor het betreffende gebouw.
1. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor nieuwbouw, schoolbesturen zijn in alle situaties verantwoordelijk voor het goed onderhouden en exploiteren van gebouwen. Schoolbesturen dienen zich te gedragen als goed 'huisvader' en het onderwijsgebouw goed te onderhouden. Om elkaar te versterken en gebruik te maken van elkaars expertise kan het wenselijk zijn om, afhankelijk van de behoefte van het schoolbestuur en de gemeente, regulier overleg met elkaar te hebben over de staat van onderhoud en ingrepen. Hierover worden maatwerk afspraken tussen het schoolbestuur en de gemeente gemaakt. Bij einde gebruik van het gebouw als onderwijsgebouw wordt de verordening gevolgd, waarin is opgenomen dat het college vaststelt of sprake is van achterstallig onderhoud en of een staat van onderhoud opgesteld dient te worden. Over het gebruik van de bevoegdheden worden door middel van dit plan goede afspraken gemaakt. Bij teruggave van een gebouw uit dit IHP, dat door nieuwbouw wordt vervangen is het van belang dat als sloop van de voorziening wordt voorzien hier geen harde eisen aan worden gesteld. Dat hangt ook nauw samen met de mogelijke bijdrage van de besturen in de nieuwbouw, immer, hoe meer geld in de oude gebouwen wordt gestoken (eisen overdracht) des te minder de besturen kunnen bijdragen in de nieuwbouw.
 2. Renovatie (lees: vernieuwbouw) is wettelijk nog niet geregeld. Renovatie kan een duurzamere oplossing zijn dan nieuwbouw. Ten aanzien van renovatie wordt aangesloten op het voorstel van de PO-raad, VO-raad en VNG.
 - a. Renovatie wordt vooruitlopend op de aanstaande wetwijziging opgenomen als voorziening wat betekent dat de gemeente hiervoor verantwoordelijk is. In de huidige situatie zijn gemeenten alleen verantwoordelijk voor vervangende nieuwbouw wanneer een gebouw aan het einde van zijn levensduur is (o.a. art. 2 verordening). Door renovatie op te nemen als voorziening ontstaat de mogelijkheid om bij een gebouw dat aan het einde van zijn levensduur is ook renovatie toe te passen.
 - b. Renovatie is daarbij een integrale levensduurverlengende ingreep in het gebouw, waarmee de levensduur van het gebouw met ten minste 25 jaar, maar bij voorkeur 40 jaar, wordt verlengd. Levensduurverlenging met 40 jaar wordt ook wel vernieuwbouw genoemd.
 - c. Aanpassingen die leiden tot een levensduurverlenging van ten minste 25 jaar komen voor rekening van de gemeente, waarbij op basis van Total Cost of Ownership en inzetten van de onderhoudsreservering (20- en 40-jarige cyclus) een investeringsbijdrage van het schoolbestuur aan de dekking van de renovatie en het gelijktijdig verduurzamen kan worden toegevoegd. De voorkeur bij renovatie is levensduurverlenging met 40 jaar, bij een lagere levensduurverlenging dan 40 jaar wordt ook het budget daar op aangepast.
 3. Bij investeringsopgaven in het kader van het IHP wordt de mogelijkheid van renovatie onderzocht. Daarbij wordt beoogd om de gedefinieerde duurzaamheidseisen (ENG en zo mogelijk klimaatneutraal) en kwaliteitseisen (Frisse Scholen klasse B) zoveel mogelijk te realiseren.
 4. Per situatie wordt een afweging gemaakt (bijvoorbeeld in een haalbaarheidsonderzoek) of nieuwbouw of renovatie de beste oplossing is voor het betreffende gebouw. Uitgangspunt is: Na 60 jaar zijn schoolgebouwen nog niet

op, als nieuwbouw op de planning staat doen wij eerst uitgebreid onderzoek naar de mogelijkheden voor renovatie. Daarbij worden de volgende aspecten meegenomen in de afweging:

- a. Er wordt rekening gehouden met de onderwijskundige functionaliteit en toekomstgerichtheid (flexibiliteit) van de gebouwen.
- b. Er wordt rekening gehouden met een goede bezetting van gebouwen. Er wordt (bij voorkeur) niet gerenoveerd voor leegstand of ruimtetekort.
- c. Er wordt rekening gehouden met de culturele, historische en maatschappelijke waarde en de stedenbouwkundige uitstraling in samenhang met de omgeving.
- d. Er wordt rekening gehouden met mogelijkheden om de gestelde duurzaamheidsambities (zie bouwsteen 4) te bereiken.
- e. De kosten en mogelijkheden voor tijdelijke huisvesting, boekwaarden etc. worden meegenomen in de afweging voor nieuwbouw of renovatie.

3.8. Reflectie Kinderopvang op Bouwstenen

De hiervoor genoemde visie en bouwstenen zijn met de kinderopvangorganisaties welke actief zijn in de gemeente Zaanstad besproken. De inhoud van de visie en de bouwstenen worden door de kinderopvang onderschreven, per bouwsteen zijn enkele toevoegingen gedaan:

Samenwerking

1. De kinderopvangorganisaties onderschrijven de visie en wensen dat deze visie samen met het huurbeleid wordt vastgesteld en wordt uitgevoerd.

Vraag en aanbod

1. De door de schoolbesturen benoemde ideale schoolgrootte (300-500 leerlingen met een bovengrens van 600 leerlingen) sluit goed aan op de omvang van kinderopvangfuncties bij scholen. Uiteraard blijft er (evenals bij het onderwijs) ruime voor maatwerk naar wijk en populatie.
2. Voor scholen vanaf 200 leerlingen kan wel peuterspelen en buitenschoolse opvang worden gerealiseerd.

3. Evenals de groei van het onderwijs, groeit ook de vraag naar kinderopvang. De kinderopvangorganisaties vragen aandacht voor voldoende (fysieke) ruimten in de wijken voor kinderopvang.
4. De kinderopvangorganisaties willen nogmaals het belang om te werken vanuit inhoudelijke samenwerking onderschrijven. Dit kan op locatie, maar ook in een netwerk van voorzieningen. Daarbij hoeft niet iedere kinderopvanglocatie te worden geïntegreerd in een IKC, er is ook een bestaansrecht en een specifieke vraag naar eigenstandige kinderopvanglocaties.

Regie

1. Kinderopvangorganisaties zien graag dat zij op het gebied van onderwijshuisvesting, in lijn met de visie, nauw worden betrokken bij de uitwerking van het IHP. In feite wordt niet meer gesproken over *onderwijshuisvesting* maar over huisvesting voor IKC's. Ondanks dat kinderopvangorganisaties formeel commercieel zijn dienen zij een maatschappelijke doelstelling. Bij voorkeur worden de kinderopvangorganisaties daarom reeds in een vroeg stadium (zoals in het IHP, het uitvoeringsprogramma en/of haalbaarheidsonderzoeken) betrokken. Zij zien daarbij een rol voor de gemeente in het samenbrengen van diverse (maatschappelijke) partijen.

Kwaliteit & Duurzaamheid

1. De kinderopvangorganisaties onderschrijven de noodzaak voor hen voor koeling en temperatuurregulatie, met name omdat er ook slaapruiden zijn voor kinderen.
2. Er wordt aandacht gevraagd aandacht voor de wet- en regelgeving voor het bouwbesluit welke specifiek geldt voor kinderopvangruimten en voldoende (kwalitatief goede en (sociaal) veilige) buitenruimte. De buitenruimte dient voor peuters afsluitbaar te zijn.
3. De extra eisen aan ruimten voor kinderopvang leiden vaak tot hogere kosten per m².

4. De kinderopvangorganisaties geven aan met hun buitenschoolse opvang als aanvulling op de door het onderwijs benoemde locatiecriteriën ook gezonde buitenlucht een rol speelt (luchtkwaliteit) en dat zij zich graag in de buurt van sportvoorzieningen situeren.

Renovatie & Vervangende Nieuwbouw

1. In het geval van renovatie is vaak sprake van tijdelijke huisvesting. De kinderopvangorganisaties vragen aandacht voor het ook realiseren van tijdelijke huisvesting voor hun functie.

4. Methoden

Dit hoofdstuk behandelt de gehanteerde methoden voor de analyse en opgavenontwikkeling.

4.1. Capaciteitsanalyse

Voor alle gebouwen is de beschikbare capaciteit voor het onderwijs geanalyseerd. De capaciteitsanalyse maakt een ruimtetekort of -overschot per gebouw inzichtelijk. De ruimtebehoefte van het onderwijs wordt bepaald door de leerlingentelling en de prognose te vertalen naar ruimtebehoefte (op basis van de criteria in de Verordening). Deze ruimtebehoefte wordt vergeleken met het aantal vierkante meters dat beschikbaar is: de brutovloeroppervlakte (bvo).

Opmerking: dit is een genormeerde ruimtebehoefteberekening. In de praktijk zijn er efficiënte en minder efficiënte gebouwen. Wanneer een school bijvoorbeeld veel gangen heeft, of een grote aula, kan er een genormerd ruimteoverschot zijn, terwijl dit niet zo wordt ervaren. Er is relatief immers minder effectieve onderwijsruimte. Ook wordt in de praktijk gebruik gemaakt van de mogelijkheid tot medegebruik of verhuur van ruimten. In het IHP is vanwege het beleidsrijke karakter ruimte voor nuance op de resultaten uit deze ruimtebehoefteberekeningen.

Naast het inzichtelijk maken van eventuele ruimtetekorten is de capaciteitsanalyse van belang omdat een eventueel ruimteoverschot de schoolbesturen geld kost voor exploitatie en onderhoud. Schoolbesturen ontvangen een vergoeding voor materiële instandhouding op basis van het aantal leerlingen en niet op basis van het aantal m² in een school. Bovendien vormen ruimteoverschotten een risico voor de gemeente. Wanneer een gebouw geheel leeg komt te staan, zal de eigenaar (het schoolbestuur) dit terug willen geven aan de gemeente. Daarnaast dient de gemeente (op basis van de verordening) te voorzien in oplossingen voor ruimtetekorten, waarmee kan worden verwezen naar leegstand.

4.2. Quickscans

Op basis van de verordening is alleen de bouwkundige staat een formeel toetsingscriterium. Voor het IHP is het echter niet alleen de vraag of een pand een goed *gebouw* is, maar of een pand een goed *schoolgebouw* is. In de beoordeling van het gebouwenbestand is daarom naast de bouwkundige staat, ook gekeken naar onderwijskundige functionaliteit, binnenmilieu, veiligheid, exploitatie en uitstraling van de schoolgebouwen. Dit zijn thema's voor strategisch vastgoedbeleid.

Op basis van de door HEVO ontwikkelde 'Quickscan' zijn alle gebouwen op deze criteria beoordeeld en voorzien van een gewogen score, welke inzicht geeft in de vervangingstermijn. De score is tot stand gekomen aan de hand van bureaustudie en dialoog met schoolbesturen en gemeente. De totaalscore geeft op uniforme wijze richting aan de mate van urgentie tot een levensduurverlengende ingreep in relatie tot de gebouwkwaliteit:

- Bij <57 punten: binnen 0-5 jaar (rood)
- Bij 57 - 63 punten: binnen 5-10 jaar (oranje)
- Bij 63 - 69 punten: binnen 10-20 jaar (lichtgroen).
- Bij 69> punten: over meer dan 20 jaar (donkergroen).

De Quickscan leidt tot een advies voor de vervangingstermijn, ofwel het 'natuurlijke vervangingsmoment' van een schoolgebouw. Daarbij worden de verantwoordelijkheden van de gemeente en de schoolbesturen afgestemd. Het natuurlijke vervangingsmoment voor schoolgebouwen is cruciaal omdat het van belang is dat bij ingrepen (nieuwbouw of renovatie) alle thema's integraal aangepakt kunnen

worden. Immers bijvoorbeeld een energieneutraal gebouw wat onderwijskundig niet geschikt is, is een ongeschikt schoolgebouw.

De quickscores zijn input voor de opgaven-ontwikkeling. Bij het besluit tot vervanging middels nieuwbouw/renovatie is bij de opgaven-ontwikkeling ook gekeken naar de afwegingscriteria. Partijen kunnen ook besluiten om op elementniveau (bijvoorbeeld binnenmilieu) los van het natuurlijke vervangingsmoment te investeren.

4.3. Afwegingscriteria

Met de gemeente en de schoolbesturen zijn in gezamenlijke sessies tijdens het IHP traject afwegingscriteria bepaald. Aan de hand van de afwegingscriteria zijn de opgaven geformuleerd en is in overleg beoordeeld of een opgave aansluit bij de visie en ambitie van gemeente en schoolbesturen (de bouwstenen). Het gaat om de volgende afwegingscriteria (willekeurige volgorde):

- Gebouwscores
- Passende huisvesting:
 - Permanent- voorkomen van noodlokalen voor langdurige ruimtebehoefte.
 - Reductie van ruimtetekorten/ruimteoverschotten (incl. MAAK-gebieden).
- Ideale schoolgrootte met 300-500 leerlingen met bovengrens van 600 leerlingen.
- Signaalfunctie opheffingsnorm van 171 leerlingen – met ruimte voor maatwerkkeuzes (geen nieuwbouw voor locaties met minder leerlingen dan opheffingsnorm, tenzij er goede redenen zijn het wel te doen).
- Kansen tot realisatie van een goede spreiding van scholen (en denominaties/onderwijsconcepten) over Zaanstad met aandacht voor de sociaal demografische en ruimtelijke context van de wijk. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het investeren in wijken of buurten waar kansengelijkheid een thema is en/of kansen benutten voor gebiedsontwikkeling.
- Voor een goede spreiding en daarmee optimale bereikbaarheid is de wens om in de toekomst in principe geen nieuwe schoolgebouwen te bouwen waarin meerdere denominaties een plek krijgen onder hetzelfde dak.
- Afstand tot gymzalen (bij voorkeur minder dan een kilometer).

4.4. CO2 Analyse

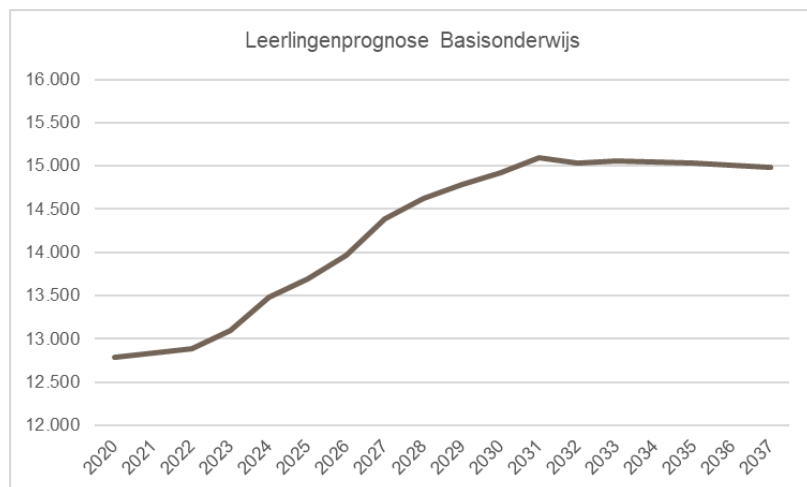
Deze analyse brengt de CO2-reductie van het IHP in beeld. De tool is erop gericht om te toetsen of de klimaatdoelstellingen (50% reductie CO2 in 2030 en 95% reductie in 2050) worden behaald en om bij te sturen indien nodig. HEVO heeft de kennis die zij heeft opgedaan bij de ondersteuning van de landelijke routekaarten PO, VO en mbo/HO hiervoor ingezet.

5. Analyse en Opgaven

Dit hoofdstuk behandelt de analyse van de onderwijshuisvesting voor het PO en de gymzalen. Er wordt respectievelijk ingegaan op de leerlingenprognose, de Quickscanscores van de gebouwen, de analyse en opgaven voor de onderwijshuisvesting en de analyse en opgaven van de gymzalen.

5.1. Leerlingenprognose

Onderstaande grafiek toont de leerlingenprognose van het BO, voor het SBO en (V)SO is geen prognose beschikbaar. Deze onderwijssoorten laten zich lastig prognosticeren. Voor het BO wordt een forse stijging van het aantal leerlingen verwacht tot 2031 (toename ca. +20%), waarbij het leerlingenaantal vervolgens stabiliseert. Let Wel: De onderstaande grafiek visualiseert deze stijging maar begint bij 12.000 leerlingen.

5.2. Quickscanscores

Onderstaande tabel toont de resultaten van de Quickscans. De bandbreedte van de scores is 4-8. Recent gerealiseerde nieuwbouw scholen of scholen waarvan de nieuwbouw reeds is opgestart zijn niet beoordeeld. Immers; deze scholen hebben geen vervangingsopgave in de looptijd van dit IHP.

Advies binnen 0-5 jaar renovatie / nieuwbouw

		Bouwjaar	Uitstraling, weging: 1	Bouwkundige staat, weging: 3	Veiligheid, weging 1	Binnenmilieu, weging: 2	Exploitatie, weging: 2	Onderwijskundige staat, weging: 3	Advies
Zaan Primair	Het Palet	1955	4,0	4,0	6,0	5,0	4,0	4,0	52,0
Zaan Primair	De Lindenboom	1960	5,0	4,0	6,0	5,0	4,0	4,0	53,0
Zaan Primair	De Gouw Noorderven	1966	5,5	4,0	6,0	5,0	4,0	4,0	53,5
Agora	De Windroos	1971	5,5	4,0	6,0	5,5	4,0	4,0	54,5
Agora	Wij-land Assendelft	1958	5,5	4,0	6,0	5,5	4,0	4,0	54,5
Agora	De Regenboog	1981	5,5	4,0	6,0	5,0	4,0	5,0	56,5
IOZ	De Horizon	1976	5,5	4,0	6,0	5,0	4,0	5,0	56,5
Zaan Primair	Kogerveld	1967	5,5	4,0	6,0	5,0	4,0	5,0	56,5

Advies binnen 5-10 jaar renovatie / nieuwbouw

		Bouwjaar	Uitstraling, weging: 1	Bouwkundige staat, weging: 3	Veiligheid, weging 1	Binnenmilieu, weging: 2	Exploitatie, weging: 2	Onderwijskundige staat, weging: 3	Advies
Agora	Wij-land Westzaan	1974	5,0	4,0	6,0	5,5	4,0	5,0	57,0
Zaan Primair	De Pionier	1950	5,5	4,0	6,0	5,5	4,0	5,0	57,5
Agora	Paus Joannes	1968	5,5	4,0	6,0	5,5	4,0	5,0	57,5
Agora	De Evenaar	1975	5,5	4,0	6,0	5,0	4,0	5,5	58,0
Zaan Primair	Kernschool	1966	5,5	4,0	6,0	5,0	4,0	5,5	58,0
Agora	De Regenboog	1981	5,5	4,0	6,0	6,0	4,0	5,0	58,5
Zaan Primair	De Dorpsakker	1981	6,0	4,0	6,0	6,0	4,0	5,0	59,0
Zaan Primair	De Overhaal	1985	6,0	5,0	6,0	5,0	5,0	4,0	59,0
Zaan Primair	De Komeet (onderbouw)	1974	5,5	4,0	6,0	5,0	4,0	6,0	59,5
Zaan Primair	De Voorzaan (loc. Oude Haven)	1980	5,5	4,0	6,0	5,0	4,0	6,0	59,5
Agora	De Bijenkorf	1974	5,5	4,0	6,0	6,0	4,0	5,5	60,0
Zaan Primair	Theo Thijssen	1976	5,5	4,0	6,0	5,0	5,0	5,5	60,0
Agora	Kleurenpracht	1973	5,5	4,0	6,0	5,5	4,0	6,0	60,5
Zaan Primair	De Mei	1989	5,5	5,0	6,0	5,0	4,0	5,5	61,0
Zaan Primair	De Zoeker	1971	6,0	4,0	6,0	5,5	4,0	6,0	61,0
Agora	Het Baken	1991	5,5	5,5	6,0	5,0	4,0	5,0	61,0
Kentalis	Kentalis Signis Assendelft	1961	6,0	4,0	6,0	5,5	4,0	6,0	61,0
Ithaka	De Vrije School Zaanstreek	1974	5,5	4,0	6,0	5,0	5,5	5,5	61,0
Zaan Primair	Het Eiland	1991	5,5	5,5	6,0	5,0	4,0	5,0	61,0
Zaan Primair	De Komeet (bovenbouw)	1976	6,0	4,0	6,0	5,0	5,0	6,0	62,0
Zaan Primair	De Dijk Oost	1982	6,0	4,0	6,0	7,0	4,0	5,5	62,5
Zaan Primair	De Kroosduiker Zuid	1989	5,0	5,0	6,0	5,0	5,0	5,5	62,5

Advies binnen 10-20 jaar renovatie / nieuwbouw

		Bouwjaar	Uitstraling, weging: 1	Bouwkundige staat, weging: 3	Veiligheid, weging: 1	Binnenmilieu, weging: 2	Exploitatie, weging: 2	Onderwijskundige staat, weging: 3	Advies
Zaan Primair	De Voorzaan (loc. Vissershop)	1992	6,0	5,5	6,0	5,0	4,0	5,5	63,0
Agora	Het SchatRijk (hoofdgebouw)	1993	6,0	5,5	6,0	5,0	4,0	5,5	63,0
Zaan Primair	Over De Brug (loc. Hannie Schaft)	1990	5,5	5,0	6,0	5,5	4,0	6,0	63,5
Zaan Primair	De Jagersplas	1994	6,0	5,5	6,0	5,5	4,0	5,5	64,0
Agora	De Vuurvogel	1994	6,0	5,5	6,0	5,5	4,0	5,5	64,0
Agora	Tamarinde (hoofdlocatie Schaarsven)	2001	6,0	7,0	6,0	4,0	4,0	5,5	65,5
Altra	Altra College Zaanstreek	2001	5,5	7,0	6,0	5,0	5,0	5,0	67,5
Zaan Primair	De Kroosduiker Noord	2003	6,0	7,0	6,0	5,0	4,0	6,0	69,0

Advies binnen 20+ jaar renovatie / nieuwbouw

		Bouwjaar	Uitstraling, weging: 1	Bouwkundige staat, weging: 3	Veiligheid, weging: 1	Binnenmilieu, weging: 2	Exploitatie, weging: 2	Onderwijskundige staat, weging: 3	Advies
Agora	De Piramide	2006	6,0	7,0	6,0	7,0	4,0	5,0	70,0
Zaan Primair	Dynamica Onderw ijs Nieuw endamstraat	2012	6,0	6,0	6,0	6,0	5,0	6,0	70,0
Agora	Het SchatRijk (Guisgebouw)	2001	6,0	7,0	6,0	6,0	5,0	5,0	70,0
Agora	De Golfbreker	2002	6,0	7,0	6,0	5,5	5,0	6,0	72,0
Zaan Primair	Ayundo	2002	6,0	7,0	6,0	7,0	5,0	5,0	72,0
Agora	Octant	2002	6,0	7,0	6,0	7,0	5,0	5,0	72,0
Zaan Primair	De Watermolen	2002	6,0	7,0	6,0	5,5	5,0	6,0	72,0
Zaan Primair	Dynamica Onderw ijs (Molenw erf)	2009	6,0	7,0	6,0	6,0	5,0	6,0	73,0
Zaan Primair	De Meander	2008	6,0	7,0	6,0	7,0	5,0	6,0	75,0
Agora	De Oceaan	2008	6,0	7,0	6,0	7,0	5,0	6,0	75,0
Agora	Integraal Kindcentrum Tijstroom	2013	6,0	7,0	7,0	7,0	6,0	7,0	81,0
Zaan Primair	De Spiegel	2014	7,0	8,0	7,0	7,0	5,5	7,0	84,0

Toelichting scores

- Uitstraling scoort overwegend matig. Schoolgebouwen uit de bouwperiode 1960-1980 hebben overwegend een matige uitstraling.
- Bouwkundige staat scoort overwegend onvoldoende. Vrijwel alle scholen in termijn 0-5 en 5-10 ouder zijn dan 40 jaar. Op het 40^e levensjaar ontstaat een natuurlijk investeringsmoment bij een schoolgebouw omdat de grote bouwkundige elementen dan aan vervanging toe zijn.
- Veiligheid scoort overal voldoende. Er zijn geen veiligheidsproblemen geconstateerd en ieder school heeft een geldige gebruiksvergunning.
- Binnenmilieu scoort overwegend onvoldoende omdat wordt getoetst aan het nieuwe bouwbesluit van 2015 (Frisse Scholen Klasse B). Veel schoolgebouwen voldoen niet aan deze norm en hebben alleen nog natuurlijke ventilatie of mechanische ventilatie van een lager niveau.
- Exploitatie scoort overwegend onvoldoende omdat wordt getoetst aan de gewenste klimaateis in 2050 (Energieneutraliteit), logischerwijs zijn veel scholen nog niet Energie neutraal.
- Onderwijskundige kwaliteit scoort overwegend onvoldoende of matig. Reden hiervoor is dat oudere schoolgebouwen vaak niet aansluiten bij eigentijds onderwijs. Oudere schoolgebouwen zijn ingericht voor frontale, klassikale lesvormen en zijn weinig flexibel. In de huidige tijd is meer behoefte aan ruimte om te kunnen differentiëren in lesvormen (in aula's of op leerpleinen) en zijn toezichtmogelijkheden nodig.

5.3. Analyse en Opgaven Onderwijshuisvesting

In verband met vertrouwelijkheid van de informatie is de inhoudelijke uitwerking van deze paragraaf opgenomen in Bijlage III.

6. Financiële vertaling en CO₂-reductie

De in hoofdstuk 5 gepresenteerde opgaven voor het BO, SBO en (V)SO en gymzalen worden in dit hoofdstuk voorzien van een financieel kader. Er wordt eerst ingegaan op de financiële vertaling voor onderwijshuisvesting (20 jaar) en vervolgens worden randvoorwaarden benoemd. Ook wordt ingegaan op de CO₂-reductie.

6.1. Financiële vertaling

6.1.1 Gewenste kwaliteit

Met behulp van de kostenconfiguratoren van HEVO (door PO-raad en VO-raad erkende instrumenten ter bepaling van de investeringskosten) zijn de geldende investeringsniveaus per vierkante meter bepaald. Daarbij is aangesloten op de visie. De gewenste kwaliteit is in dit IHP bepaald op (zie bijlage II voor een uitgebreidere toelichting op energieprestatie en kwaliteitsniveau):

- Bouwbesluit 2021.
- Energieneutraal.
- Frisse scholen: Optimale prijs-kwaliteit verhouding voor onderdelen zoals ventilatiecapaciteit, lichtinval, akoestiek en temperatuur. Dit betreft in wezen de impact op gezondheid door het gebouw (zie tabel).
- Exploitatiegericht bouwen: toepassen van onderhoudsarme vloer- en wandafwerking en aluminium kozijnen om hoge exploitatiekosten te voorkomen.
- Duurzaam bouwen: extra isolatie en triple glas. Het betreffen keuzes waardoor het gebouw een stapje verder gaat dan ENG. Deze keuzes worden nu gemaakt omdat dit gedurende de levensduur van het gebouw lastig is om aan te passen.
- Toekomstbestendig bouwen: flexibiliteit door niet-dragende wanden zodat er bijvoorbeeld functiewijziging plaats kan vinden (tussentijds of bij einde gebruik door school). Ook is er extra transparantie en zijn er verplaatsbare paneelwanden voor interne flexibiliteit, met name gericht op het faciliteren van onderwijsconcepten waarbij ook buiten het klaslokaal les wordt gegeven.
- Esthetische kwaliteit: (iets) meer gevelopeningen, meer geveloppervlakte, een betere Frisse Scholen ventilatie-klasse in gangzones zodat deze ook voor onderwijs gebruikt kunnen worden en (beperkt) betere afwerkingsniveaus.

Frise Scholen - versie september 2015	Advies	verklaring keuze
Energie		
EPG	ENG	vanuit klimaatdoelstelling / CO ₂
Duurzame energie	ENG	vanuit klimaatdoelstelling / CO ₂
Beheer	Klasse A	incl. real-time energieverbruik en -opwekking zichtbaar op schermen
Kwaliteitsborging	Klasse C=B=A	ook aantonen na volledig gebruiksjaar
Lucht		
Luchtverversing	Klasse B	De Bouwbesluit-eis voor basisonderwijs voor alle onderwijsfuncties
Spuiventilatie	Bouwbesluit	
Ruimtevolume	Klasse B	wel minimaal filterklasse conform Klasse A toepassen: F7
Kwaliteit van de toevoerlucht	Klasse B	
Emissies van materialen	Klasse B=A	indien er sprake is van schadelijke uitstoot van de apparatuur zie ook rapport 'Naar een schone school' van VSR&OSB
Emissies van apparatuur	Klasse A	
Schoonmaakbaarheid	Klasse C=B=A	Bij PO kan aandacht voor jongste kinderen wenselijk zijn
Tabaksrook	Klasse A	
Toiletten	Klasse C	
Legionella	Klasse C=B=A	
Kwaliteitsborging	Klasse A	
Temperatuur		
Operatieve temperatuur winter	Klasse B	zonwering elektrisch bediend
Operatieve temperatuur zomer	Klasse B	
Individuele beïnvloeding	Klasse C	
Lokaal thermisch discomfort	Klasse C	
Kwaliteitsborging	Klasse B=A	
Licht		
Kunstlicht	Klasse C + 400 lux	schakeling obv aanwezigheid & daglichtregeling
Daglicht	Klasse C	
Helderheidswering	Klasse B	
Individuele beïnvloeding	Klasse C	
Kwaliteitsborging	Klasse B	
Geluid		
Geluidswering van de gevel	Klasse C=B	bij grenzend aan spoor of hoofdontsluitingsweg, Klasse A
Installatiegeluid	Klasse C	
Ruimteakoestiek	Klasse C	ingericht lokaal benadert veelal Klasse B bij lokalen onderling geldt eis Klasse A
Luchtgeluidisolatie	Klasse C	
Contactgeluidisolatie	Klasse C=B=A	
Kwaliteitsborging	Klasse C=B=A	

Bron: Hevo kwaliteitsadvies 2020

6.1.2 Investeringskosten

De bepaling van de investeringskosten (zie par. 6.1.5. voor demarcatie) leidt tot de volgende indicatieve investeringsbedragen per m² bruto vloeroppervlakte (bvo). Er ontstaan schaalvoordelen bij het bouwen van een school met een grotere omvang. De basiskwaliteit is bepaald op Bouwbesluit 2021. BENG is onvoldoende om (voor onderwijshuisvesting) de klimaatdoelstelling van 95% CO₂ reductie te halen in 2050.

De gebouwen van nu zullen naar alle waarschijnlijkheid voor 2050 ENG moeten zijn. Om investeringen in de toekomst te voorkomen is ligt de keuze voor de hand om direct ENG te realiseren. Aansluitend op de visie en ambities van de gemeente en schoolbesturen is ook Optimum Frisse Scholen wenselijk. De overige extra opties onder gewenste kwaliteit komen eveneens ten goede aan de geformuleerde visie en de integrale definitie van duurzaamheid: gezonde, exploitabele en toekomstbestendige schoolgebouwen.

Kostenconfigurator Nieuwbouw PO 1-1-2021

Leerlingenaantal PO	100	200	300	>400
Bouwbesluit 2021 BENG	€ 2.408	€ 2.254	€ 2.007	€ 1.955
Marsh eisen (gemeentelijke eisen)	€ 27	€ 27	€ 27	€ 27
Basiskwaliteit	€ 2.435	€ 2.281	€ 2.034	€ 1.982
in % van totaal	77%	77%	76%	76%
Aanvullende kosten ENG	€ 113	€ 112	€ 94	€ 93
Kosten Frisse Scholen	€ 155	€ 136	€ 129	€ 125
Kosten exploitatiegericht bouwen	€ 68	€ 64	€ 68	€ 67
Kosten toekomstbestendig bouwen	€ 179	€ 149	€ 138	€ 130
Kosten duurzaam bouwen	€ 61	€ 57	€ 43	€ 40
Kosten esthetische kwaliteit	€ 169	€ 159	€ 164	€ 160
Bovennormatieve Kwaliteit	€ 745	€ 677	€ 636	€ 615
in % van totaal	23%	23%	24%	24%
Totale Kosten	€ 3.180	€ 2.958	€ 2.670	€ 2.597

Regiotoeslag 5%	€ 159	€ 148	€ 134	€ 130

Totale Kosten	€ 3.339	€ 3.106	€ 2.804	€ 2.727

6.1.3 Renovatie

Het streven is om ook bij renovatie (voor 40 jaar) de gewenste nieuwbouwkwaliteit zoveel als mogelijk te realiseren (volwaardig alternatief). Er wordt daarom ook wel gesproken over 'vernieuwbouw'. Daarvoor dienen de investeringsbedragen in onderstaande tabel ter indicatie. Bij afweging nieuwbouw of renovatie in haalbaarheidsstudies kunnen deze indicatieve bedragen als drempel worden

gehanteerd om wel of niet te kiezen voor nieuwbouw of renovatie. Logischerwijs dienen deze investeringskosten project-specifiek bepaald te worden, gelden dezelfde principes van TCO als bij nieuwbouw (zie volgende paragraaf) en gelden lagere bedragen bij een minder lange levensduurverlenging (bijvoorbeeld 25 jaar i.p.v. 40 jaar).

Kostenconfigurator Renovatie PO 1-1-2021

Leerlingenaantal PO	100	200	300	400
Kosten terrein	€ 187	€ 121	€ 102	€ 104
Kosten bouwkundige staat	€ 543	€ 522	€ 529	€ 515
Kosten vergroten onderwijskundige kwaliteit	€ 677	€ 677	€ 677	€ 677
Kosten veiligheid	€ 117	€ 102	€ 144	€ 133
Kosten energiebesparend	€ 555	€ 531	€ 460	€ 444
Kosten uitstraling	€ 280	€ 174	€ 158	€ 122
Totale Kosten	€ 2.359	€ 2.127	€ 2.071	€ 1.996

Regiotoeslag 5%	€ 118	€ 106	€ 104	€ 100

Totale Kosten	€ 2.477	€ 2.233	€ 2.175	€ 2.095

6.1.4 Total Cost of Ownership

De gemeente en de schoolbesturen hebben de intentie uitgesproken om gezamenlijk de gewenste boven-normatieve kwaliteit te realiseren. Daarbij streven de schoolbesturen ernaar om binnen hun financiële mogelijkheden een bijdrage aan de projecten te leveren volgens de principes van Total Cost of Ownership (TCO).

Hierbij maken schoolbesturen gebruik van de vergoeding voor materiële instandhouding (mi-vergoeding) die zij ontvangen van het rijk. De gewenste kwaliteit wordt bijvoorbeeld gefinancierd vanuit een verwacht exploitatievoordeel (op energiekosten) gedurende een deel van de levensduur van het gebouw en een besparing op onderhoud aan het bestaande gebouw voorafgaand aan een nieuwbouwpoging (besparing op investeringen in het lopende meerjarig onderhoudsplan). De schoolbesturen geven aan dat zij aan de voorkant voorzichtig

willen zijn in het toezeggen van bijdragen aan Total Cost of Ownership. Daarvoor zijn de volgende argumenten benoemd:

- De aanzienlijke tekorten op de vergoeding voor materiele instandhouding.
- De onzekerheid over het overheidsbeleid ten aanzien van de vergoeding voor materiele instandhouding.
- De positieve effecten van één nieuw gebouw zijn benodigd voor de negatieve exploitatie van de gehele portefeuille.
- De hoogte van de onderhoudskosten voor ENG gebouwen zijn nog onvoldoende gebenchmarkt.
- De beperkte eigen financiële middelen en liquiditeit.

Uiteraard geldt voor de gemeente ook dat zij meer moeten investeren dan wat zij ontvangen via het gemeentefonds.

De basiskwaliteit wordt bekostigd door de gemeente. De exacte hoogte van de bijdrage van beide partijen aan de gewenste kwaliteit (ca. 25%) wordt nader bepaald bij de totstandkoming van haalbaarheidsstudies in het uitvoeringsprogramma. Het is mogelijk dat het bedrag per m² bvo bij aanvang van de investering in één keer wordt ingebracht alsook dat het bedrag kan worden teruggestort vanuit de exploitatie.

Indien er afspraken worden gemaakt ten aanzien van; beheersvorm, eigendomsverhouding, samenwerkingsafspraken, exploitatie en financiële geldstromen, dient het effect van deze afspraken op Total Cost of Ownership te worden onderzocht. Bijvoorbeeld in het geval dat de schoolbestuur een deel van hun materiele instandhoudingsvergoeding afdraagt aan de gemeente indien de gemeente eigenaar is.

6.1.5 Uitgangspunten financiële vertaling onderwijs

De overzichten op de volgende pagina tonen de investeringskosten. Daarbij zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

1. De kostenconfigurator uit 2021 is gehanteerd en is incl. btw. Prijspeil 1-1-2021. Periodieke indexatie op basis van BDB-index is noodzakelijk. Het prijsniveau is regio 's-Hertogenbosch inclusief een regiotoeslag van 5% voor Zaanstad. Risico's ten aanzien van de bouwkosten zijn ook te vinden in de

algemene prijsontwikkeling van bouwprojecten in Nederland en de regio Zaanstad.

2. In de investeringskosten zijn ook bijkomende kosten opgenomen. Daarbij is rekening gehouden met de volgende kosten: honoraria, aansluitkosten, heffingen, verzekeringen, risicoverrekening en onvoorzien.
3. Voor interim-voorzieningen, grondkosten, locatie gebonden kosten, sloopkosten en asbestsanering, interne kosten voor gemeente/schoolbestuur, kosten voor organisatorische ondersteuning, voorfinanciering kinderopvang, inrichtingskosten, verhuiskosten etc. is een opslagpercentage op de totale opgave van de investeringskosten gehanteerd van 20%. De exacte kosten van deze posten wordt nader uitgewerkt in de haalbaarheidsstudies met name de kostenpost voor tijdelijke huisvesting is onzeker en kan nog ruim hoger uitvallen dan 20%.
4. Er is voor de ruimtebehoefte bij de doorrekening van de investeringskosten uitgegaan van het gemiddelde leerlingenaantal tussen 2020 en 2035, de prognoses worden jaarlijks geactualiseerd. Het leerlingenaantal in Zaanstad groeit. Bij het afgeven van een voorbereidingskrediet wordt het leerlingenaantal nogmaals herijkt.
5. Er is vooralsnog uitgegaan voor iedere vervangings- en uitbreidingsopgave van de investeringskosten voor nieuwbouw (m.u.v. semi permanente voorzieningen). In de businesscases zal de afweging tussen nieuwbouw en renovatie plaatsvinden en worden de daadwerkelijke kosten in beeld gebracht.
6. De financiële vertaling is doorgerekende op de boven-normatieve kwaliteit, de gewenste prioritering en fasering. Dit leidt tot een te grote opgave voor de gemeente en schoolbesturen, in de vervolparagraaf zijn daarom fall-back scenario's geformuleerd. De financiële vertalingen zijn in Bijlage IV samengevat.

6.2. Financiële vertaling

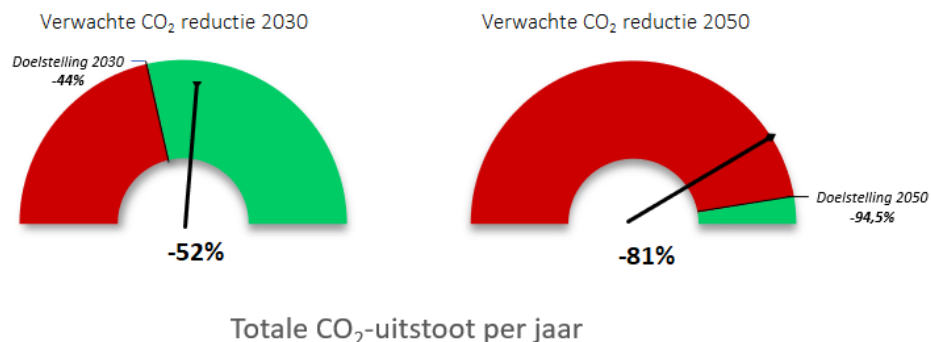
In verband met vertrouwelijkheid van de informatie is de inhoudelijke uitwerking van deze paragraaf opgenomen in Bijlage IV.

6.3. Impact op CO₂ reductie

De impact van het IHP op CO₂-reductie is doorgerekend in het CO₂MPAS van HEVO. Het instrument toetst of scenario 1 voldoet aan de vereiste CO₂-reductie doelstellingen van het klimaatakkoord. De tool is gebaseerd op de kengetallen uit de landelijke routekaart voor het PO en VO waarvoor HEVO ook de doorrekening heeft gemaakt. Qua verbruik gegevens is voor zover mogelijk en beschikbaar uitgegaan van daadwerkelijk elektra en gasverbruik per gebouw. Indien deze gegevens niet beschikbaar waren zijn inschatting gemaakt op basis van kengetallen en/of referentiegebouwen (grijs gearceerd).

gas- en elektragegevens te blijven actualiseren bij keuzes in uitvoeringsprogramma's, businesscases en opleveringen zodat consequent gekoerst kan worden op het halen van de klimaatdoelstellingen.

Zie tevens Bijlage V voor de gebruikte input gegevens.

De afbeelding geeft aan dat het acteren op natuurlijke vervangingsmomenten conform scenario 1 (boven normatieve kwaliteit, gewenste prioritering en fasering) leidt tot een reductie van 52% CO₂ in 2030 en 81% CO₂ in 2050. Daarbij wordt de Nederlandse doelstelling voor 2030 gehaald. Op basis van de huidige inzichten en kengetallen zou voor 2050 nog 14% extra CO₂-reductie noodzakelijk zijn. Reden hiervoor is dat een deel van de scholen niet worden vervangen voor 2050, er ligt dus nog een beperkte opgave in het verduurzamen van deze voorraad. Het is van belang het CO₂MPAS en

6.4. Vervolg: uitvoering IHP

Bij het uitvoeren van het IHP dient rekening gehouden te worden met een aantal processtappen en uitgangspunten.

6.4.1 Opstellen uitvoeringsprogramma

Na vaststelling van het IHP starten de gemeente en de schoolbesturen met het opstellen van een uitvoeringsprogramma. Het uitvoeringsprogramma bestaat uit drie hoofdonderdelen:

1. Programmering: Er wordt een programmering gemaakt voor de volgordelijkheid van projecten. Denk aan beschikbare locaties, tijdelijke huisvesting en het bundelen van projecten op onderdelen zoals businesscases, programma's van eisen, techniek en/of aanbestedingen.
2. Procesafspraken Programmaniveau: Het inrichten van een organisatie voor de realisatie van het uitvoeringsprogramma (1^e tranche) eisen aan businesscases, monitoring/evaluatie van projecten en borging van kwaliteit.
3. Procesafspraken Projectniveau: Het ontwikkelen van een uniforme wijze waarop gemeente en schoolbesturen samenwerken bij de realisatie van de projecten. Er worden gezamenlijk keuzes gemaakt over de mate van regie en autonomie van beide partijen van initiatief- tot realisatiefase. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om het inbouwen van toets- en instemmingsmomenten voor de gemeente op het moment dat het schoolbestuur bouwheer is.
4. Opstellen haalbaarheidsstudies: Het opstellen van haalbaarheidsstudies per project waarin projecten worden geconcretiseerd en geactualiseerd. De gemeente is opdrachtgever, maar gemeente, schoolbesturen en kinderopvang zijn gezamenlijk betrokken bij de opdracht. De haalbaarheidsstudies wordt gefinancierd vanuit het voorbereidingskrediet.

De haalbaarheidsstudies heeft o.a. als doel om:

- Het definitieve leerlingenaantal te bepalen.
- Een definitieve afweging tussen nieuwbouw, renovatie of opheffing (c.q. samenvoeging) te maken.

- De dan bekende investeringskosten en geïnventariseerde risico's in beeld te brengen inclusief raming van de bijkomende kosten (zie par. 6.1.5. en tevens bijlage IV)
- De TCO-benadering te concretiseren.
- Participatie en inspraak te organiseren voor doelgroepen zoals: leerlingen, docenten, ouders, bedrijven en omwonenden.
- Aandacht te besteden aan gebiedsontwikkeling en vergroening en multifunctionaliteit van de buitenruimte.
- De verantwoordelijkheid voor het bouwheerschap te bepalen.
- Het maken van een goede afweging ten aanzien van de situering van gebouw op locatie; bereikbaarheid, verkeersveiligheid, omvang schoolplein.
- Rekening te houden met de invloed van milieueffecten zoals verkeer, fijnstof, industrie, hoogspanning

6.4.2 Actualisatie van projecten

Bij het opstarten van een in dit IHP gedefinieerd project, wordt een haalbaarheidsstudie uitgevoerd om het projectinitiatief te concretiseren, te actualiseren en te toetsen aan de dan geldende randvoorwaarden. De haalbaarheidsstudie is bedoeld om te zorgen dat het project aansluit bij de dan geldende omstandigheden. Het gaat bijvoorbeeld om:

- De leerlingprognose met bijvoorbeeld een scope van 15 jaar. Dit IHP is uitgegaan van het leerlingenaantal per prognosejaar 2036 en de bijbehorende ruimtebehoefte voor het rammen van de investeringsopgaven. Van belang is dat de definitieve leerlingenaantallen waarvoor gebouwd wordt in het uitvoeringsprogramma en de businesscases (definitieve planvorming) nader worden gedefinieerd.
- Een definitieve afweging tussen nieuwbouw, renovatie of opheffing (c.q. samenvoeging).
- De dan bekende bouwkostenniveaus en geïnventariseerde risico's inclusief raming van de overige kosten (zie par. 6.1.5.)
- De TCO-benadering, waarbij er wordt bepaald welke investeringsbijdrage door het schoolbestuur wordt geleverd.

- Participatie en inspraak te organiseren voor doelgroepen zoals: kinderopvang, leerlingen, docenten, ouders, bedrijven en omwonenden.
- Aandacht te besteden aan gebiedsontwikkeling en vergroening en multifunctionaliteit van de buitenruimte.
- Het bepalen van het bouwheerschap.

6.4.3 Richting geven aan Duurzaamheid & Binnenklimaat

Door vaststelling van het IHP krijgen schoolbesturen zicht op de vervangingstermijnen van hun gebouwen. Dit stelt schoolbesturen in staat om vanuit hun verantwoordelijkheid voor onderhoud en exploitatie te investeren in duurzaamheid en het binnenklimaat. Daarbij kan met name worden ingezet op duurzaamheidsmaatregelen waarbij de terugverdientijden de vervangingstermijn niet overschrijden. Zo gaan investeringen in duurzaamheid niet ten koste van middelen voor onderwijs. Ook kunnen schoolbesturen het binnenklimaat verbeteren, daarbij kan ook gebruik worden gemaakt van de (huidige en/of toekomstige) SUVIS-regelingen. De tussentijdse verduurzaming en verbetering van schoolgebouwen is daarmee een verantwoordelijkheid van de schoolbesturen, dit kan worden verwerkt in de meerjarige onderhoudsplanning van de gebouwen. De gemeente is bereid om hierin mee te denken en eventueel een rol te spelen in planvorming en voorfinanciering.

6.4.4 Risicoparagraaf

Dit IHP is opgesteld onder de wet- en regelgeving zoals deze geldt op het moment van opstellen daarvan. Echter, wet- en regelgeving is onderhevig aan voortschrijdend inzicht; zo ook de wetgeving met betrekking tot het huisvestingsstelsel voor het funderend onderwijs in Nederland. Bij (substantiële) wijzigingen van bijvoorbeeld het genoemde stelsel, de Algemene Uitkeringen van het Gemeentefonds, de wijze van bepalen van normbedragen, wijzigingen ten aanzien van Bouwbesluit, Bouwkosten Energieakkoorden of enig andere substantiële ontwikkeling, kan het nodig zijn om dit IHP (op onderdelen) aan te passen aan de dan geldende realiteit en mogelijkheden.

Bijlage I – Juridische- en Beleidskaders

Dit hoofdstuk gaat in op de juridische kaders die gelden voor het IHP: de wettelijke taak van de gemeente en schoolbesturen op het gebied van onderwijshuisvesting en relevante ontwikkelingen.

Juridische kaders

Zorgplicht

Gemeenten hebben op het gebied van onderwijshuisvesting de zogeheten zorgplicht. De onderwijswetgeving stelt dat een gemeente dient te voorzien in voldoende en adequate huisvesting voor het primair onderwijs (PO), Speciaal Basis Onderwijs (SBO) en (voortgezet) speciaal onderwijs ((V)SO). De voorzieningen in de huisvesting waarvoor de gemeente verantwoordelijk is zijn vastgelegd in de wetgeving. Daarbij gaat het onder andere om (vervangende) nieuwbouw, uitbreiding en herstel van constructiefouten. Het onderhoud (binnen- en buitenkant) en de exploitatie van schoolgebouwen is de verantwoordelijkheid van de schoolbesturen. Renovatie is (vooralsnog) niet wettelijk geregeld.

Verordening

De uitvoering van de zorgplicht wordt geregeld via een juridisch instrument, de verordening. Op grond van de Gemeentewet (artikel 149), Wet op het Primair Onderwijs (artikel 102), Wet op de Expertisecentra (artikel 100) is de gemeenteraad verplicht bij verordening een regeling vast te stellen. De verordening bevat de basis van het onderwijshuisvestingsbeleid en regelt uitgangspunten voor onder andere de voorzieningen die schoolbesturen jaarlijks kunnen aanvragen bij een gemeente, criteria voor het toetsen van deze aanvragen en procedurele afspraken. De VVHO⁹ (Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs gemeente Zaanstad) is voor het laatst vastgesteld op 10 augustus 2015. Het streven is de verordening in 2021 te actualiseren.

Eigendom

Schoolbesturen hebben het (juridisch) eigendom van een schoolgebouw met de daarbij behorende ondergrond. Dit houdt in dat een schoolbestuur als eigenaar van

een schoolgebouw en ondergrond juridisch aansprakelijk is. Wanneer een schoolbestuur geen gebruik meer maakt van het gebouw valt het gebouw in juridisch eigendom terug aan de gemeente. De reden hiervoor is dat de gemeente het gebouw en de ondergrond heeft bekostigd. De gemeente heeft dus het *economisch claimrecht*. Schoolbesturen kunnen vanwege hun positie een gedeelte van het gebouw in medegebruik (voor andere culturele, maatschappelijke of recreatieve doeleinden) geven aan instellingen die uit de openbare kas worden bekostigd met een ideëel doel. Verhuren is mogelijk (bijvoorbeeld aan een commerciële partij) als de gemeente daar toestemming voor geeft.

Doordecentralisatie

Er is een uitzondering op het bovenstaande. Gemeenten kunnen met één of meerdere schoolbesturen overeenkomen dat het schoolbestuur zelf geheel verantwoordelijk is voor de onderwijshuisvesting, dus ook nieuwbouw en uitbreiding (artikel 76 Wet op het Primair Onderwijs). Met andere woorden, de taken en verantwoordelijkheden van de gemeente worden overgedragen aan het schoolbestuur. Daarvoor ontvangt een schoolbestuur jaarlijks een bedrag van de gemeente. Dit wordt doordecentralisatie genoemd. De gemeente behoudt hierbij wel de (uiteindelijke) zorgplicht; de eindverantwoordelijkheid voor de realisatie van voldoende en veilige onderwijshuisvesting. Primair wordt de verantwoordelijkheid bij doordecentralisatie volledig bij de schoolbesturen neergelegd. Gemeente en schoolbesturen maken bij overeenkomst afspraken over het monitoren van de gemaakte afspraken en hoe verantwoording wordt afgelegd. Doordecentralisatie is op dit moment niet aan de orde in de gemeente Zaanstad en ook geen principieel uitgangspunt voor zowel de gemeente Zaanstad als de schoolbesturen

Kinderopvang

Op 1 januari 2018 is de Wet harmonisatie kinderopvang en peuterspeelzaalwerk in werking getreden. Daarbij zijn kinderopvang en peuterspeelzalen geharmoniseerd, waardoor men tegenwoordig spreekt van peuteropvang. Voor de peuteropvang is daarbij een landelijk kwaliteitskader ingevoerd dat grotendeels gelijk is aan de kinderopvang. De GGD is aangesteld als toezichthouder op de kwaliteit voor zowel de kinderopvang als peuterspeelzalen. Daarnaast is er met de invoering van de Wet OKE

⁹ https://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/xhtmloutput/historie/Zaanstad/298727/298727_2.html

voor gemeenten een verplichting gekomen om voldoende aanbod vroeg- en voorschoolse educatie (VVE) te realiseren, waarbij de financiële drempels voor ouders van doelgroepkinderen zo laag mogelijk moeten zijn.

Binnen de gemeente Zaanstad zijn afspraken gemaakt over huur en medegebruik van onderwijsruimte door kinderopvangorganisaties. De gemeente is voornemens deze afspraken op korte termijn vast te stellen.

Huidig stelsel

De huidige rolverdeling (waarbij gemeenten verantwoordelijk zijn voor nieuwbouw en schoolbesturen verantwoordelijk zijn voor onderhoud, aanpassing en exploitatie) vertoont tekortkomingen. Het stelsel biedt beide partijen theoretisch de mogelijkheid om de eigen uitgaven te beperken. Gemeenten kunnen eigen uitgaven beperken door relatief goedkope gebouwen neer te zetten, met als gevolg hoge onderhouds- en exploitatiekosten. Schoolbesturen kunnen de eigen uitgaven beperken door weinig te investeren in onderhoud en eerder nieuwbouw aan te vragen bij de gemeente.

Daarbij komt dat een aantal zaken niet geregeld zijn, bijvoorbeeld: bekostiging als gevolg van aangescherpte eisen in het Bouwbesluit, maatschappelijk wenselijke voorzieningen waaronder op het gebied van duurzaamheid en de voorziening renovatie.

Op dit moment geldt bovendien een investeringsverbod voor schoolbesturen in het PO, wat enkele uitzonderingen kent:

- Investeren in verduurzaming van het schoolgebouw is toegestaan.
- In geval van volledige doordecentralisatie is het investeringsverbod niet van toepassing.
- Reserves van vóór de invoering van de lumpsum in 2006 mogen wel gebruikt worden om te investeren in bouw.
- Heeft het schoolbestuur privaat vermogen, bijvoorbeeld door verkoop van oude eigendommen, giften of ouderbijdragen, dan mag dit bedrag eveneens gebruikt worden.

Wetsvoorstel stelselwijziging

Op 15 december 2016 hebben de PO-raad, de VO-raad en VNG een gezamenlijk voorstel gestuurd aan toenmalig staatssecretaris Sander Dekker om de tekortkomingen in het huidige stelsel voor onderwijshuisvesting op te lossen. Het uitgangspunt van dit voorstel is dat gemeenten en schoolbesturen een gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben voor de (kwaliteit van de) huisvesting van scholen. Op 9 mei 2018 is het verder uitgewerkte voorstel gepubliceerd door PO-raad, VO-raad en VNG. Inmiddels is het voorstel ook formeel door de VNG goedgekeurd. Het voorstel is in 2018 formeel aan de huidige minister aangeboden. Deze heeft laten weten dat de besluitvorming c.q. wetswijziging staat gepland voor de tweede helft van 2022.

Het voorstel pleit voor aanpassing van het stelsel om een aantal van de geconstateerde tekortkomingen op te heffen. Daarbij worden de nadelen van de scheiding van de financiële middelen zoveel mogelijk opgeheven. Gemeenten en

schoolbesturen komen in een meer gelijkwaardige positie ten opzichte van elkaar. Belangrijke elementen uit het voorstel zijn:

- De in de wet beschreven jaarcyclus voor aanvragen onderwijshuisvesting wordt vervangen door een langere periode, waarin gemeenten na overleg met betrokken schoolbesturen het huisvestingsbeleid en het investeringsprogramma voor een periode van 4 jaar vastleggen in een meerjarenprogramma (IHP), met een doorkijk tot ten minste het 16e jaar.
- De mogelijkheid om renovatie als volwaardig alternatief voor vervangende nieuwbouw in te kunnen zetten. Renovatie moet worden opgenomen als voorziening in de wet. Renovatie dient daarbij te leiden tot een startsituatie (of startconditie) die in functioneel en kwalitatief opzicht gelijkwaardig is aan nieuwbouw en gericht is op levensduurverlenging van *ten minste* 25 jaar.
- Het investeringsverbod voor het PO en SO wordt zodanig aangepast dat het overeenkomt met de betreffende bepalingen uit Wet op het Voortgezet Onderwijs. PO- en SO-besturen krijgen daarmee de mogelijkheid om in huisvesting te investeren.
- De concretisering van het Huisvestingsvoorstel van de sectorraden en de VNG gaat uit van het handhaven van de huidige financieringsstromen. Aanvullend kan de versoepeling van het investeringsverbod leiden tot een gezamenlijke financiering die de kwaliteit van onderwijshuisvesting kan vergroten dan wel het moment van investeren kan vervroegen.

Vooruitlopend op de kaders van de vigerende wetgeving zal Zaanstad in eerste instantie handelen als waren de wijzigingen al doorgevoerd. Dat betekent dat bij de projecten van dit IHP renovatie wordt beschouwd als een voorziening, en eventuele bijdragen van schoolbesturen meegerekend worden.

Integrale Kindcentra

Sinds enkele jaren is er een trend om kinderopvang en het basisonderwijs te integreren in (integrale) kindcentra. Landelijk bestaat er een groot maatschappelijk draagvlak voor deze integratie. Uitgangspunt is dat er wordt gezorgd voor een ononderbroken ontwikkelingslijn voor kinderen. Kindcentra bieden opvang en educatie voor kinderen van 0-12 jaar. Kinderen die dat nodig hebben, krijgen de zorg en extra aandacht die nodig is. In het huidige stelsel is de wet- en regelgeving voor

kinderopvang, voorschoolse educatie en het basisonderwijs versnipperd, maar de afgelopen jaren zijn er landelijk verschillende voorstellen besproken om hobbels in de integratie weg te nemen. Tot op heden is er nog geen nieuw landelijk beleid.

Door gemeente Zaanstad is de Zaanse visie op IKC uitgewerkt. Deze wordt in het paragraaf 'beleidskader' (zie bijlage I) verder toegelicht.

Ontwikkeling klimaatakkoord

In het klimaatakkoord is vastgelegd dat de PO-raad en de VO-raad sectorale routekaarten, behorende bij de klimaatopgave, dienen door te rekenen naar een CO₂-arme gebouwenvoorraad. Afgelopen periode heeft HEVO deze doorrekening gedaan. Deze doorrekening richt zich enerzijds op de effectiviteit van mogelijke opgaven op de totale reductie van gebouwgebonden CO₂-productie en anderzijds op de kosteneffectiviteit van de verschillende maatregelen die op de gebouwenvoorraad kunnen worden toegepast.

Op het gebied van de te behalen doelstellingen is de opdracht aan de sectoren om:

1. Te komen tot een gebouwgebonden CO₂-reductie van 49% in 2030 ten opzichte van de situatie in 1990, hetgeen overeenkomt met 44% ten opzichte van de situatie in 2017. En:
2. Te komen tot een gebouwgebonden CO₂-reductie van 95% in 2050 ten opzichte van de situatie in 1990.

Naast de doelstellingen op het gebied van CO₂-reductie, hebben de beide sectorraden daaraan toegevoegd dat een duurzaam schoolgebouw een schoolgebouw is dat optimaal ten dienste staat van het onderwijs dat erin geboden wordt. Een goed binnenklimaat resulteert in een hoger leerrendement en minder ziekteverzuim. Een schoolgebouw is daarmee niet alleen duurzaam voor wat betreft de CO₂-uitstoot of het energieverbruik; het is een gebouw dat aansluit bij de onderwijskundige visie van de school, past bij het aantal leerlingen en toekomstbestendig is bij veranderingen.

De doelstellingen zijn als volgt:

Doelstelling	Referentiejaar 1990	Referentiejaar 2017
CO ₂ -reductie 2030	49,0%	44,0%
CO ₂ -productie 2030	51,0%	56,0%
CO ₂ -reductie 2050	95,0%	94,5%
CO ₂ -productie 2050	5,0%	5,5%

Dit betekent dat ten opzichte van de huidige CO₂-uitstoot, representatief gesteld voor referentiejaar 2017, het einddoel per 2050 gesteld wordt op 94,5% CO₂-reductie ten opzichte van dat referentiejaar. Het doel voor 2030, 44% reductie ten opzichte van 2017, is door het rijk als doelstelling geformuleerd. Op basis van de verhoudingen voor de doelstelling per 2030 is de doelstelling per 2050 ten opzichte van 2017 bepaald.

De gemeente Zaanstad heeft een eigen ambitie geformuleerd. Er is in het nieuwe Zaanse Klimaatakkoord aangegeven dat de gemeente uiterlijk in 2040 klimaatneutraal wil zijn. Zie bijlage I van deze notitie.

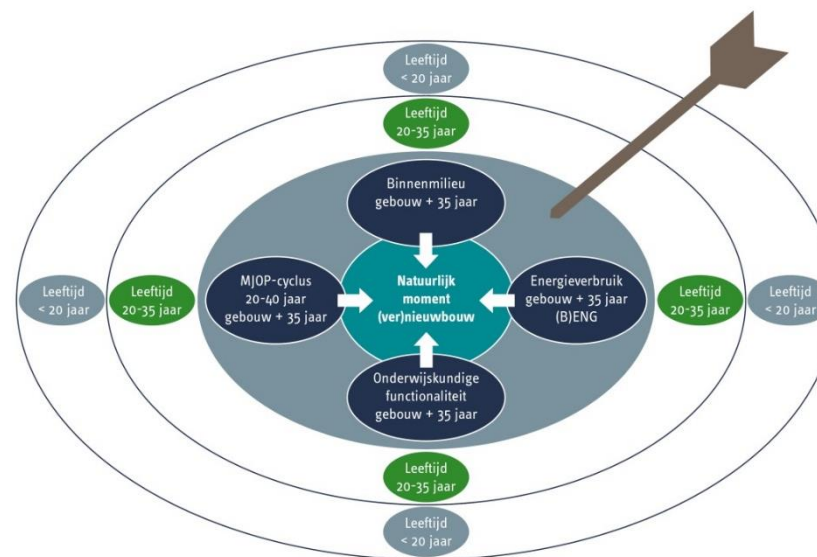
Het natuurlijk moment

De routekaarten zetten in op een vervanging of levensduurverlenging op het 'natuurlijk moment'. Dit moment mag tot aan 2050 plaatsvinden en daarmee mag er worden afgeweken van een eventuele normering welke nog ingevoerd gaat worden. Bij de keuze voor levensduurverlenging of renovatie dient immers een integrale aanpak gekozen te worden om een duurzame en toekomstbestendige huisvesting te realiseren, passend bij de onderwijskundige en maatschappelijke behoeften in de context van integrale kindcentra. Dit natuurlijk moment hangt nauw samen met de staat van het binnenmilieu, energieverbruik, de onderwijskundige functionaliteit en de investeringen in het Meerjaren Onderhoudsplan (MJOP) (zie afbeelding).

Verhoging normbedragen VNG

In maart 2018 heeft de VNG geadviseerd om de normbedragen voor nieuwbouw e.d. te verhogen met 40%. De aangekondigde verhogingen gelden vanaf 2019. De reden hiervoor is dat de jaarlijkse indexering van de normbedragen over de afgelopen jaren de werkelijke prijsontwikkelingen in de markt niet goed blijkt te hebben gevolgd.

In de bijgestelde normbedragen van 2021 normbedragen zijn de financiële gevolgen van de verplichting om vanaf 2021 bijna energieneutrale gebouwen (BENG) te realiseren ook meegenomen (ca 10%). In september 2020 is o.a. door de gemeente Noordoostpolder een motie bij de VNG ingediend waarbij gevraagd is¹⁰:

- Hoge prioriteit te geven aan de lobby voor de benodigde financiële middelen om te kunnen voldoen aan wettelijke eisen, verbetering van het binnenmilieu en verduurzaming van onderwijsgebouwen.
- Hiertoe in gesprek te gaan met kabinet en parlement met als inzet een toezegging voor het beschikbaar stellen van deze financiële middelen.
- Ervoor te waken dat deze noodzakelijke extra financiering niet ten koste gaat van andere onderdelen van de algemene uitkering.

Opmerking: zowel het wetsvoorstel (zie bijlage I) als de verhoging van de normbedragen zijn door de rijksoverheid nog niet vertaald naar extra inkomsten voor gemeente (gemeentefonds) en schoolbesturen (mi-vergoeding). Desondanks heeft de gemeente Zaanstad besloten om jaarlijks de budgetten aan te passen aan de nieuwe VNG norm.

¹⁰ <https://vng.nl/sites/default/files/2020-09/4b-motie-nop-bekostiging-onderwijshuisvesting-definitief.pdf>

Beleidskaders

Dit hoofdstuk gaat in op de beleidskaders van de gemeente Zaanstad die in het kader van dit IHP relevant zijn. Er wordt ingegaan op onderdelen van het Coalitieakkoord 2018-2022, Voor het IHP relevante inhoudelijke beleidskaders zoals het onderwijsachterstandsbeleid, de Zaanse Visie op IKC en het Jeugdbeleid. Verder zijn een deel van de begroting 2021-2024 en de omgevingsvisie MAAK.Zaanstad als relevante beleidskaders terug te vinden.

Coalitieakkoord 2018-2022

'Elk kind heeft recht op goed en passend onderwijs, los van zijn of haar sociaal-economische achtergrond, zodat ieder kind vanuit een gelijkwaardige positie op de arbeidsmarkt dezelfde kansen krijgt. We zien in goed onderwijs in het algemeen een belangrijke motor om de kansengelijkheid tegen te gaan en de talentontwikkeling van kinderen te stimuleren.'

'Een duurzame huisvesting van onze nieuwe generatie.

Voor onderwijshuisvesting van vooral het primair onderwijs zijn goede leerlingenprognoses essentieel. We zien daar de laatste jaren veel verbeteringen in. Met het oog op de stedelijke verdichting is zorgvuldigheid vereist bij de planning van onderwijshuisvesting. Tijdelijke huisvesting en noodlokalen moeten echt een noodoplossing zijn en na gebruik worden noodlokalen verwijderd.

In het Integraal Huisvestingsplan (IHP) moet voldoende ruimte zijn voor het realiseren van de duurzaamheidsdoelstellingen. Bij het opstellen van het vervolg van het Integraal Huisvestingsplan maken we nieuwe afspraken met de schoolbesturen over energieneutrale maatregelen. Wanneer de schoolbesturen hierin een actieve bijdrage leveren, stellen wij hiervoor extra geld beschikbaar.¹¹

Onderwijsachterstandenbeleid

Kern van het beleid in de komende jaren is dat extra focus, extra aandacht en extra middelen gaan naar die plekken (wijken, scholen, kinderopvanglocaties) waar dat het meest nodig is om kansen te bieden en achterstanden te bestrijden. Dit is uitgewerkt in een zogenaamd A-B-C-model. De inzet vanuit OAB wordt daarbij afgestemd op

behoefte op A-locaties (de meest kwetsbare plekken), B-locaties (gemiddelde plekken) en C-plekken (minder kwetsbare plekken).

In het onderwijsachterstandenbeleidsplan 2020-2023 zijn de volgende speerpunten benoemd:

1. Iedere doelgroeppeuter krijgt een passend aanbod
2. Ieder kind met taalachterstand en zorgbehoefte (in het gezin) krijgt een passend aanbod
3. Verstevigen doorgaande lijn OAB van voorschool naar basisonderwijs
4. Verstevigen OAB aanbod in het onderwijs
5. Versterken ouderbetrokkenheid bij OAB activiteiten

Zaanse visie op IKC

De Zaanse visie op het IKC (2016) is uitgewerkt op onderdelen als het pedagogisch klimaat, de organisatie en huisvesting. Ten aanzien van huisvesting en inrichting van de leer – en leefomgeving in het IKC zijn de volgende uitgangspunten geformuleerd:

- Samen in een gebouw
- Het gebouw is multifunctioneel
- Open transparant en gedeeld
- Rijke speel- en leeromgeving
- Transitie kost tijd en geld, en vraagt om goede afspraken

In het visiedocument Zaans IKC is de aanbeveling opgenomen om “met betrokkenen een langere en strategische visie op huisvesting te formuleren waardoor deze meer dan nu kan anticiperen op de ontwikkelingen in de komende decennia als gevolg van maatschappelijke behoeften en ontwikkelingen in onderwijs en opvang.

Toen de visie op het Zaans IKC werd opgesteld was de verwachting dat landelijk beleid zodanig zou worden aangepast dat het de verdere ontwikkeling van het IKC tot één integrale organisatie mogelijk zou maken. Dit bleek niet het geval. Op het moment dat dit verandert, zal de verdere uitwerking van de visie opnieuw opgepakt worden.

¹¹ <https://www.zaanstad.nl/mozard/document/docnr/7272748/bijlage%20-%20coalitieakkoord%202020-2022>

Hierin zullen ook ouders betrokken worden door middel van de geijkte trajecten die de gemeente inzet voor cliëntparticipatie.

Jeugdbeleid

In het beleidskader jeugd heeft Gemeente Zaanstad de volgende ambitie opgenomen: 'Jeugdigen en hun ouder(s) zijn gezond en hebben gelijke kansen om actief hun talenten te ontdekken en te ontplooiën op het gebied van school, werk, sport, cultuur en andere activiteiten die bijdragen aan een brede ontwikkeling. Als jeugdigen niet dezelfde kansen hebben (bijvoorbeeld vanuit huis, omdat er armoede is of ziekte) als andere jeugdigen, dan dienen we vanuit de gemeente deze jeugdigen en hun ouders te ondersteunen, zodat ze wel dezelfde kansen hebben. School kan inschatten of een jeugdige gelijke kansen heeft, omdat hij 5 dagen in de week aanwezig is op school. De gemeente ziet school daarom als vind- en werkplaats. Wanneer er geen gelijke kansen zijn, dan dient dit gesignaleerd te worden. School en het jeugdteam maken dan afspraken over wat er ingezet moet worden, zodat een kind wel weer gelijke kansen heeft. Integrale samenwerking, waarbij de ononderbroken ontwikkeling van het kind centraal staat, tussen jeugdhulp en school is daarom essentieel.

Begroting 2021-2024

Ook in de Begroting 2021-2024 wordt ingegaan op onderwijs en onderwijshuisvesting in Zaanstad. Hierin wordt expliciet ingegaan op onderwijshuisvesting. Het betreft de volgende passages:

'Onderwijshuisvesting

Beleidskader

De gemeente heeft op grond van de onderwijswetgeving een zorgplicht voor de huisvesting van scholen voor het basis-, (voortgezet) speciaal en voortgezet onderwijs. Deze zorgplicht is nader uitgewerkt in de 'Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs Gemeente Zaanstad 2015' (2015/96725). Deze regeling bevat vrij gedetailleerde 'spelregels' voor de schoolbesturen en het gemeentebestuur op het terrein van de onderwijshuisvesting. In de verordening is bepaald dat schoolbesturen in Zaanstad jaarlijks aanvragen kunnen indienen voor huisvestingszaken, waaronder voor nieuwbouw en uitbreiding. Ontwikkeling van nieuwbouw is, vooral in

binnenstedelijke situaties een kwestie van lange adem. Vanwege de dynamiek in de groei van Zaanstad wordt daarom regelmatig overleg gevoerd tussen gemeente en schoolbesturen, opdat tijdig kan worden ingespeeld op wijzigingen.

In tegenstelling tot het overige gemeentelijke vastgoed zijn bijna alle schoolgebouwen niet juridisch in eigendom van de gemeente, maar van de schoolbesturen. Het beheer en onderhoud van deze gebouwen is vanaf 2015 primair de verantwoordelijkheid van de schoolbesturen. Zie hiervoor de wetgeving: Wet op het voortgezet onderwijs en de Wet op het primair onderwijs. De schoolbesturen ontvangen hiervoor rechtstreeks middelen van het rijk. De gemeente blijft verantwoordelijk voor nieuwbouw van onderwijshuisvesting. Er zijn een paar schoolgebouwen die de gemeente (nog) niet juridisch heeft overgedragen, zoals een aantal tijdelijke schoolgebouwen en het schoolpand waarin de ISK-leerlingen zijn gehuisvest. In die gevallen zorgen de schoolbesturen overigens voor het onderhoud alsof het eigen panden betreffen.

Onderhoudsplan

Het onderhoud van schoolgebouwen en daarmee het opstellen van onderhoudsplannen is de verantwoordelijkheid van schoolbesturen. Eventueel achterstallig onderhoud komt alleen aan het licht als het bevoegd gezag aan het college meldt dat een gebouw niet meer nodig is voor het huisvesten van een school. Het college geeft in dat geval de opdracht voor het opstellen van het rapport met daarin een beschrijving van de staat van onderhoud. Deze opdracht wordt verstrekt aan een onafhankelijke derde, zoals een bouwkundig adviesbureau. De staat van het onderhoud wordt opgemaakt voordat de eigendomsoverdracht plaatsvindt en maakt ook onderdeel uit van de op te maken akte van overdracht. Als uit de staat van onderhoud blijkt dat sprake is van achterstallig onderhoud¹² wordt in het overleg vastgesteld welk deel hiervan voor rekening van het bevoegd gezag komt en of het bevoegd gezag opdracht verstrekt voor het uitvoeren van de werkzaamheden, of dat het bevoegd gezag een in overleg vast te stellen bedrag aan het college betaalt. Als geen overeenstemming wordt bereikt, stellen partijen vast welke handelwijze verder gevolgd wordt. Bij het opstellen van deze begroting is het college niet bekend met achterstallig onderhoud bij schoolgebouwen.

¹² In het geval een gebouw op termijn gesloopt zal worden kan afgesproken dat geen extra investeringen in onderhoud uitgevoerd worden.

Verduurzamen

De gemeente wil haar duurzaamheidsdoelstellingen gaan realiseren door ook te investeren in energieneutrale maatregelen bij onderwijshuisvesting. Vanaf 1 januari 2021 moeten alle nieuwbouwplannen volgens BENG (Bijna energie neutrale gebouwen) worden gerealiseerd. Bij alle plannen die nu in voorbereiding zijn, wordt hierop geanticipeerd.

Aanvullende duurzaamheidsmaatregelen moeten een samenspel worden met de schoolbesturen.¹³ Zo is het vergroenen van schoolpleinen een taak van de schoolbesturen zelf. Verduurzaming is daarom een belangrijk thema in het vervolg-IHP PO en het IHP-VO, welke op dit moment worden opgesteld. Basis voor de gemeente is de zorgplicht. Van belang is transparant in beeld te brengen wat de meerkosten zijn van verschillende duurzaamheidsmaatregelen ten opzichte van de zorgplicht. Hierbij is ook van belang afspraken te maken hoe de kosten tussen gemeente en schoolbesturen worden verdeeld.

Financiën

In het IHP worden de plannen voor (vervangende) nieuwbouw¹⁴ van schoolgebouwen van het primair onderwijs in de komende jaren beschreven. Het college informeert de gemeenteraad twee keer per jaar over de voortgang van het IHP met een actualisatie. Het IHP geeft eveneens inzicht in de financiële ontwikkelingen. Autorisatie van de benodigde investeringen voor het komend jaar, zowel voor het primair als voor het speciaal en voortgezet onderwijs, vindt plaats in de begroting. Hiervoor wordt verwezen naar de bijlage investeringen.¹⁵

Omgevingsvisie 'MAAK.Zaanstad'

Naast het coalitieakkoord werkt de gemeente Zaanstad aan een omgevingsvisie¹⁶. De uitkomsten van het IHP dragen bij aan de realisatie van de doelstellingen van de omgevingsvisie:

1. Verstedelijking: groeien met kwaliteit
2. Economie: naar een meer diverse economie

3. Kansengelijkheid: tegengaan van segregatie
4. Duurzaamheid: CO2-neutraal in 2040
5. Gezondheid: een gezondere leefomgeving voor iedereen
6. Veiligheid: veilige straten en droge voeten

Er moet aandacht zijn voor de gevolgen die de ambities vanuit MAAK.Zaanstad hebben voor de leerlingenaantallen en de daartoe benodigde huisvestingscapaciteit. Het is van belang om hierop strategisch te anticiperen. Met name doelstelling 1, 3 en 4 zullen een prominente rol spelen bij de uitwerking van het IHP. Duurzaamheid heeft betrekking op het realiseren van duurzame, toekomstbestendige onderwijshuisvesting.

MAAK.Zaanstad is met name woningbouwambitie: Zaanstad heeft de ambitie om tot 2040 15.000 tot 20.000 nieuwe woningen te bouwen in de bestaande wijken. In de wijken Kogerveldwijk en Zaandam-Centrum zijn bijna 6.000 woningen in de planning.¹⁷ Ook dit aspect van MAAK.Zaanstad zal een groot effect hebben op de aanwas van kinderen en daarmee een stijgende behoefte voor onderwijscapaciteiten.

¹³ Toevoeging op de tekst van de begroting 2021-2024 door betrokken schoolbesturen: *Echter, de middelen die het schoolbestuur hiervoor ontvangt van het Rijk, zijn niet toereikend om dit ook werkelijk uit te voeren. Daarom wordt in veel gevallen gezocht naar samenwerking met de gemeente.*

¹⁴ Ook uitbreidingen via inpandige aanpassingen worden in het nieuwe IHP aangeduid.

¹⁵ https://zaanstad.raadsinformatie.nl/document/9201762/1/Bijlage_Begroting_2021-2024

¹⁶ https://maak.zaanstad.nl/system/attachments/files/000/001/460/original/Einddocument_Vaststelling_MAAK.Zaanstad.pdf

¹⁷ <https://maak.zaanstad.nl/home/bijna-6000-woningen-in-kogerveldwijk-en-zaandam-centrum-in-de-planning>

Klimaatneutrale en circulaire gemeente

De gemeente Zaanstad heeft in Het Zaans Klimaatakkoord in 2019 aangegeven in 2040 al klimaatneutraal te willen zijn. Dat betekent dat de gemeente als stad wil helpen de verandering van het klimaat te voorkomen. De verandering van het klimaat, instabiliteit in wereldhandel en de eindigheid van fossiele energiebronnen maken de komende jaren een energietransitie noodzakelijk. Dat willen we om in de toekomst onze energie klimaatneutraal te op te wekken, en te gebruiken. Om in de toekomst over schone en betaalbare energie te beschikken en onze groeiende stad leefbaar te houden, moeten overheid, bedrijven en inwoners op een andere manier omgaan met hoeveel energie we verbruiken en hoe we die energie opwekken en transporteren naar afnemers. Dit betekent ook dat de gemeente Zaanstad energieneutrale onderwijsgebouwen wil realiseren. Dit is het uitgangspunt in dit IHP. Naast energieneutraliteit wil de gemeente daarnaast op een circulaire manier bestaande gebouwen slopen. De redenen hiervoor zijn dat er niet oneindige grondstoffen zijn en de gemeente graag haar CO₂-uitstoot verminderd.

Bijlage II – Energieprestatie & Kwaliteitsniveau

Onderstaand de verschillende definities van energieprestaties van gebouwen:

Energieprestatie

BENG (Bijna Energie Neutraal Gebouw)

Bij een BENG-gebouw worden gebouwgebonden energieverbruik en energieopwekking met elkaar vergeleken. Een BENG-gebouw kent een hoger energieverbruik in verhouding tot de energieopwekking. Door de toepassing van de norm NTA8800 wordt getoetst of het gebouw voldoet aan wetgeving voor BENG, die vanaf 1 januari 2021 wettelijk verplicht zal zijn.

ENG (Energie Neutraal Gebouw)

Het gebouw heeft een EPC volgens NEN 7120 van nul. Alleen het gebouwgebonden energieverbruik op jaarbasis telt mee en is nul.¹⁸

NOM (Nul op de Meter)

Om een NOM-gebouw te realiseren moet er naast de benodigde energie die benodigd is voor de gebouw gebonden installaties, ook gekeken worden naar het algemeen energieverbruik door de gebruikers. Bij een NOM-gebouw zijn totale energieverbruik en energieopwekking in balans. Door verschillen in de kosten voor inkoop van energie en vergoeding voor terug-levering aan het net kent een NOM-gebouw alsnog kosten voor energie.

Klimaatneutraal

Klimaatneutraal wil zeggen dat bepaalde activiteiten (al dan niet binnen een bepaald gebied of op een bepaalde plek) geen positief of negatief effect hebben op het klimaat. Het begrip 'klimaatneutraal' wordt vooral gebruikt om aan te geven dat bepaalde activiteiten geen negatief effect hebben op het klimaat, waarmee men wil zeggen: geen emissie van CO₂ en andere broeikasgassen.¹⁹

¹⁸ <https://www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen/gebouwen/wetten-en-regels/algemene-begrippen>

Kwaliteitsniveau

Sober en doelmatig (normvergoeding VNG)

De normvergoedingen zijn gebaseerd op een medio jaren tachtig uitgebracht onderzoek. Dit rapport vormt de basis voor het bepalen van de hoogte van de vergoeding, met als uitgangspunt een sober en doelmatig kwaliteitsniveau. Met deze normvergoedingen wordt men geacht te kunnen voldoen aan de minimale eisen van het destijds geldende Bouwbesluit. Te denken valt hierbij aan:

- Een eenvoudige/compacte bouwvorm.
- Fundering op staal (heipaal loos).
- Constructie op basis van dragende wanden met kanaalplaatvloeren.
- Gevelmetselwerk met beperkte isolatie.
- Hardhouten gevelkozijnen met dubbelglas.
- Linoleum vloerafwerking, spuitwerk op binnenwanden en gedeeltelijk verlaagde systeemplafonds.
- Verwarming (hoog temperatuur) met radiatoren.
- Ventilatie op basis van natuurlijke toevoer door middel van ventilatieroosters en mechanische afvoerventilatoren.

De normvergoedingen en het daaraan onderliggende kwaliteitsniveau zijn op 1 januari 1997 een-op-een, met de decentralisatie van de huisvestingsverantwoordelijkheid van het rijk naar de gemeenten, opgenomen in de modelverordening van de VNG. In 2018 zijn de normbedragen in de Model Verordening Voorzieningen huisvesting onderwijs eenmalig met 40% verhoogd om weer aan te sluiten bij de vigerende wet- en regelgeving, echter nog wel sober en doelmatig:

- Een eenvoudige/compacte bouwvorm.
- Constructie op basis van dragende wanden met kanaalplaatvloeren.
- Gevelmetselwerk.
- Hardhouten gevelkozijnen met dubbelglas.
- Linoleum vloerafwerking, spuitwerk op binnenwanden en gedeeltelijk verlaagde systeemplafonds.

¹⁹ <https://www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen/gebouwen/wetten-en-regels/algemene-begrippen>

Om de kwaliteit te verhogen van een 'sober en doelmatig' gebouw (wettelijk minimum) naar een 'sober en doelmatig gebouw dat aanpasbaar, prettig en exploitabel' is kan extra kwaliteit toegevoegd worden. Onderstaand worden de diverse kwaliteits-toevoegingen benoemd.

Optimum Frisse Scholen

Het Programma van Eisen Frisse Scholen is al sinds de invoering hét document waarmee in onderwijsland ambities worden vormgegeven. Daarmee is het in de markt ook een bekend instrument, waarmee men gewend is te werken. Veelal wordt klasse B als standaard gehanteerd, aangezien het de middenklasse binnen Frisse Scholen betreft. HEVO is echter van mening dat dit niet altijd de beste afweging tussen prijs en kwaliteit geeft. Daarom hebben we per Frisse Scholen-thema een specifiek advies gegeven, zie bijlage VI van het 'Kwaliteitskader HEVO'.

Exploitatiegericht bouwen

Exploitatie wordt een steeds belangrijker uitgangspunt. De kosten houden immers niet op wanneer een schoolgebouw wordt opgeleverd. Total Cost of Ownership (TCO) staat terecht regelmatig op de agenda.

In de kostenconfigurator zijn veelvoorkomende keuzemogelijkheden opgenomen. Zo kunnen aluminium kozijnen worden toegepast in plaats van onderhoudsgevoelig hout met schilderwerk, kan onderhoudsintensief linoleum worden ingeruild voor pvc vloerbedekking en kan spuitwerk op de wanden worden vervangen door robuuster scanbehang voorzien van coating of bijvoorbeeld melamine-beplating bij metalstud-wanden.

Duurzaam bouwen

In het kader van duurzaam bouwen kunnen, naast BENG en ENG, elementen worden opgenomen voor verbetering van de gebouwschil (isolatie en kierdicht), maar ook milieuvriendelijke zaken zoals een groen dak voor betere waterberging en een groene gevel ter bevordering van biodiversiteit en opname fijnstof. Dit is vooralsnog niet meegenomen in de kosten.

Toekomstbestendig bouwen

Onder het verhogen van de kwaliteit zijn diverse aanvullende zaken opgenomen ten aanzien van het verbeteren van de kwaliteit van het gebouw (en daarmee samenhangend gebruik). Als eerste staat flexibiliteit benoemd. Dit item wordt veelal als standaard gezien, er worden tegenwoordig immers weinig schoolgebouwen met dragende wanden gerealiseerd. De normvergoeding is echter wel op basis van dragende binnenwanden opgesteld. Verder is de optie voor het vergroten van zichtlijnen binnen het gebouw opgenomen voor een verbeterd toezicht, het opnemen van paneelwanden voor het samenvoegen van ruimten en de mogelijkheid tot het elektrisch (centraal) bedienen van de zonwering (is standaard bij ENG-gebouwen).

Esthetische kwaliteit

De normvergoeding van de VNG is gebaseerd op een sober en doelmatig gebouw. In de kostenopzet voor BENG en ENG in dit IHP is met een toeslag gerekend voor een gemiddeld ambitieniveau op het gebied van onderwijskundige ambitie en esthetische kwaliteit. Hierbij is rekening gehouden met ruimte voor (iets) meer gevelopeningen, meer gevelopervlakte, een betere Frisse Scholen ventilatie-klasse in gangzones zodat deze ook voor onderwijs gebruikt kunnen worden en (beperkt) betere afwerkingsniveaus.

Bijlage III – Analyse en Opgaven Onderwijshuisvesting

In de volgende paragrafen worden per wijk (de wijkindeling van de prognose is gehanteerd) en per school de opgave benoemd.

Toelichting Analyse en Opgaven Onderwijshuisvesting

De opgaven worden onderbouwd aan de hand van de Quickscan scores, de capaciteitsanalyse en de overige afwegingscriteria. De opgaven en de prioritering zijn tot stand gekomen in samenspraak met de schoolbesturen. Er wordt nog geen afweging gemaakt ten aanzien van nieuwbouw, renovatie of opheffing (c.q. samenvoeging). Dit vereist bij de uitvoering van het IHP per locatie een gedegen afweging middels haalbaarheidsstudies.

Deze kansenaanpak is vernieuwend en ambitieus. Er is gekeken op welke plekken in de stad betere kansen ontstaan door een buurt- en wijkgerichte benadering van de scholen. Soms zijn combinaties mogelijk die de kansengelijkheid verbeteren. Bijvoorbeeld in de wijken Pelders- Hoornsveld en Zaandam Zuid. Deze zullen benut worden; zeker in de wijken waar grotere kans is op onderwijsachterstanden en waar extra inzet van gemeente, school en opvang noodzakelijk is.

Toelichting Analyse en Opgaven Gymzalen

Bewegingsonderwijs is een belangrijk onderdeel van het onderwijs aan kinderen. Voor kleuters vindt dit plaats in de speelzaal en voor de groepen 3 tot en met 8 in een gymzaal. Op dit moment heeft de gemeente nog de zorgplicht om 1,5 uur bewegingsonderwijs per week in de vorm van een gymzaal te faciliteren, op basis van deze 1,5 uur ontvangt de gemeente bekostiging via de rijksbekostiging.

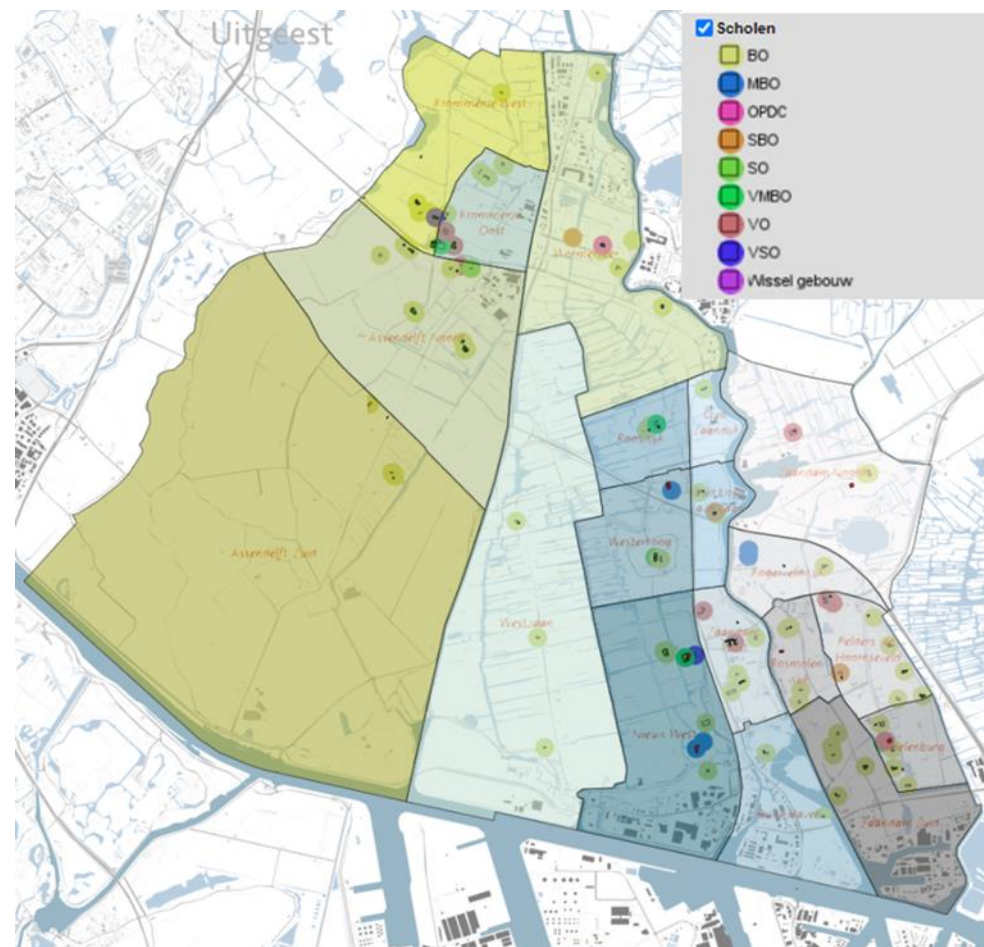
Er wordt al langere tijd erna gevraagd het aantal uren bewegingsonderwijs te verhogen naar 3 uur per week. Voldoende bewegingsonderwijs voor alle Zaanse kinderen vereist voldoende gymzalen in de directe nabijheid van de scholen. Nu moeten kinderen van een aanzienlijk aantal Zaanse scholen met de bus naar de gymzaal vervoerd worden of moeten langere tijd lopen. In beide gevallen gaat er zoveel onderwijstijd verloren dat scholen er vaak voor kiezen om de leerlingen slechts eenmaal per week bewegingsonderwijs te geven. Dat is zeer ongewenst.

Daarom is het zeer gewenst dat alle scholen een gymzaal met voldoende capaciteit in de nabije omgeving hebben.

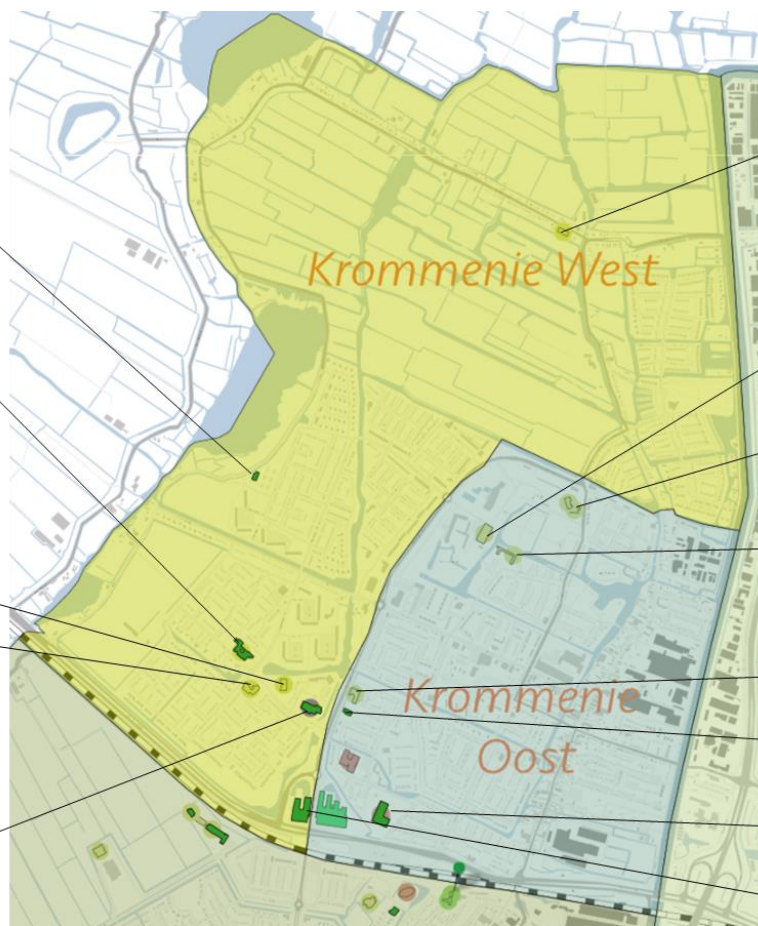
Samen met de toelichting op de gekozen opgaven wordt ook een indicatie gegeven voor de te realiseren sportfaciliteiten. Er is op hoofdlijnen gekeken voor de scholen van de eerste termijn of een vervangingsopgave van de gymzaal nodig is. Tevens is naar uitbreidingsbehoefte op basis van nieuwbouwwontwikkelingen gekeken. Bij de concretisering van de opgaven in het uitvoeringsprogramma of in de haalbaarheidsstudies dienen nog afwegingen en analyse plaats te vinden ten aanzien van de noodzakelijke capaciteit. Dit mede in relatie tot andere gebruikers dan het onderwijs. Bovendien is voor veel opgaven voor het onderwijs nog niet gedefinieerd op welke locatie de opgave wordt gerealiseerd, waardoor er geen uitspraak gedaan kan worden over loopafstanden en bereikbaarheid van aanwezige gymzalen. De definitieve keuze voor wel of geen gymzaal is afhankelijk van de daadwerkelijke keuze en het sportbeleid.

Toelichting kaarten

De kaarten per wijk (of clusters van wijken) visualiseren de scholen en de gebouwgegevens die van belang zijn voor de analyse en opgaven-ontwikkeling. De kaarten zijn gebaseerd op ZaanAtlas. De kleur van het label geeft aan van welk schoolbestuur de school is. De rij 'Leerlingen' daaronder geeft aan wat het leerlingenaantal is in de huidige situatie en het geprognoseerde leerlingenaantal voor 2025 en 2035 is. Daaronder wordt de normatieve ruimtebehoefte op basis van het aantal leerlingen gepresenteerd, gevolgd door het huidige aantal beschikbare m² bvo. De rij 'Tekort/Overschot' daaronder geeft aan wat het tekort of overschot in aantal vierkante meters bvo is bij een school volgens de capaciteitsanalyse. Een groen, positief getal is een overschot, een rood, negatief getal een tekort. In ieder label is linksboven een getal te zien dat rood, oranje, geel of groen is. Dat getal representeert de beoordeling van het gebouw op basis van de Quickscan-methode. Indien meerdere labels door een grijs vlak zijn verbonden betekent dit dat zich deze scholen of gebouwdelen in een gebouw of complex bevinden.

Opgaven Wijk Krommenie Oost / West

Gymzaal De Polstok (gesloopt)

De Evenaar				
58,0	2020	2025	2035	
Leerlingen	194	172	172	
Ruimtebehoefte (m ² BVO)	1176	1065	1065	
aanwezig m ² BVO incl. kdv		1648		
Tekort/Overschot (m²)	472	583	583	

Gymzaal OBS De Evenaar (onderwijsfunctie)

De Komeet (onderbouw/bovenbouw)				
59,5/62,0	2020	2025	2035	
Leerlingen	391	387	413	
Ruimtebehoefte (m ² BVO)	2167	2147	2277	
aanwezig m ² BVO		2131		
Tekort/Overschot (m²)	-36	-16	-146	

Altra College Zaanstreek				
67,5	2020	2025	2035	
Leerlingen	95			
Ruimtebehoefte (m ² BVO)	1529			
aanwezig m ² BVO		2796		
Tekort/Overschot (m²)	1267			

Gymzaal Prof de Leeuw (onderwijsfunctie)

De Overhaal				
59,0	2020	2025	2035	
Leerlingen	91	102	109	
Ruimtebehoefte (m ² BVO)	658	713	748	
aanwezig m ² BVO		563		
Tekort/Overschot (m²)	-95	-150	-185	

De Hoeksteen				
huidig IHP	2020	2025	2035	
Leerlingen	452	525	525	
Ruimtebehoefte (m ² BVO)	2474	2841	2841	
aanwezig m ² BVO - nieuwbouw		2060		
Tekort/Overschot (m²)	-414	-781	-781	

Serooskerkestraat:
Tijdelijke huisvesting Hoeksteen

Het Palet				
52,0	2020	2025	2035	
Leerlingen	119	109	109	
Ruimtebehoefte (m ² BVO)	799	748	748	
aanwezig m ² BVO		1590		
Tekort/Overschot (m²)	791	842	842	

Hoeksteen - Braillestraat: verlaten
onderwijsgebouw

Gymzaal De Hoeksteen (in gebruik)

Gymzaal Bertrand Russel (onbekend)
 In gebouw met Bertrand Russel College (VO)

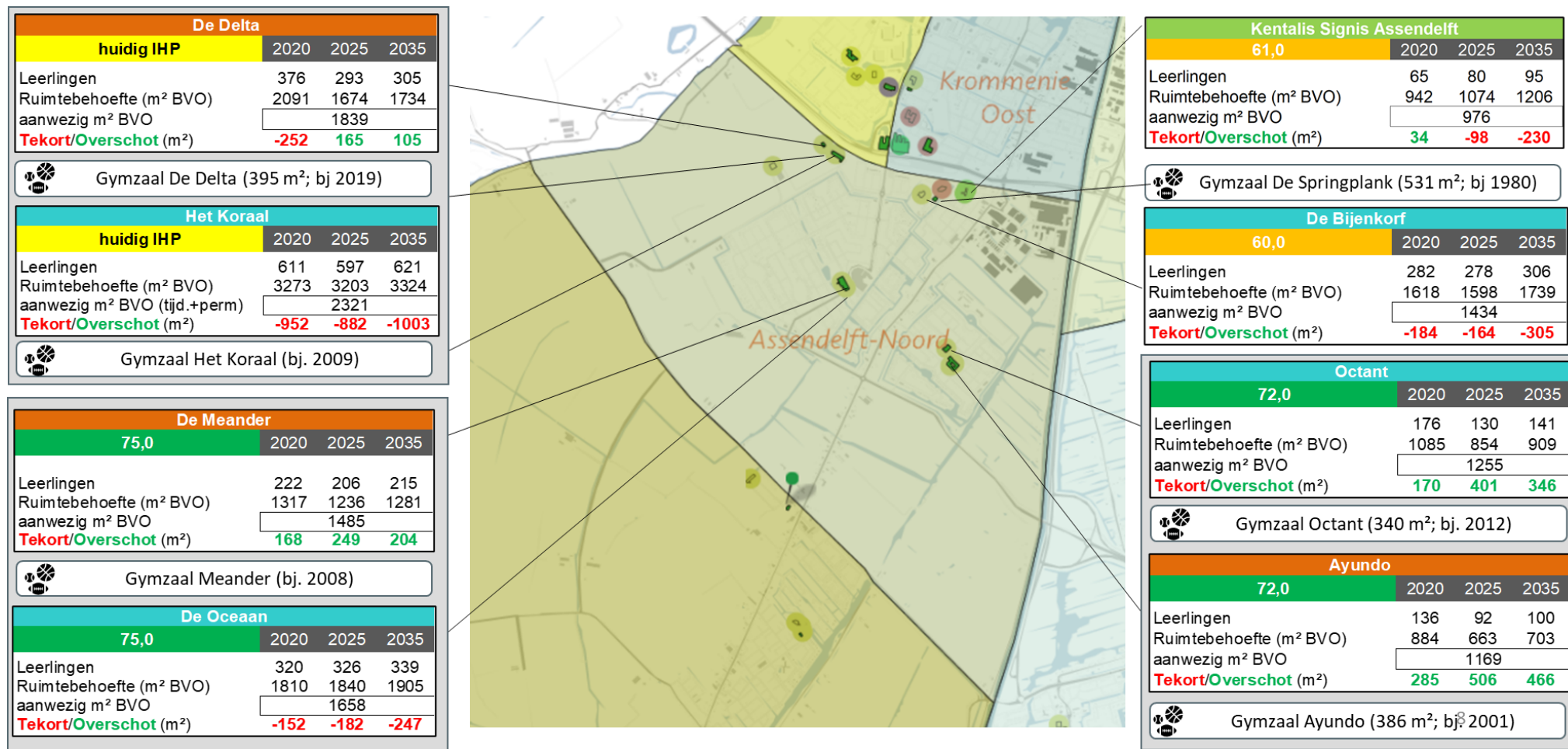
Gymzaal Spotcomplex Trias (4775 m²; 2005)
 (behorende bij naastgelegen VMBO Trias)

Opgaven

De volgende opgaven zijn besproken:

- **De Evenaar:** vervangingsopgave vanwege kwaliteit gebouw te realiseren binnen 5-10 jaar;
- **De Komeet & Het Palet (Populierenlaan):** mogelijk gezamenlijke nieuwbouw voor ca. 500 leerlingen vanwege kwaliteit gebouw, ruimteoverschot, realisatie van ideale schoolgrootte, verbetering spreiding en kansengelijkheid, te realiseren binnen 0-5 jaar (project in initiatieffase), er wordt gezocht naar een geschikte locatie). Voor Het Palet afwijken van opheffingsnorm in verband met samenvoegen met De Komeet. Het Palet is reeds opgenomen in het huidige IHP en verhuisde in oktober 2021 in afwachting van (gezamenlijke) nieuwbouw naar het voormalige pand van de Hoeksteen in de Braillestraat
- **Altra College:** afwijken van opheffingsnorm in verband met S(B)O, vervangingsopgave vanwege kwaliteit gebouw te realiseren binnen 10-20 jaar, mogelijk gezamenlijk te realiseren met OPDC;
- **De Overhaal:** afwijken van opheffingsnorm in verband met afstand tot dichtstbijzijnde school, uitbreiding vanwege ruimtetekort (nu en tot 2035), te realiseren binnen 0-5 jaar
- **De Hoeksteen:** nieuwbouw is in 2020 opgeleverd, maar er is nog een ruimtetekort. Deze wordt binnen het huidige IHP gerealiseerd binnen 0-5 jaar (project in realisatiefase); het ruimtetekort wordt tijdelijk opgelost door gebruik te maken van één van de oude schoollocaties aan de Serooskerkestraat, uitbreiding wordt gerealiseerd binnen 0-5 jaar.

Opgaven Wijk Assendelft Noord

Opgaven

De volgende opgaven zijn besproken:

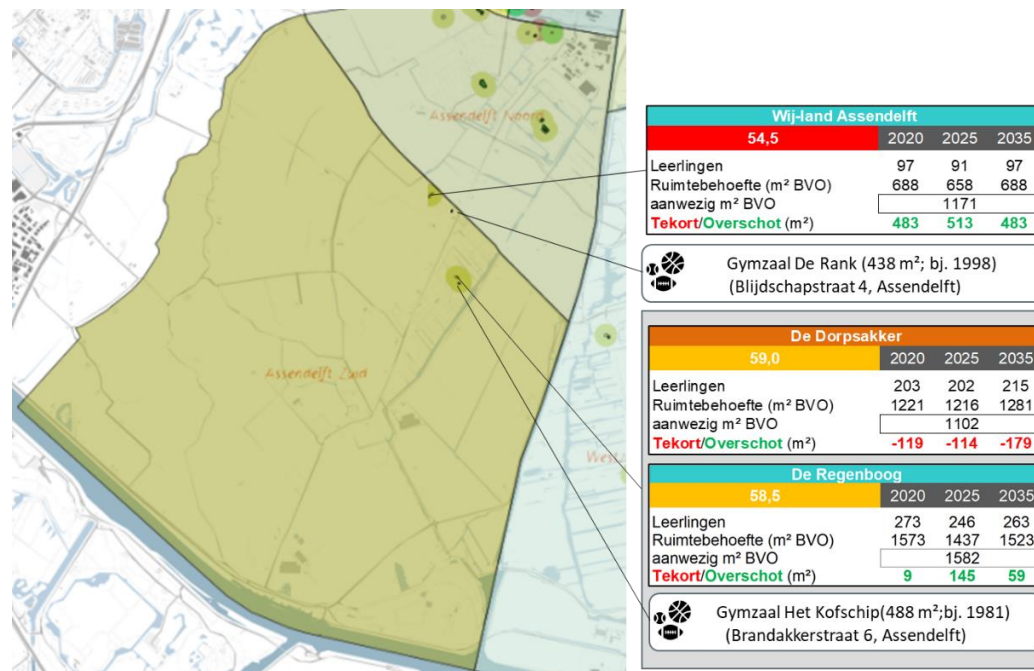
- **De Delta / Het Koraal:** nieuwbouw is vanwege opname in huidig IHP reeds gerealiseerd (project in exploitatiefase, opgeleverd in 2019). Er is een ruimtetekort van rond 900 m² te realiseren binnen 0-5 jaar.
- **De Meander / De Oceaan:** geen opgave voorzien in de looptijd van dit IHP; ruimtetekort wordt zo mogelijk binnen het onderwijsdeel van het gebouw opgelost. Als dat niet mogelijk is zal een ruimtetekort buiten het gebouw opgelost moeten worden.
- **Kentalis Signis Assendelft:** afwijken van opheffingsnorm in verband met S(BO, vervangingsopgave vanwege kwaliteit gebouw binnen 5-10 jaar te realiseren.
- **De Bijenkorf:** vervangingsopgave vanwege kwaliteit gebouw te realiseren binnen 5-10 jaar; tevens oplossen van ruimtetekort door tijdelijke huisvesting.
- **Octant/ Ayundo:** Voor Ayundo en voor Octant afwijken van opheffingsnorm in verband met samenvoegen van de twee scholen. Geen opgave voorzien in de looptijd van dit IHP.

Opgaven Wijk Assendelft Zuid

Opgaven

De volgende opgaven zijn besproken:

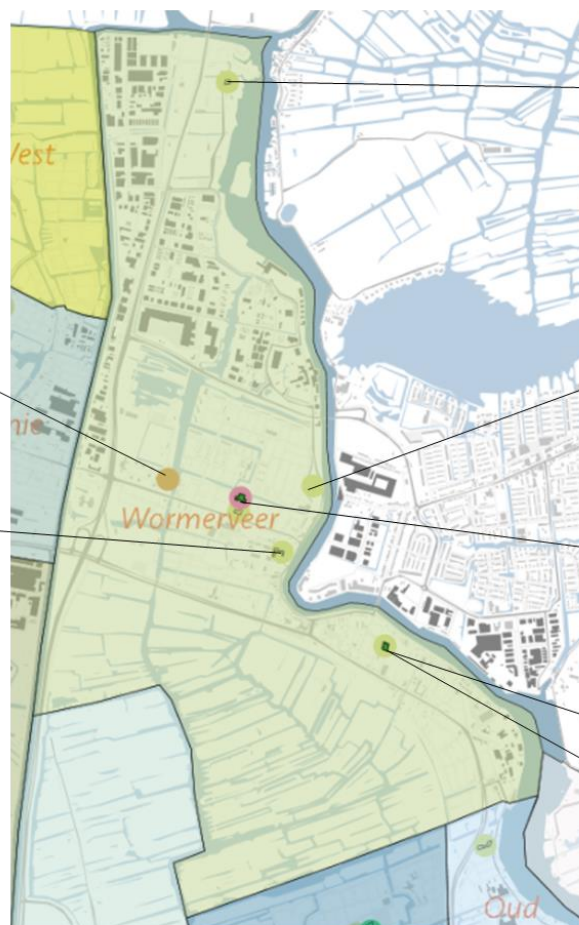
- **Wij-land Assendelft:** afwijken van opheffingsnorm dient binnen uit te werken haalbaarheidsstudie nader bekeken en een oplossing bepaald te worden; vervangingsopgave vanwege kwaliteit gebouw te realiseren binnen 0-5 jaar
- **De Dorpsakker / De Regenboog:** vervangingsopgave vanwege kwaliteit gebouw te realiseren binnen 5-10 jaar

Opgaven Wijk Wormerveer

Dynamica XL (Noordsterweg)			
huidig IHP	2022	2022	diensten- centrum
	SO	SBO	
Leerlingen	54	163	0
Ruimtebehoefte (m ² BVO)	845,2	1448	200
aanwezig m ² BVO	3081		
Tekort/Overschot (m²)	587		

Oude locatie Toermalijn (Marktstraat, Tulpstraat) –
locatie wordt als onderwijslocatie verlaten

Theo Thijssen			
60,0	2020	2025	2035
Leerlingen	49	48	51
Ruimtebehoefte (m ² BVO)	446	441	457
aanwezig m ² BVO	638		
Tekort/Overschot (m²)	192	197	181

Toermalijn			
huidig IHP	2020	2025	2035
Leerlingen	243	249	261
Ruimtebehoefte (m ² BVO)	1422	1452	1513
aanwezig m ² BVO	2000		
Tekort/Overschot (m²)	578	548	487

Gymzaal Saenstroom OPDC (onbekend)			

De Pionier			
57,5	2020	2025	2035
Leerlingen	192	180	188
Ruimtebehoefte (m ² BVO)	1166	1105	1146
aanwezig m ² BVO	1461		
Tekort/Overschot (m²)	295	356	315

De Mei			
61,0	2020	2025	2035
Leerlingen	107	89	87
Ruimtebehoefte (m ² BVO)	738	648	638
aanwezig m ² BVO	725		
Tekort/Overschot (m²)	-13	77	87

Gymzaal De Mei (389 m ² ; bj. 1986)			

Opgaven

De volgende opgaven zijn besproken:

- **Dynamica XL:** nieuwbouw voor Dynamica XL Sportstraat en Tjotterlaan (voormalige SBO De Boei en Het Dok) vanwege opname in van huidig IHP (project in realisatiefase, verwachte oplevering najaar 2022).
- **Toermarlijn:** nieuwbouw vanwege opname in huidig IHP (project in realisatiefase)
- **De Pionier, Theo Thijssen & De Mei:** mogelijk gezamenlijke nieuwbouw op één of twee locaties wordt onderzocht vanwege kwaliteit gebouwen, ruimteoverschot, realisatie van ideale schoolgrootte, verbetering spreiding en kansengelijkheid, te realiseren binnen 0-5 jaar. Theo Thijssen / De Mei: afwijken van opheffingsnorm dient binnen uit te werken haalbaarheidsstudie nader bekeken en een oplossing bepaald te worden. De clustering wordt onderzocht in relatie tot nieuwbouwlocaties binnen MAAK.noord. Kentalis heeft aangegeven eventueel mee te willen in de clustering.

Opgaven Wijk Westzaan

Opgaven

De volgende opgaven zijn besproken:

- De Kroosduiker Noord / De Kroosduiker Zuid / Wij-land Westzaan:**, In Westzaan geven Zaan Primair en Agora invulling aan de uitgangspunten van dit nieuwe IHP. De huidige drie locaties zijn alle drie klein, onder de opheffingsnorm. Op de huidige locatie van het Wij-land mag vanwege hoogspanningsleidingen geen school staan. Er blijven twee schoollocaties in Westzaan behouden. De zuidelijke locatie van De Kroosduiker wordt samengevoegd met locatie noord en na verbouwing in gebruik genomen door Wij-Land van Agora, Daarvoor is een uitbreiding en renovatie noodzakelijk. De huidige locatie van Wij-land zal worden opgeheven
 Wij-land Westzaan: afwijken van opheffingsnorm in verband met afstand tot dichtstbijzijnde school.
 Kroosduiker Zuid: afwijken van opheffingsnorm in verband met samenvoegen met Kroosduiker Noord,
 Project is reeds opgenomen in huidig IHP (project in definitiefase); scenario te realiseren binnen 0-5 jaar.

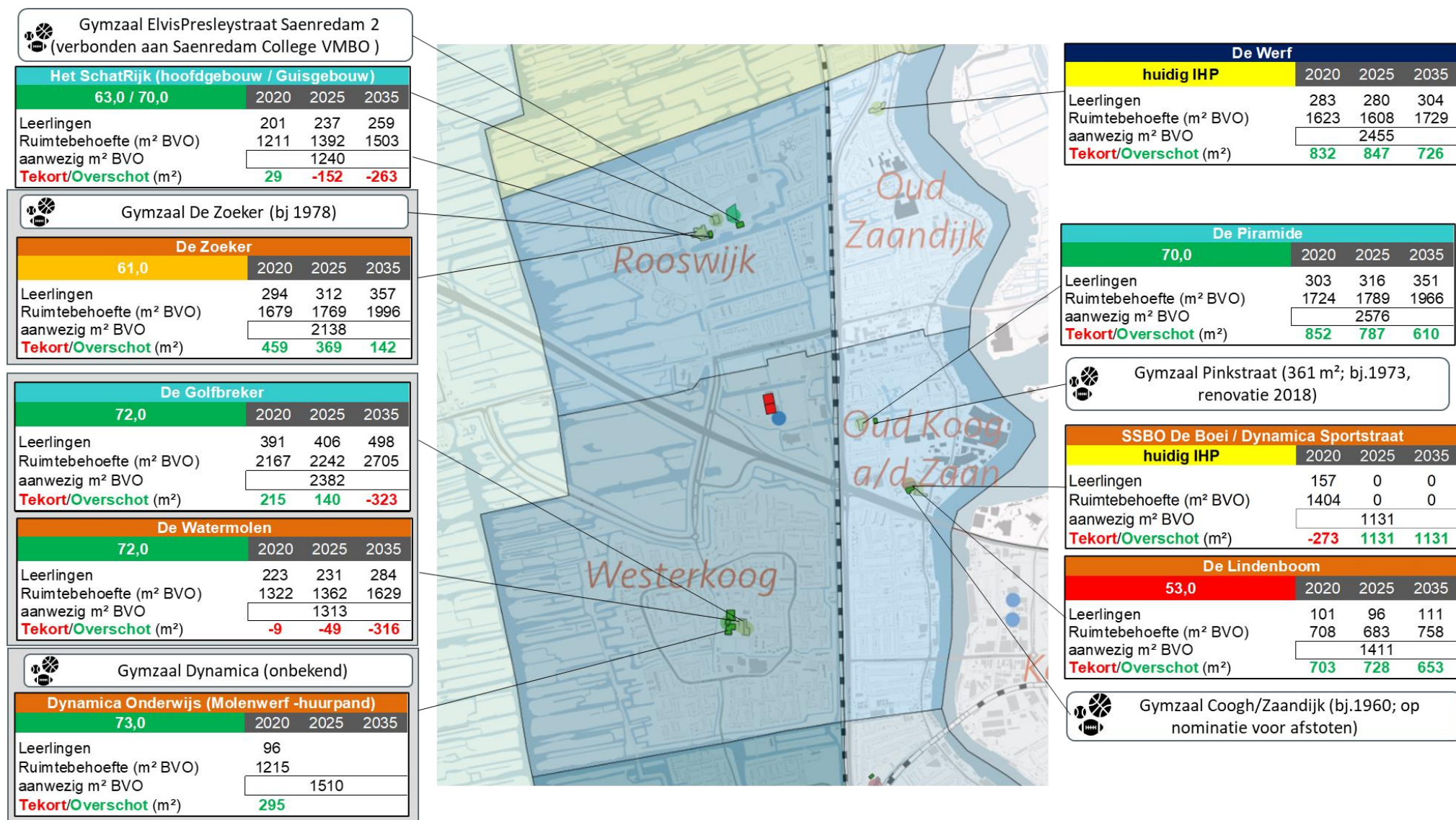
De Kroosduiker Nrd			
69,0	2020	2025	2035
Leerlingen	162	170	209
Ruimtebehoefte (m ² BVO)	1015	1055	1251
aanwezig m ² BVO	996		
Tekort/Overschot (m ²)	-19	-59	-255

 Gymzaal Kroosduiker (onderwijsfunctie)

Wij-land Westzaan			
57,0	2020	2025	2035
Leerlingen	79	83	102
Ruimtebehoefte (m ² BVO)	597	617	713
aanwezig m ² BVO	670		
Tekort/Overschot (m ²)	73	53	-43

De Kroosduiker Zuid			
62,5	2020	2025	2035
Leerlingen	47	49	61
Ruimtebehoefte (m ² BVO)	436	446	507
aanwezig m ² BVO	560		
Tekort/Overschot (m ²)	124	114	53

Opgaven Rooswijk, Westerkoog/Oud Zaandijk, Oud Koog a/d Zaan

Opgaven Rooswijk

De volgende opgaven zijn besproken:

- **Het Schatrijk:** vervangingsopgave vanwege kwaliteit gebouwen en ruimtetekort binnen te realiseren binnen 10-20 jaar
- **De Zoeker:** vervangingsopgave vanwege kwaliteit gebouwen te realiseren binnen 5-10 jaar

Opgaven Westerkoog

De volgende opgaven zijn besproken:

- **De Golfbreker / De Watermolen:** geen vervangingsopgave in de looptijd van dit IHP. Uitbreidingsopgave vanwege ruimtetekort, te realiseren binnen 5-10 jaar.
- **Dynamica XL-(Molenwerf):** afwijken van opheffingsnorm in verband met S(B)O, geen opgave voorzien in de looptijd van dit IHP

Opgaven Oud Zandijk

De volgende opgaven zijn besproken:

- **De Werf:** nieuwbouw in de vorm van IKC is opgeleverd
- Opgave van 2.455 m² BVO is inclusief de ruimte voor kinderopvang.

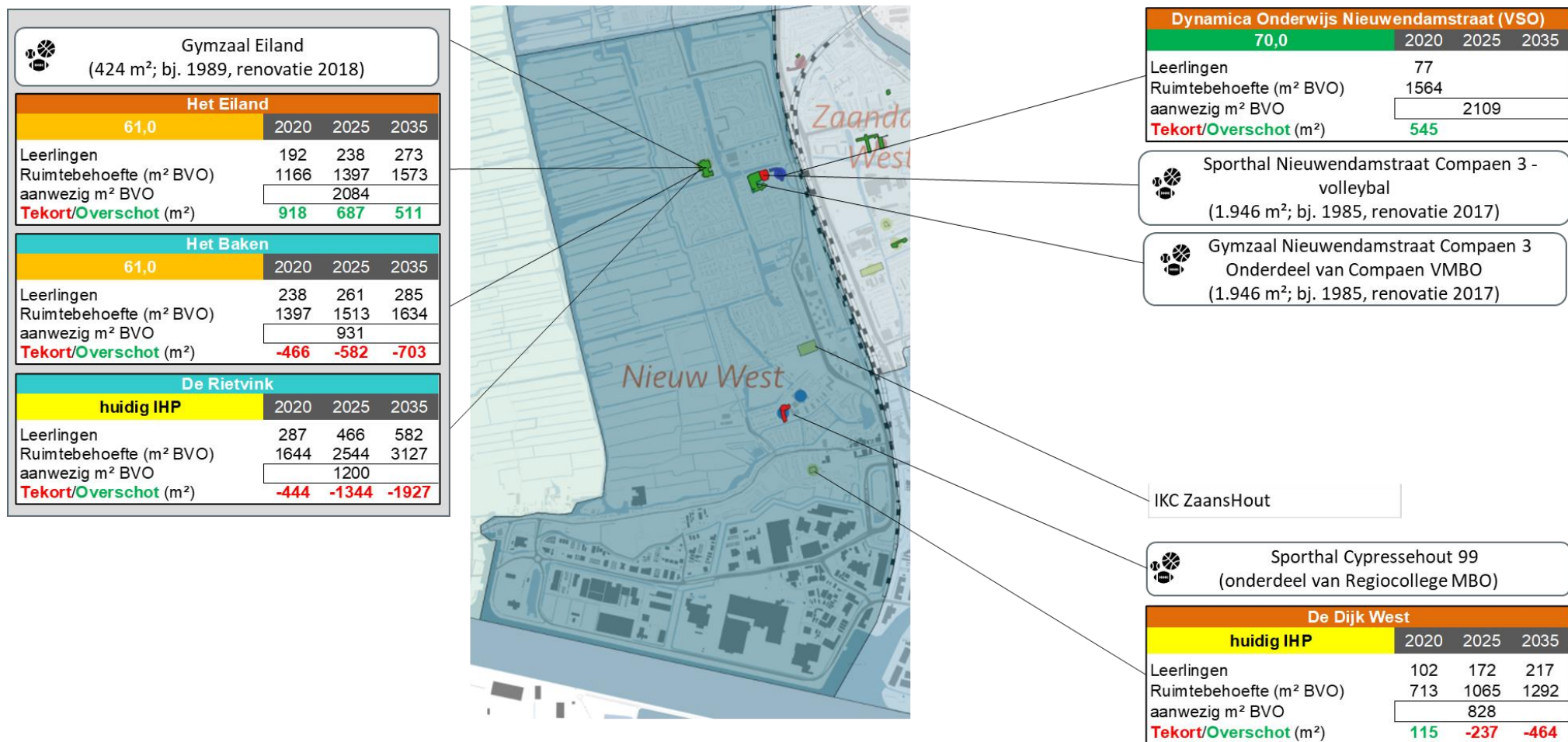
Opgaven Oud Koog a/d Zaan

De volgende opgaven zijn besproken:

- **De Pyramide:** geen opgave voorzien in de looptijd van dit IHP.
- **Dynamica XL Sportstraat (voorheen SSBO de Boei):** betreft locatie die in 2022 opgegeven wordt; deze school gaat samen met Dynamica XL Tjotterlaan in 2022 verhuizen naar de nieuwbouw in Wormerveer

- **De Lindeboom:** afwijken van opheffingsnorm dient binnen uit te werken haalbaarheidsstudie nader bekeken en een oplossing bepaald te worden; vervangingsopgave vanwege kwaliteit gebouw, ruimteoverschot en kansengelijkheid, te realiseren binnen 0-5 jaar (lopend project in initiatieffase). Oud Koog aan de Zaan is een wijk waar de kinderen een grote kans hebben op onderwijsachterstanden. In combinatie met de slechte staat van het gebouw en het hoge energieverbruik onderstreept dit de noodzaak voor vervanging op korte termijn.

Opgaven Nieuw West

Opgaven Nieuw West

In Zaandam (Nieuw) West is, onder andere als gevolg van woningbouw, sprake van toenemende leerlingengroei. Dit IHP heeft bestaande opgaven in Nieuw West als gevolg van de afwegingscriteria aangepast.

Doorgaan met de gedefinieerde, in het huidig IHP opgenomen, huisvestingsscenario's voor Zaandam (Nieuw) West zou betekenen dat deze schoolgebouwen tegenstrijdig werden ontwikkeld aan de nieuwe afwegingscriteria qua maximaal leerlingenaantal en de wens om niet met meerdere schoolbesturen in één gebouw te zitten. De opgave wordt nu als volgt:

- **Het Eiland / Het Baken:** gezamenlijke vervangingsopgave na vertrek van de Rietvink vanwege kwaliteit gebouwen en ruimtetekorten, te realiseren binnen 0-5 jaar (renovatie P.A. van Meverstraat)
- **Nieuwbouw IKC Zaans Hout (Rietvink):** vervangingsopgave vanwege opname in huidig IHP, te realiseren binnen 0-5 jaar (lopend project in voorbereidings-/ definitiefase) (max. 600 leerlingen). De Rietvink verlaat de P.A. van Meverstraat.
- **De Dijk West:** vervangingsopgave vanwege opname in huidig IHP, te realiseren binnen 0-5 jaar (lopend project in initiatieffase). Momenteel is het huidige leerlingenaantal kleiner dan de opheffingsnorm, er wordt echter ene sterke leerlingengroei verwacht. De vervangende nieuwbouw dient te worden gerealiseerd op een beter bereikbare locatie in Nieuw West in de nabije omgeving van de huidige locatie voor 200-250 leerlingen. Afgesproken is dat de Dijk West na gereedkomen van de nieuwbouw IKC Zaans Hout in eerste instantie samen met de Rietvink verhuist naar dat nieuwe pand. Zodra de nieuwbouw voor de Dijk West gereed is zal de school naar haar eigen schoolgebouw verhuizen mits het gebouw voldoende omvang biedt.
- **Dynamica XL Nieuwendamstraat (VSO):** afwijken van opheffingsnorm in verband met SO, geen opgave voorzien in de looptijd van dit IHP.

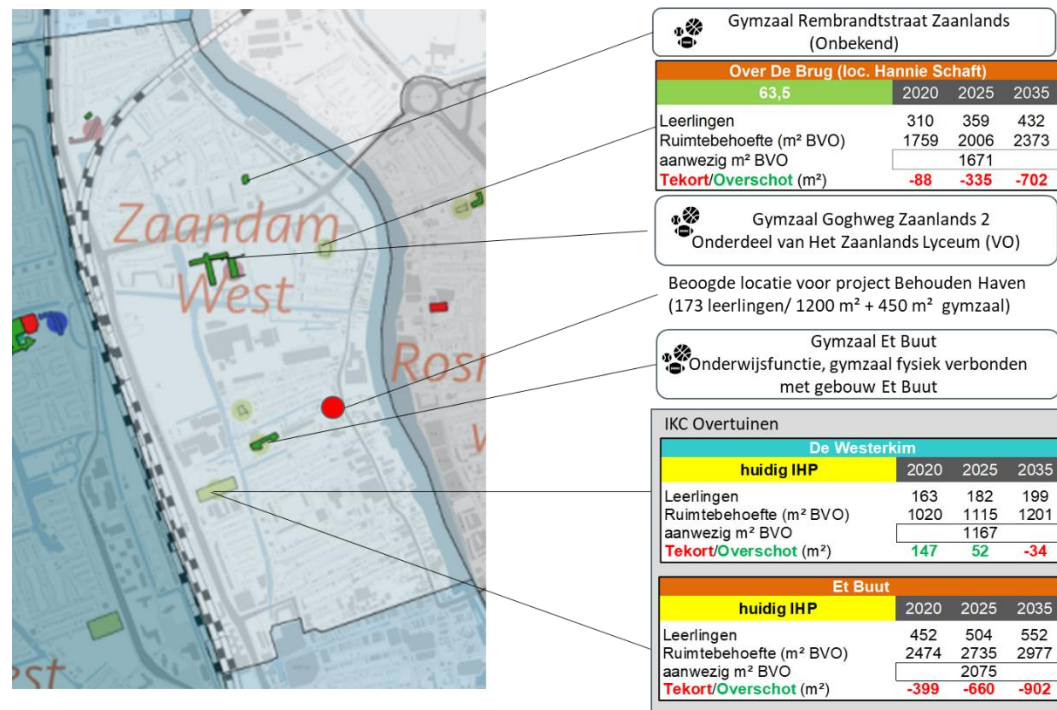
Opgaven Zaandam West

In Zaandam West is (net als in Nieuw-West), onder andere als gevolg van woningbouw, sprake van toenemende leerlingengroei. Dit IHP heeft bestaande opgaven in Nieuw West als gevolg van de afwegingscriteria aangepast.

Doorgaan met de gedefinieerde, in het huidige IHP opgenomen, huisvestingsscenario's voor Zaandam West zou betekenen dat deze schoolgebouwen tegenstrijdig werden ontwikkeld aan de nieuwe afwegingscriteria qua maximaal leerlingenaantal en de wens om niet met meerdere schoolbesturen in één gebouw te zitten. De opgave wordt nu als volgt:

Opgaven Zaandam West

- **Over de Brug (loc. Hannie Schaft):** vervangingsopgave vanwege kwaliteit gebouw, te realiseren binnen 10-20 jaar. Het ruimtetekort wordt opgelost vanwege opname in het huidige IHP bij de nieuwbouw van loc. in 't Veld, te realiseren binnen 0-5 jaar (opdrachtfase)
- **Et Buut (IKC Overtuinen):** vervangingsopgave vanwege opname in huidig IHP, te realiseren binnen 0-5 jaar (lopend project in realisatiefase) (max. 600 leerlingen). De Westerkim verlaat deze locatie en gaat naar project Behouden Haven zodra het schoolgebouw daar klaar is.
- **Behouden Haven (Westerkim):** nieuwbouwlocatie vanwege opname in huidig IHP, te realiseren 0-5 jaar (lopend project in opdrachtfase) (max. 250 leerlingen).

Opgaven Oude Haven

Opgaven Oude Haven

- **De Dijk Oost:** vervangingsopgave vanwege kwaliteit gebouw en ruimtetekort, te realiseren binnen 0-5 jaar.
- **De Voorzaan (loc. Oude Haven):** afwijken van opheffingsnorm in verband met afstand tot dichtstbijzijnde school en opvangen groei leerlingenaantal; vervangingsopgave vanwege ruimtetekort, te realiseren binnen 0-5 jaar. Indien de woningbouw op het Hembrug-terrein wordt gerealiseerd, ontstaat hier behoefte aan onderwijs, en dient de school verplaatst te worden. Er wordt uitgegaan van een nieuwe school van 400 leerlingen en circa 2.200 m² bvo omvang die in 2023 gerealiseerd zal worden. Het aantal van 400 leerlingen is gebaseerd op de verwachte toekomstige ontwikkeling. Na aanleiding van volgende leerlingenprognoses zal het getal verfijnd en nader gespecificeerd worden o.b.v. daadwerkelijke ontwikkelingen.

Gymzaal De Dijk (360 m ² ; bj. 1981, renovatie 2021) Ruimtelijk verbonden aan de Dijk Oost			
De Dijk Oost		Jenaplanschool	
62,5	2020	2025	2035
Leerlingen	244	322	592
Ruimtebehoefte (m ² BVO)	1427	1820	3178
aanwezig m ² BVO	1400		
Tekort/Overschot (m²)	-27	-420	-1778

De Voorzaan (loc. Oude Haven)			
59,5	2020	2025	2035
Leerlingen	66	87	160
Ruimtebehoefte (m ² BVO)	532	638	1005
aanwezig m ² BVO	860		
Tekort/Overschot (m²)	328	222	-145

Mogelijke extra locatie voor een school
(HemBrug terrein)
Verplaatsen De Voorzaan naar deze wijk

Opgaven Zaandam Noord / Kogerveldwijk

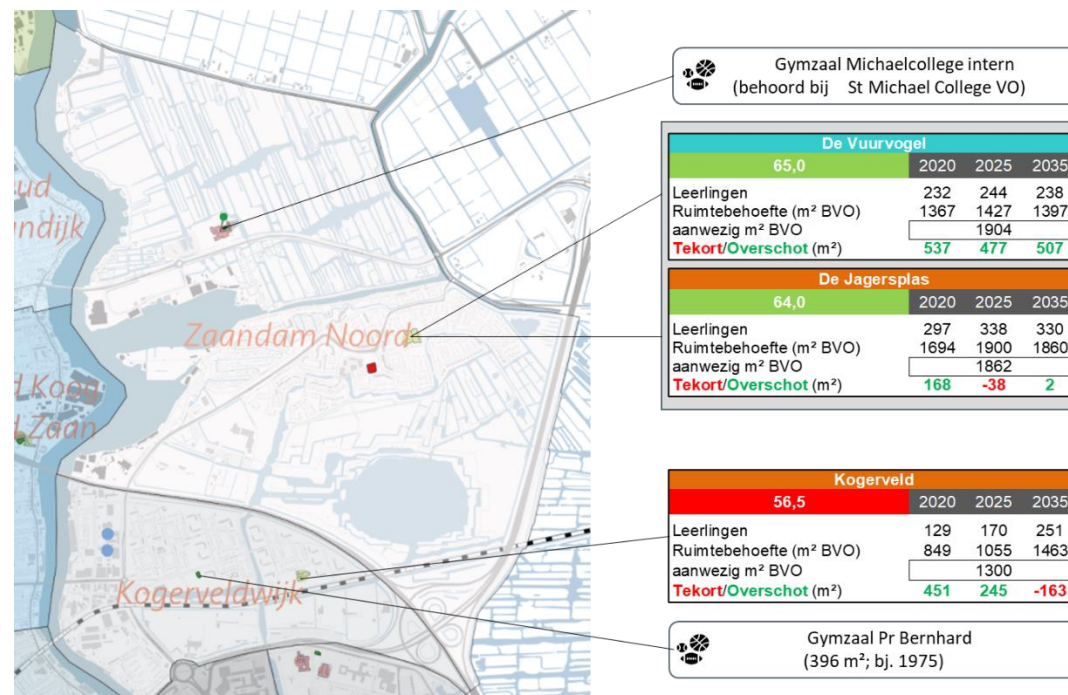
Opgaven Zaandam Noord

De volgende opgaven zijn besproken:

- **De Vuurvogel / De Jagersplas:** vervangingsopgave vanwege kwaliteit gebouwen, ruimteoverschot en ideale schoolgrootte, te realiseren binnen 10-20 jaar zijn).

Opgaven Kogerveldwijk

- **Kogerveld :** voor de Kogerveldwijk zijn grootschalige woningbouwplannen (MAAK.midden Kogerveldwijk). Het huidige schoolgebouw moet worden vervangen vanwege de kwaliteit van het gebouw en de school zal aanzienlijk groeien. Dat is op de huidige locatie niet mogelijk vanwege de hoogspanningsleidingen. binnen 0-5 jaar (lopend project in initiatieffase).

Rosmolenwijk

Opgaven Rosmolenwijk

De volgende opgaven zijn besproken:

- **Over de Brug (loc. In 't Veld):** vervangingsopgave vanwege opname in huidig IHP, te realiseren binnen 0-5 jaar (lopend project in opdrachtfase) – incl. oplossing voor het ruimtetekort bij Over de Brug (loc. Hannie Schaft).
- **IKC Zaanplein:** nieuwbouw in de vorm van IKC reeds opgeleverd vanwege opname in huidig IHP.

	Gymzaal De Rosmolen (bj. 1930; ruimtelijk verbonden met Over De Brug (in 't Veld), gebruik in 2021 stoppen, wordt nieuwbouw)
De Seanparel – niet meer in gebruik – tijdelijk in gebruik door Over de Brug	
Over De Brug (loc. In 't Veld) (IKC Rosmolen Noord)	
huidig IHP	2020 2025 2035
Leerlingen	151 206 238
Ruimtebehoefte (m ² BVO)	960 1236 1397
aanwezig m ² BVO	1309
Tekort/Overschot (m²)	349 73 -88

	Sporthal Professor Struijckenstraat (geen gegevens bekend)

IKC Zaanplein	
huidig IHP	2020 2025 2035
Leerlingen	338 346 341
Ruimtebehoefte (m ² BVO)	1900 1940 1915
aanwezig m ² BVO	2800
Tekort/Overschot (m²)	900 860 885

Locatie is verlaten en niet meer beschikbaar als tijdelijke huisvesting

Opgaven Pelders- Hoornseveld

 Gymzaal De Branding
(bj. 1974)

Dynamica Onderwijs Tjotterlaan (SO-ZMOK) SSBO Het Dok (SBO)			
huidig IHP	2020 SO	2020 SBO	
Leerlingen	54	17	0
Ruimtebehoefte (m ² BVO)	845,2	375	0
aanwezig m ² BVO			1479
Tekort/Overschot (m²)			258

 Gymzaal De Speelman
(353 m²; bj. 1973; renovatie 2017)

De Vrije School Zaanstreek			
61,0	2020	2025	2035
Leerlingen	207	241	280
Ruimtebehoefte (m ² BVO)	1241	1412	1608
aanwezig m ² BVO			1202
Tekort/Overschot (m²)	-39	-210	-406

Integraal Kindcentrum Tijdstroom (SBO)			
81,0	2020	2025	2035
Leerlingen	107		
Ruimtebehoefte (m ² BVO)	1036		
aanwezig m ² BVO			1644
Tekort/Overschot (m²)	607		

De Windroos			
54,5	2020	2025	2035
Leerlingen	245	286	291
Ruimtebehoefte (m ² BVO)	1432	1639	1664
aanwezig m ² BVO			1789
Tekort/Overschot (m²)	357	150	125

De Spiegel			
84,0	2020	2025	2035
Leerlingen	230	263	266
Ruimtebehoefte (m ² BVO)	1357	1523	1538
aanwezig m ² BVO			1502
Tekort/Overschot (m²)	145	-21	-36

 Gymzaal MFA Gibraltar (Onbekend)

Kleurenpracht			
60,5	2020	2025	2035
Leerlingen	163	172	173
Ruimtebehoefte (m ² BVO)	1020	1065	1070
aanwezig m ² BVO			1396
Tekort/Overschot (m²)	376	331	326

 Gymzaal Loopplank (Onbekend)

Opgaven Pelders- Hoornseveld

De volgende opgaven zijn besproken:

- **Dynamica XL Tjotterlaan (voormalig SSBO Het Dok):** nieuwbouw bij Dynamica XL in Wormerveer vanwege opname in huidig IHP, betreft locatie die in 2022 opgegeven wordt.
- **De Vrije School Zaanstreek:** vervangingsopgave vanwege kwaliteit gebouw en ruimtetekort, te realiseren binnen 0-5 jaar
- **IKC De Tijdstroom (incl. SBO):** afwijken van opheffingsnorm in verband met S(B)O, geen opgave voorzien in de looptijd van dit IHP.
- **De Windroos/ De Kleurenpracht:** mogelijk gezamenlijke vervangingsopgave vanwege kwaliteit gebouwen, ruimteoverschot, realisatie van ideale schoolgrootte, verbetering spreiding en kansengelijkheid, te realiseren binnen 0-5 jaar. De mogelijkheden tot clustering worden onderzocht.
De Kleurenpracht: afwijken van opheffingsnorm dient binnen uit te werken haalbaarheidsstudie nader bekeken en een oplossing bepaald te worden
- **De Spiegel:** uitbreiding VVE in lopende IHP; geen opgave voorzien in dit IHP

Opgaven Zaandam Zuid / Poelenburg

Herman Gorter				
huidig IHP	2020	2025	2035	
Leerlingen	622	712	696	
Ruimtebehoefte (m ² BVO)	3329	3781	3701	
aanwezig m ² BVO		3531		
Tekort/Overschot (m²)	202	-250	-170	

Tamarrinde (Jonge Arnoldusstraat- dep.)				
huidig IHP	2020	2025	2035	
Leerlingen	144	149	138	
Ruimtebehoefte (m ² BVO)	924	949	894	
aanwezig m ² BVO		839		
Tekort/Overschot (m²)	-85	-110	-55	

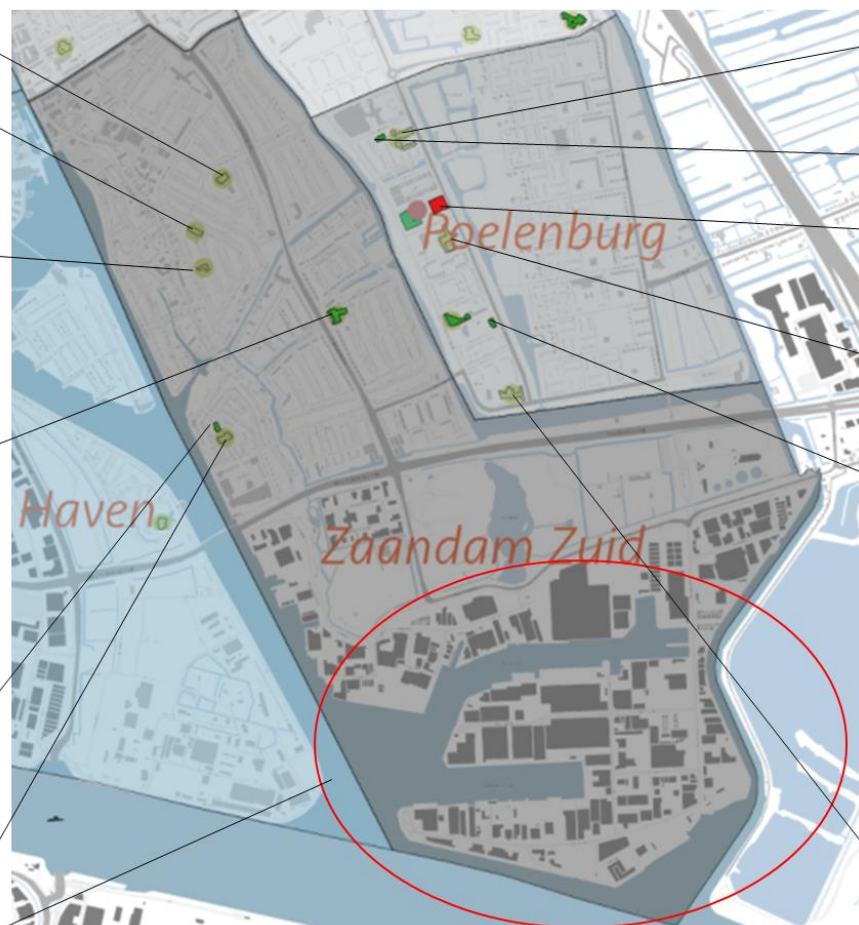
Kernschool				
58,0	2020			
Leerlingen	117			
Ruimtebehoefte (m ² BVO)	789			
aanwezig m ² BVO		1475		
Tekort/Overschot (m²)	686			

 Gymzaal De Gouw
(bj. 1975, ruimtel. verbonden aan Kernschool)

 Gymzaal Vissershop
(382 m²; bj. 1992, renovatie 2030, losstaand)

De Voorzaan (loc. Vissershop)				
63,0	2020	2025	2035	
Leerlingen	197	203	188	
Ruimtebehoefte (m ² BVO)	1191	1221	1146	
aanwezig m ² BVO		1190		
Tekort/Overschot (m²)	-1	-31	44	

Zuidelijk gedeelte is ontwikkelgebied (ca 4000 woningen) en mogelijke extra locatie voor onderwijs

De Gouw Noorderven				
53,5	2020	2025	2035	
Leerlingen	205	235	229	
Ruimtebehoefte (m ² BVO)	1231	1382	1352	
aanwezig m ² BVO		976		
Tekort/Overschot (m²)	-255	-406	-376	

 Gymzaal De Gouw lok
(bj. 1972, geen verbinding met De Gouw)

 Sporthal Zaandam Zuid
(sportfunctie, 2.143 m², bj. 2014)

Paus Joannes				
57,5	2020	2025	2035	
Leerlingen	210	218	208	
Ruimtebehoefte (m ² BVO)	1256	1297	1246	
aanwezig m ² BVO		1597		
Tekort/Overschot (m²)	341	300	351	

 Gymzaal De Wegwijzer
(427 m², bj. 1965, renovatie 2024)

 Gymzaal Schaarsven Tamarinde
(geen gegevens bekend)

Tamarinde (hoofdlocatie Schaarsven)				
65,5	2020	2025	2035	
Leerlingen	289	300	287	
Ruimtebehoefte (m ² BVO)	1654	1709	1644	
aanwezig m ² BVO		1949		
Tekort/Overschot (m²)	295	240	305	

De Horizon				
56,5	2020	2025	2035	
Leerlingen	337	386	377	
Ruimtebehoefte (m ² BVO)	1895	2142	2096	
aanwezig m ² BVO		2083		
Tekort/Overschot (m²)	188	-59	-13	

Opgaven Zaandam Zuid

- **Herman Gorter (loc. Doniastraat en loc. Smitstraat):** nieuwbouw voor loc. Smitstraat is opgeleverd in 2020 vanwege opname in huidig IHP. Combinatie renovatie/nieuwbouw voor loc. Doniastraat 0-5 jaar (project in ontwerpfase) vanwege opname in huidig IHP.
- **Tamarinde (loc. Jonge Arnoldusstraat):** afwijken van opheffingsnorm aangezien dit de enige school met christelijke denominatie binnen de wijk betreft; nieuwbouw is opgeleverd vanwege opname in huidig IHP.
- **Kernschool / De Gouw Noorderven:** mogelijk gezamenlijke vervangingsopgave vanwege kwaliteit gebouwen, realisatie van ideale schoolgrootte, verbetering spreiding en kansengelijkheid, te realiseren binnen 0-5 jaar. De clustering wordt onderzocht omdat daarmee een locatie wordt vrijgespeeld in Zaandam Zuid – waar een gebrek is aan schoollocaties (voor het ruimtetekort wat ontstaat bij de Herman Groter en de Tamarinde (loc. Jonge Arnoldusstraat). De Kernschool is een vaste voorziening voor nieuwkomers (max 15 leerlingen per groep); er zijn nu reeds drie lokalen in Poelenburg bij De Gouw gehuisvest naast het eigen gebouw van de Kernschool.
Kernschool: afwijken van opheffingsnorm door middel van gezamenlijke oplossing met De Gouw Noorderven.
- **De Voorzaan – locatie Vissershops:** vervangingsopgave vanwege kwaliteit gebouw te realiseren binnen 10-20 jaar.
- **Nieuwbouwlocatie Achtersluispolder:** woningbouwopgave van 4000 nieuwe woningen; mogelijk behoefte aan nieuwe onderwijslocatie Noodzakelijk om in een vroegtijdig stadium rekening te houden met de bouw van een school van maximaal 600 leerlingen en een omvang van circa 3.200 m² te realiseren op een nader te bepalen termijn, mogelijk gefaseerd in twee fases. Voor de financiële vertaling wordt uitgegaan van realisatie in 2028.

Opgaven Poelenburg

- **Paus Joannes:** vervangingsopgave vanwege kwaliteit gebouw, te realiseren binnen 5-10 jaar.
- **Tamarinde hoofdlocatie Schaarsven:** vervangingsopgave vanwege kwaliteit gebouw, te realiseren binnen 10-20 jaar
- **De Horizon:** vervangingsopgave kwaliteit gebouwen, ruimtetekort en verbetering kansengelijkheid, te realiseren binnen 0-5 jaar. De Horizon is de enige islamitische school in Zaanstad. Er wordt een groeiende behoefte aan islamitisch onderwijs binnen Zaanstad geconstateerd.
- **De Gouw (Noorderven):** zie ook Zaandam Zuid. Nieuwbouw in Poelenburg te realiseren binnen 0-5 jaar.

Colofon

Uitgave: HEVO B.V.
Datum: 14 februari 2022

Contact

Statenlaan 8 Postbus 70501
5223 LA 's-Hertogenbosch 5201 CB 's-Hertogenbosch

T +31 (0)73 6 409 409
info@hevo.nl

www.hevo.nl

Niets uit deze uitgave mag zonder uitdrukkelijke schriftelijke toestemming van HEVO B.V. worden gekopieerd, noch aan derden ter inzage worden gegeven